

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAtalogus sancto//rum [et] gestor[um] eor[um]

Petrus <de Natalibus>

Lugduni, 1508

Liber Decimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70797)

daret: iussit illum apud virmianum adduct: et duos maximos clavos sine taringas a ceruice vsq; ad crura configi. r. f. alios clauellos intra yngulas r. carnem digitis manum immitti. Et sic confossum decollari. De cuius collo columba nucea extens celum aduolare visa est. Qui passus est pridie kalen. nouembis. Corpus aut eius fluuio sequane demersum a preside adlesione terre plumbi et limi ceno sepultum est: nea christianis inueniretur. ¶ Sed post annos. lv. a quadam matrona romana eusebia nomine taliter repertum est. Cum esset ipsa mulier ceca esset: angelus ei tertio apparuit: eamq; admonuit vt in galliam ad corpus sancti quintini martyris requirendum accederet: sicq; visum recuperaret. Que dum locum ignoraret: angelico ductu illuc tandem deuenit: r. de corpore a multis requirens nihil omnino inuenire valuit. Dum autem orasset ad dominum: corpus ex vna parte de flumine r. caput ex alia enatauit: r. vsq; ad manus mulieris accessit. Quod illa accipiens omnino incorruptum nimioq; odore fragrans: ad virmianum castrum portare disposuit. Sed dum ad radices montis peruenit corpus omnino immobile factum est: vbi diuina cognita voluntate eusebia corpus rursus lauit: r. continuo eius tactu lumen recuperauit. Plurimi quoq; infirmi a diuersis languoribus in eius inuentione sunt curati. ¶ Post decursum autem annorum. cccc. dum corpus sancti martyris iterum esset incognitum: sancto elio nouionensi episcopo reuelatur. Qui post festinum triduanum: dum locum sibi ostensum vbi latebar effoderet: nocte lux de celo tanta circumfulsit: vt dies orra a pluribus crederetur: odoris q; suauissimi fragrantia erupit. Corpus ergo sancti repertus ac leuatum: honorifico ac precioso locello condidit: ecclesiamq; r. monasterium ibidem edificauit. Anno dñi. ccccclvij. vbi ad presens sanctorum corpus requiescit: signisq; mirabilibus refulget.

De sancto natali confessore. Cap. cxxvij.

Natalis confessor tēpore zepherini pape rome claudit. Qui dum sanctis operibus polleret: deceptus ab asclepio et theodoro collectarijs: qui ambo

discipuli erant cuiusdam coriari apostate: ab ecclesie communione deieci: acquieuit vt episcopus illius heresis nominaret acceptis pro salario. et. nummis mēstrue prestationis. Sed admonitus sepius a domino vt reciperet: dñi amore turpis lucri recusaret: nocte quadam in somnis ab angelis diris verberibus flagellatur. Mane aut liuores r. vniuerū cyatricos in scapulis reperies ac si vigilans corpalliter passus esset: territus ad papam zepherinum adijt r. visionem narrauit. Quem ille penitentem benigne suscepit: r. dignitati renuncianti satisfactionem imposuit. Natalis ho vitam in melius commutans: laudabilis finit: r. eiusdē pontificis tempore post modicum in pace quieuit pridie kalen. nouembis

¶ Explicit liber nonus.

Incipit plog^o decimi libri.

Decim^o liber

huius catalogi continet in se passiones r. gesta illorū sanctorum quorū festiuitates eueniunt infra tempus: in quo representat ecclesia propagationem illorum eius filiorum: qui fuerunt ecclesie eiusdem augmentatores: quales fuerunt sancte virgines. Hoc aut tempus est a kalendis mensis nouembis vsq; ad aduentum domini. Et hoc sub figura sanctorum prophetarum: quorum tunc vaticinia r. prophete leguntur. Hi em: vt plurimū carnali spere contugio: in corporis r. mentis integritate domino seruientes aduentum christi r. futura tēpora per spiritum predixerunt: r. populum dominum suis vaticinijs a vitijs r. erroribus reuocare: r. ad viam veritatis reducere studuerunt. ¶ Ad huius igitur temporis vltimi festa pertractanda veniendum est.

Incipit liber decimus a kalendis nouembriusq; ad aduentum.

De festiuitate omnium sanctorum.

Cap. I.

Omnium sanctorum festi

uitas quattuor de causis instituta fuisse videtur. primo propter cuiusdam templi dedicationem. secundo propter omissionem supplementationem. tertio propter negligentiam et praetermissionem. quarto propter faciliorem orationem nostrarum impetrationem. **P**rimum ergo instituta est propter cuiusdam templi dedicationem: videlicet templi quod pantheon antea dicebatur: quod rome fuit constructum in honorem cybeles: que mater dicitur omnium deorum: et omnium eius filiorum. Quod templum postmodum bonifacius papa quartus ecclesie dei a phoca cesare donatum consecrauit in honore dei genitricis: et omnium martyrum christi in idus maii. Et tunc ipsa die instituit in urbe roma celebrari festum beate marie virginis et omnium sanctorum scilicet martyrum: quia adhuc festa confessorum non celebrabantur. De hac materia supra dictum est tertio idus maii. Et est illud templum quod hodie vocatur sancta maria rotunda. Verum processu temporis: quia ad hoc festum multitudo maxima confluxerat: et propter defectum victualium celebrati vacare non poterant. Ideo gregorius papa quartus hoc festum in kalendis nouembrii esse constituit: quando celebratis messibus et vindemiis maioris victualium copiam esse conspexit: ac per vniuersum mundum hunc diem in honorem generaliter omnium sanctorum solenniter celebrari decreuit: additis festiuitatibus confessorum. Et sic solennitas que solum rome de solis martyribus celebrabatur: per totum mundum de omnibus sanctis ad presens recolitur. **S**ecundo instituta est propter omissionem supplementationem. Multos enim sanctos omittimus: de quibus nullum festum siue memoriam facimus. tum propter sanctorum multitudinem: quia quasi infiniti sunt. tum propter nostram infirmitatem: quia infirmi et debiles sumus: nec ad hoc sufficere possumus. tum propter temporis breuitatem: quia etiam totum tempus longissime vite vni hominis non sufficeret: ut semel tantum in vita sua quis singulorum sanctorum festa celebraret. Ideoque ecclesia rationabiliter ordinauit: ut quia omnium sanctorum festa facere non possumus: saltem omnes generaliter in sinu honoremus. **Q**uare autem institutum est: ut sanctorum festa in terris agamus. Magister Buielmus in summa de officio ponit sex rationes. **P**rima est propter

honorē dīuine maiestatis. ¶ **U**sz em̄ sanctis honorē impēdimus deum in ip̄is honoramus: quia qui sanctis honorē tribuit illum honorat: qui eos sanctificauit. ps. Laudate dominus in sanctis eius. ¶ **S**ecunda est propter auxilium nostre infirmitatis. Quia em̄ per nos salutem habere nō possumus: ideo sanctorū intercessio nibus indigemus: a quibus vt adiuuari mereamur: merito ipsos honorare debem⁹. ¶ **T**ertia est propter augmentū nre securitatis: vt. s. ppter sanctorū gloriā: que nobis in eorū festiuitate pponit nra spes ⁊ securitas augmentet. Si em̄ mortales hoīes nobis similes potuerūt ita per sua merita sublimari: cōstat quia nos similiter poterimus: cum manus dñi abrenata nō sit. ¶ **Q**uarta est propter exēplū nostre imitationis. Cum em̄ eorū festiuitas recenset: ad eorū imitationem puocamur: vt scz eorū exēplo terrena cōtēnentes celestia desideremus. ¶ **Q**uinta est propter debitū mutue vicissitudinis. Sancti em̄ de nobis festum faciūt in celo: quia gaudū est angelis dei ⁊ anīmab⁹ sanctis super vno peccatore penitentiā agente. Iustum est ergo vt nos de ip̄is festū agamus in terris. ¶ **S**exta est propter purificationē nostri honoris ⁊ exaltationis. Cum em̄ sanctos honoramus: nostrā rem agimus: ⁊ nostrū honorē pcuramus: quia eorū festiuitas est nostra dignitas. Nam cū honoram⁹ fratres nostros: honoramus nos ipsos: caritas em̄ omnia cōmunia facit. ¶ **T**ertio instituta est propter negligentiarū expiationē. Licet em̄ paucorum sanctorū festa agamus: adhuc tamen illa pauca sepe negligenter agimus: ⁊ multa ibidē per ignorantia omittimus. Si quid igit̄ i alijs solēnitatibus sanctorū quas egimus: neglexerimus: in hac generali solēnitate supplere possumus: ⁊ de negligentia nos purgare valeim⁹. Hec ratio tangit̄ in sermone: qui hac die p ecclesias recitat̄: in quo sic dicit̄. Decretū est: vt hac die sanctorū omnīū memoria habeat̄: vt quicquid humana fragilitas per ignorantia: vel negligentia: vel occupationē rei secularis in solēnitatibus sanctorū minus peregrisset: in hac sancta obseruatione soluat̄. ¶ **N**otandū autē est q̄ octo sunt ordines sanctorū quos hodierna die in simul veneramus: vt eis quod negligēter fecimus: suppleamus: qui notant̄ per octo conditiones siue status beatorū: qui in euangelio hu⁹ festi a xpo exprīmūt̄: ⁊ eorū perfectiones contra octo vicia capitalia dirīgunt̄: ⁊ reducunt̄ ad octo conditiones siue status diuersorū ministeriorū hōminum: qui constituūt̄ politicum regimē ciuitatis: eo q̄ ecclesia triumphās ciuitati assimilatur. Apocal. xxi. c. Vidi ciuitatē sanctam hierusalem nouam ⁊c. Tr̄ em̄ tractat̄ in libro de regimine ciuitatū: ad hoc vt ciuitas bene regatur: ⁊ in suo statu pacifico cōseruet̄: necesse ē vt habeat̄ consiliarios seu iudices regi assidentes: officiales siue vicarios i diuersis castris regis

vicem gerentes. Precones siue notarios regis decreta scribētes. Famulos seu nūcios regis mandata exequētes. Milites siue pugiles pro regis honore pugnātes. Nobiles siue p̄marios regē cōtinue comitātes. Mercatores siue operarios diuersa operātes ⁊ vēdētes. Et electas dominas reginā iugiter associātes. ¶ **P**rimus ordo qui est iudicum siue consiliarioz regi assidentium est ordo apostolorū: qui tanq̄ iudices et regis assessores a christo electi sunt: vt cum christo ad iudiciū venturo in duodecim thronis sedeant: ⁊ vniuersum orbem cū eo iudicare debeant: de quibus cantat ecclesia. Vos seculi iusti iudices ⁊c. Ad hoc autē vt iudices iuste iudicent: debent a mente sua omnē cupiditatem excludere: ⁊ paupertates diligere. Unde merito: quia tales fuerūt apostoli: qui omnia temporalia a mente sua abdicarūt: de ip̄is dicit̄. Beati pauperes spiritu. Et hec paupertas spiritū dirigitur contra auariciā. Premiū autē quod consequitur suis iustis dare iudicibus: est ipsum regnum: quod eis vna secū facit esse cōmune: vt ipsi quodāmodo reges appellent̄: ⁊ sibi conregent: vnde ⁊ de apostolis dicit̄. Qui ipsorum est regnum celoz: sicut ⁊ christi. ¶ **S**ecundus ordo: qui est officialiū siue vicarioz: est ordo pontificum et sacerdotū: qui christi vices ⁊ auctoritatem exercent in ecclesia militāte: ⁊ ei⁹ personam in omnibus representant per diuersa loca. Officiales autē siue vicarij regis debēt semp̄ operare iusticiā: vt ius suum vnicuiq̄ tribuant: vnde ⁊ de istis: quia tales fuerūt: dicitur. Beati qui esturunt ⁊ sicut iusticiā. Et talis esturunt dirigitur contra gulam. Premiū autē horū officialium esse cōsuevit: vt de censu regis siue necessarijs prouideat̄: vnde ⁊ de pontificibus ⁊ sacerdotibus dicit̄. Quoniam ipsi saturabuntur. ¶ **T**ertius ordo: qui est preconū ⁊ notarioz: est ordo prophetarū qui regis eterni mandata in ecclesia scripserūt: ⁊ ea pplis denūciauerūt. Tales autē semp̄ debēt eē in p̄tinuo exercitio ⁊ labore: vt quasi vtra eorū sit in actu propter regis amorem. Unde quia tales fuerunt prophete: de eis dicitur. Beati qui lugent. Et talis iustus laboriosus dirigitur cōtra accidiam. Premiū autē horū scribarum et preconum esse cōsuevit: q̄ rex eis gratias liberaliter concedens: multis illos beneficijs consolatur. vnde et de ip̄is additur. Quoniam ipsi consolabuntur. ¶ **Q**uartus ordo: qui est famulorum ⁊ nuncioz: est ordo angeloz: sub quo omnes eorū ordines colliguntur: qui regis celesti mandata fideliter exequuntur: velut eius famuli ⁊ nunciū ab eo directi. Tales autē debent esse humiles: vt regis iussa obediēter adimpleāt: vnde quia tales fuerunt angeli boni: qui in humilitate p̄sisterunt: nec superbie illorum qui de celo cōrulerunt: consentire voluerunt: merito dicit̄ de eis. Beati mites. Et talis mītitas cōtra sup̄biā

De sanctis in mense nouēbris occurrentibus Fo. cclvii.

dirigitur. Premii autē illorū nuncioꝝ consue-
uit esse: vt rex illis p̄dia & possessiones largia-
tur: vnde & de ip̄is additur. **Q**ui ip̄i posside-
bunt terram. Nam & angelis deus regimen ter-
renorū commisit. **Q**uintus ordo: qui est mili-
tum sine pugnatorum: est ordo martyrum: qui
pro regis honore vsq; ad effusionem sanguinis
decertarūt. Tales autē multas persecutiones
hostiū pati consueuerunt: vnde merito de mar-
tyribus dicitur. Beati qui persecutionem pas-
ciuntur propter iusticias. Et talis passio contra
inānem mundi gloriā dirigitur. Premii autē
militū regis esse consuevit: vt rex eis oīa sua
liberaliter cōmunicet: adeo q̄ inter ip̄os & eius
affessores nulla differentia sit: vnde & de ip̄is
additur: sicut & de apostolis: q̄m ip̄orum est re-
gnum celozum: q̄ & martyres xp̄o conregnare
putantur: & reges appellantur: coronas regias
in capite deferētes. **S**extus ordo: qui est no-
bilium sine p̄mariorū: est ordo confessorū: qui
per iugem contēplationē regē celī continue co-
mistantur: & eius societati quodāmodo deputā-
tur. Tales autē nobiles ciues debent super oīa
ad pacem vigilare: & vt concordia sit inter ip̄os
affectare. vñ q̄ tales fuerūt confessores: de eis
dicitur. Beati pacifici. Et talis pax cōtra iram
dirigitur. Premii autē horū esse consuevit: vt
rex tales nobiles adeo diligat: q̄ ip̄os quodā-
modo filios suos appellet. vñ et de istis addit.
Qui filij dei vocabunt. **S**eptimus ordo: qui
est mercatorū sine operariorū: est ordo patriar-
charū: qui operibus misericordie intenti: quo-
dāmodo merces celicas xp̄o vendebant centu-
plum recepturi. Hi autē mercatores debēt esse
misericordes: ne lucis pecunialibus nimis in-
tenti efficiātur deceptores. vnde q̄ tales fue-
runt: patriarche dicitur de eis. Beati misericor-
des. Et talis misericordia cōtra inuidiā dirigi-
tur. Premii autē mercatorū esse consuevit: vt
de suis negotiationibus lucrū percipiant. vñ
& de istis addit. **Q**ui ip̄i misericordia cōsequē-
tur. **O**ctauus ordo: qui est dominarū: est or-
do virginū que reginā celī cōtinue associant: &
ei iugiter assistunt. Tales autē dñe debent esse
munde & pudice: vt etiam regi assistere possint.
vnde q̄ tales fuerunt virginē dicitur de illis.
Beati mundo corde. Et talis mundicia contra
luxuriā dirigitur. Harū autē dominarū premii
esse solet: vt regis facie videant: & eius specia-
lem amicitia habeant. vnde & de istis additur.
Qui ip̄i deum videbunt. **Q**uarto et vltimo
institutum est illud festum: propter orationum
nostrarum faciliorem impetrationē: vt sicut ecc-
lesia dei hac die omnes sanctos vniuersaliter
honorat: sic & ip̄i pro nobis omnes in simul in-
tercedant. Decratio in oratione tangitur: cū di-
citur. Desideratā nobis tue propiciationis ab-
undantiā multiplicatis intercessionibus largi-
s. Quod autem omnes sancti in hoc festo

pro nobis vniuersaliter ad Intercedendum cō-
ueniant: ostensum est in quadā visione: que ses-
quenti anno ab huius solēnitatis institutione
contigisse narratur. **C**um em̄ custos ecclesie
sancti petri in vrbe omnia altaria circuisset: et
omniū sanctorū suffragia implorasset: ad alta-
re sancti petri rediens in spiritu rapit. Et ecce
vidit regē regum in sublimi solio confidentē: &
omnes angelos circūstantes: deinde regina in
diademate fulgente cū dominarū multitudīne
aduenit: cui rex assurgens eam iuxta se sedere
fecit. Post hec venit quidā vestitus pilis came-
lorū: que sequebatur multitudo venerabilium
seniorū. Deinde aduenit alius in papali habitu
decoratus que plurimi in pontificalibus se-
quebātur. Postea processit innumerabilis mi-
lilie multitudo. Post quos aduenit turba di-
uersarū gentium infinita. Hi omnes ante regē
aduenerūt & eum flexis genibus adorauerūt.
Angelus autem qui custodem ducebat eidem
visionem exposuit. Afferens reginam matrem
dei esse: dñas hōo virgines continentes: pilis ca-
melozū vestitum iohannē baptistā: seniores pa-
triarchas & prophetas. Papali habitu ornarū
petrū apostolū: pontifices ap̄los oēs: milites
martyres: turbam reliquam confessores. Qui
ideo ante regem regum xp̄m venerant: vt pro
honore ip̄is hac die exhibito gratias agerent:
& pro orbe vniuerso exorarent. **D**einde dis-
ctus custos ad locum alium ductus vidit vtrius-
q; sexus homines: alios immensis diuersis
delictis gaudentes: alios inopes et famelicos
medicantes. Dixit autē angelus hunc locū pur-
gatorium esse: abundātes hōo animas illas esse
quibus ab amicis per suffragia subuehebatur:
egentes hōo quarū cura nullatenus habebatur.
Iussit igitur vt omnia v̄sa summo pontifici in-
firmaret: vt post festū omniū sanctorū diem sta-
tueret: animarum: vt saltem generalia suffra-
gia illa die pro illis fierent: qui specialia habere
nō possent: propter quod commemoratio de
functorum sequenti die ordinata est.

De sanctis Esarulo & Iuliano mar. Ea. p. ij.

Esarius

et iulianus mar-
tyres: apud ta-
racinā campa-
nie ciuitatem
passi sunt sub claudio impa-
tore. Erat em̄ firminus qui-
dam pontifex taracine ciuita-
tis qui per singulos annos ta-
lem cerimoniam pro salute res-
publice & principum romanorū fieri suadebat.
Iuuenem em̄ per. vii. aut. viii. menses in deli-
ctis enutritum faciebat kalendis ianuarij por-
cum immolare: & deinde sp̄m iuuenem armatū
montem arniū ascendere: et inde se precipitio
h. ij.

bare: cuius corpus summo honore collectum in templo apollinis comburebatur: et cineres pro reliquijs recondabantur. Eodem tempore cesarius diaconus ex aphyca ad predicam ciuitate deueniens: et kalē. ianuarij: hec videns et abhorrens ac redarguens: de xpianitate suspectus tentus est a firmino pontifice: et a iulio primario ciuitatis. Et post dies. viij. traditus est leontio cōsulari. Quo iubente nudatus ante templū apollinis aductus est. Dum autē orasset templū corruit: et firminū pontificē interfecit. Et lamante autē populo: cesarium inno centem leontius eum in custodia nudum detinuit per menses. xxiij. Post hec autē inde eductus: sed ab angelo capillis suis subito crescentibus indutus: dum peteret se modicū relaxari et dimissus orasset: lux ipsi de celo nimia effusa est. Que cernens leontius conuertitur: et a cesario baptizatur: et a iuliano presbytero sacra cōmunionē sanctificatur: vt dictū est supra de eo. iij. kalē. nouēbris. Postq̄ hō sanctus leontius obiit: luxuriosus cesariū et iulianū detinuit: et in sacco vinctos in mare simul precipitari fecit. Quorū corpora a mare ad litus sacra tate sebrius collegit: et ea cōdigno honore sepeliuit kalen. nouēbris: luxuriosus hō post dies modicos a serpente percussus interiit.

De sancto Benigno presbytero et martyre. Cap. iij.

Benignus presbyter et martyr passus est apud castrum diuionū sub aureliano impatore.

Qui cum ipius augusti tempore cū andochio presbytero et thyrso diacono: a sancto episcopo polycarpo iohannis euangeliste discipulo ad predicandū in galliam missus esset: ad portum massilie deuenientes ciuitatē ednam adierunt: vbi a fausto quodam senatore iam voto christiano licet occulto honorifice suscepti sunt. Quem cum filio symphorzano adolescēte et omni familia baptizauerūt. Ad cuius etiā preces ad ciuitatem lingonicam accesserunt: leonilla fausti sororem christianā fieri cupientem cum tribus eius nepotibus: quorum ipsa auita erat: scilicet speusippo eleusippo et meicusippo vnda sacra perfuderunt: et in christi fide docuerunt. De quibus supra in eorū passione dictum est. xvi. kalendas february. Deinde benignus presbyter diuionum rediit. Ibiq̄ predicare cepit. Aurelianus ergo imperator illuc deueniens: benignum comprehensum et sacrificare recusantem: neruis durissimis cedidit fecit: et inde a trocheas extensus carceri mēcipauit: vbi ab angelo confortatur: et vulnera eius sanantur: die sequenti imperatorē ephibetur: cuius iussione ad templum ducitur: et immolare suadetur. Sed oratione ab eo facta idola sicut fumus euauerūt. Quē aurelianus iratus mandauit in carcerē mitti: et in saxo perforato pedes eius includi: et iudes in digitis manuum affigi: atq̄ per dies septem omnē cibum potumq̄ negari: canes quoq̄ famelicos secū recludi: vt canes eius laceraret. Cum autē sanctus diebus sex in oratione perseuerasset: canes adeo mitigauit: vt nec vestem eius lederent. Die hō septimo aperta custodia benignus illesus inuentus est: et a sudibus et cippo solutus. Tuncq̄ iubente imperatore: vecte ferreo in collo cōsusus: et lancea confossus exspirauit: visa quoq̄ est colūba niuca ex ore eius progressa: et vsq̄ ad celos euolare. Corpus autē remāsit nimio fragrans odore: quod a xpianis in eodem castro sepultum est kalen. nouēbris.

De sancta Maria virgine et martyre. Cap. iij.

Maria virgo et martyr apud ciuitatem nicos medie passa est.

Que dum esset ancilla cuiusdam tertulij principalis: et a domino suo propter natalem filij hostie dñs immolarentur: illa a conserua domine delata: et de sacrificijs: vt pōte christiana gustare noluisse: verbere diris afflicta est: et a tertulio duro carcere mancipata: ibiq̄ diebus decem fame cruciata est. Quibus a romano prelide cōperris martiam sibi presentari fecit: eamq̄ sacrificare nolentem: vngularum laniatione verari precepit. Sed clamore populū innocentē virginē protestantis: eā ad carcerē duci mandauit. Que dum duceret: manus se tenentiū euadens et fugiens ab ipsis insequitur. Dumq̄ ad saxū collis deuenisset: saxum diuina virtute scindit: et virginem intra se recipiens confestim concludit: et persecutores excludit: ac in testimoniū miraculū frustra aliqua ex vestibis virginis: extra petras concisa dimittitur. Quod illi cernētes: territi saxum circūeunt: nec additum vllum inuenire possunt. Audiens hec preses populū ad saxum concidendū aduocat: vt inde maleficā educat. Sed contraria et fulgura maxima continuo eruperunt: equitesq̄ duo equis igneis insidentes de celo aduolarunt. Populū hō pauentes ad templa deorum recurrerunt: verū erumpentes fulmina duo milia gentiliū interfecerūt. Adolā quoq̄ plurima in puluerem redegerūt. Que videntes multi alij paganorum numero trita milia ad christum conuersi sunt. Preses autem a fulgure interemptus est. Maria hō saxo inclusa migravit ad dominum. Postea quoq̄

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus **So. cclxviij.**

aperto fano: corpus illius a xpianis repertum: dignoq; honore conditū est kalen. nouembrijs.
De sancto Vigore episcopo. Cap. v.

Vigor epi-
 scopus claruit tē-
 pore childeberti
 regis frācorum
 apud oppidū ba-
 iocense: qui attrebatense ciuitate nobilitibus et fidelibus parentibus natus: intra sancti vladasti monasterium habitabat. Dum autē parētes illū inderet

trahere vellent: vt ipm haberent in eoz hereditate superstite: ille assumpto puero theodemiro seculū reliquit: et nesciēs quo pergeret: peregrinari cepit: atq; ad regionem baiocem deuenit: vbi ab āgelo in somnis admonitus ad vicū redeuerū perrexit: illiēq; edificato monasterio ieiunijs et orationibus deo seruebat: multosq; ad dominū conuertebat. Dum autē filiū parvulum mulieris xpiane cōuersum baptizasset: illeq; subita febre mortuus esset: mater pueri cadaver in lectulo suo reposuit: et ad vigore accessdens: mortem filij cū lacrymis nūciavit. Pro quo sanctus vir orationē effudit: et matrem ad domū reuertī mādauit: que iussu illius rediēs filiū sibi vniū occurrētem recepit. Propter qd miraculū multū languentes ad eū accedebant: et tactu illius sani redibant: plurimiq; ad fides cōuersi in xpm credebāt. Hic de possessione viri cuiusdā serpentē qdraginta pedes in longitudine habentē: qui solo flaru hoies et pecora occidebat: oratio suo vt carulū mansuetū ligauit: et vinctū theodemiro ministro suo tradidit: que ille ipm sequentē iussu magistrī ad mare ligatū deduxit: et in vndis demersit. Alius quoq; serpentē de loco: qui dicit cella: et tertium de loco: qui dicit camozon sicut eiecit. Defuncto vero episcopo baiocense a clero et populo in episcopatu electus est. Eius autē comes barthylidus possessionem quandā episcopatus a se occupatam arari faceret: de equo subito corruēs expulsi. Sanctus autē vir multis claris virtutibus fener et plenus dierū in pace quiescit kalen. nouembrijs. Sepultus est in ecclesia baiocensi.

De sancto Marurino cōfessore. Cap. vi.

Marurinus cōfessor apud senonensem ciuitate tēpore maximiani imperatoris claruit. Qui ex patre marino eiusdem ciuitatis nobile ac gentile pgenitus: qui ex precepto maximiani xpianos perse-

quebatur: ipse clanculū animo solo xpianus existens: pro parentum salute ad dominū exorabat. Audiuitq; a domino qd ei ab eo postulata darentur. Et post dies paucos mater eius ad xpistum conuersa: dū patri eandē conuersionē suaderet. Ille ei respōdit qd in nocte precedente per vsum acceperat: qd filio suo in custodia data fuisset: cuius multitudo. Unde ipse marurinus cum vxore et filio marurino annorum viginti a sero polycarpo episcopo baptizati sunt. Eius autē diabolus filiaz maximiani imperatoris oppressisset: et per qd puelle clamaret se a nullo hominū: nisi a marurino senonensi efficiendum: populum quoq; romanū a clade epidemice: quā succurrerat eiusdem meritis liberandū. Impetrato: ad senonem. ciuitatē misit: et marurinū ad se accersiu. Qui romā cum multo honore perductus: prius a comitibus iuramentū accepit: vt si cum rome aut in via mori contingeret: corpus eius ad propriā patriam repositarent. Ceterū nens ergo marurinus romā: imperatoris filiā a demonto liberauit: populo quoq; salutē a pestilentia suis orationibus impetrauit. Et post hec ibidem in pace quiescit kalen. nouembrijs. Eius corpus dū in quodā tumultu posuissent: die sequenti exhumatū inuenerunt. Recordari autē promissionis et iuramentū: corpus roma ad galliam transportatū: et ibidem illud iussu imperatoris digno honore condiderūt apud senonem ciuitatem: vbi et miraculis claret.

De sancto Marcello epō. Cap. viij.

Marcellus episcopus parisiensis fuit: qui apud eandem urbem parisiensem sanctitate claruit. De quo illud memorabile reperit: qd ex his adhuc iuuenis vt dignū monstraret futurū antistes: eius merito tunc aqua in vinū: tūc vero murata est in balsamū. Hic etiam inter alia virtutū eius miraculosa insignia: puellam a morte corporis suscitauit. Qui apud eandem urbem parisiensem sanctitate claruit in pace quiescit kalen. nouembrijs ibidem sepultus.

De commemoratione omnium mortuorum. Cap. viij.

Ommemoro ratio oim fidelium defunctorum sequenti die a festo oim sanctorum fieri ab ecclesia instituta est: videlicet. iij. non. nouembrijs: vt generalibus aliquibus suffragiis adiunetur: qd specialia habere non debent.

possunt: sicut in quadam reuelatione monstratum est: de qua dictum est supra in legenda omnium sanctorum kalē. nouembriis. Circa quam commemoracionem tria videnda sunt: scilicet ipsorum purgandorum conditio futura: ipsorum defunctorum purgatio dura: et ipsorum expiandorum subiectio secura. **Quartum** ad conditio[n]em futuram sciendum est esse locum purgatorij: in quo anime purgantur quorundam mortentium: de quibus inferius dicitur: et hoc probat. **Primo** per locum a sufficiēti diuisione. Nam sicut dicit Augustinus. Omnes qui de hac vita decedunt: aut sunt valde boni: et hi statim euolant ad paradysum: aut sunt valde mali: et hi descendunt ad infernum: aut mediocriter boni: et hi vadunt ad purgatorij. Suffragia autem facta pro valde bonis sunt gratiarum actio[n]e: nec debent fieri scienter: quia ut ipse dicit. In iuriam facti martyri qui orat pro martyre: sed ubi ignoranter fierent ad meritum exorantis cederent. **Item** illud. Oratio mea in sinu meo conuertetur. **Suffragia** autem facta pro valde malis: sunt viuorum qualescūq[ue] consolaciones: pro quibus si de ipsorum damnatione constaret: nulla suffragia fienda essent: ut dicit Augustinus. Si scirem patrem meum esse in inferno non plus orarem pro eo quam pro diabolo. Sunt autem quidam mediocriter boni qui plenam penitentiam non perfecerunt: qui nec adeo boni sunt quin suffragiis non egeant: nec ad eo mali quin eis prodesse non valeant: pro quibus suffragia facta sunt expiationes. **Secundo** probat per locum ab auctoritate. Cum enim christus dicat: Qui peccauerit in spiritu sancto non remittetur ei: neque in hoc seculo: neque in futuro. Concluditur quod in futuro seculo peccata aliqua dimittuntur: sed hec non in paradiso: quia nihil sortidum nihil intrabit in eo coinquinatum. Apocalypsis. xxi. c. Neque in inferno in quo nulla est redemptio. igitur est dare tertium locum in quo dimittantur: scilicet purgatorium. **Tertio** probatur ex ipsa diuina pietate. Cum enim sit impossibile: ut homo non peccet. intra illud. Septies in die cadit iustus: quomodo esset diuine pietatis: ut quis subitanea morte preueniens sic damnaretur de homicidio: sicut et de verbo ocioso. Non enim euolant statim cum decedunt: nisi tria genera hominum: qui significatur per illos tres quibus celum apertum est: scilicet pueri baptisati aut etiam adulti: dummodo decedant antequam acriter peccent: hi significant per christi baptisatum cui celum apertum est. Luc. iij. **Item** sancti martyres qui denorantur per stephanum: lapidatum: qui vidit celos apertos. Actuum. viij. ca. **Item** viri perfecti et iustes sine vilo peccato etiam veniunt: hi denorantur per iohannem perfectissimum qui vidit ostium apertum in celo. Apoca. iij. **Quantum** ad purgationem duram tria videnda sunt: scilicet qui sunt illi qui purgantur: et ubi purgantur: et quanto tempore purgantur. **Circa** primum

sciendum est quod purgantur illi qui satisfactio[n]e sibi iniuncta nondum completa decedunt: verumtamen si haberet tantam contritionem: que sufficeret ad delendum peccatum: liberum ad vitam transiret: etiam si satisfactio[n]e minime compleuissent: quia apud deum non tam valet mensura temporis quam doloris. **Qui** autem non adeo conuertuntur: et ante expletionem moriuntur: igne purgatorij grauissime puniuntur: nisi forte eorum satisfactio ab aliquibus eorum charitate assumat perficienda: et hec debet fieri auctoritate sacerdotis: qui penitentiam imponit: et in casu extreme necessitatis: ubi per illum perfici non possit: et debet perfici pro eo ab hoste existere in charitate: et quod minor pena committitur in maiores: quia plus deo satisfactio pena pro peccato alterna. **Secundum** qui purgantur: sunt hi qui satisfactio[n]em quidem iniunctam compleuerunt: sed tamen illa pena ignorantia vel negligentia sacerdotis sufficiens non fuit. Nam nisi magnitudo contritionis suppleat: isti tales in purgatorio conplebunt quod in hac vita defecerunt: unde si penitentia imposita est maior: tunc illud plus cedit et in augmentum glorie. Si equalis sufficit ad diminutionem totius culpe. Si minor: tunc illud quod restat: supplebitur ex virtute diuine iusticie. **Tertium** qui purgantur: sunt illi: qui lignum fenem et stipulam secum ferunt: scilicet affectiones carnales quibus dediti sunt: ita tamen ut nisi deo preponant. Isti enim illis tribus significatur: qui per suos amandi modos: vel diutius ut lignum: vel minus ut fenem: vel minimum ut stipulam cremantur. **Circa** secundum ubi purgantur: sciendum est quod est purgatorij generale et speciale. Generale est in eodem loco quo et infernus: et eodem igne damnati cruciatur: et saluandi purgantur: sicut idem ignis ligna consumit: et aurum purificat: quicquid est ignis est miro modo gratus cum excellat omnem penam: quam vnquam quis passus fuerit in hac vita: sed martyres mirabilia passi fuerint tormenta. **Habent** tamen illi qui sunt in purgatorio triplex remedium: quibus damnati carent. **Primum**: quia certi futuram gloriam prestantur: habent enim certitudinem de gloria: minorem quidem quam existentes in patria: sed maiores quam existentes in via. **Secundum**: quia a demonibus non cruciatur. non enim est conueniens: ut quorum in hoc mundo extiterit victores: eos habeant in purgatorio penarum illatores. **Tertium**: quia ab angelis bonis sepius visitantur: qui eos in spe certa future glorie confirmant: et bona que pro eis in hoc mundo fuerint illis annunciant. **Speciale** hoc purgatorij est illud quod dicitur in diuersis locis pluribus amabimus purgandis sepius deputare credidit. **Quod** quidem facit deus propter quinque rationes. **Primo** propter earum leuem punitionem: sicut aliquibus secundum gregorium reuelatum est: animas quasdam in umbra punitas esse. **Secundo** propter earum celerem liberationem: ut scilicet possint

De sanctis in mēse octobris occurrētibus Fo. cclxix.

uas indigentias alijs reuelare: et sic eorū suffragia petere: et per consequens de pena celeris exire. Sicut legitur de sancto theobaldo: quod eius piscatores in autūno frustum glacie per pisces prandiderunt: quod dum pedibus episcopi podagra laborantis pro eius refrigerio supponeretur: audiuit vocem de glacie dicentis se animam esse vni peccatoris: qui in illa glacie purgatur: qui liberari posset: si triginta missas pro eo continuatis diebus celebraret. Quas dū sanctus his inchoasset: et diuersis causis demone hoc agente intermisisset: tertio missas contínuauit: et frusto glacie dissoluto anima peccatoris ad celos ascendit. **T**ertio propter nostram intractationem: ut scilicet magnam penam in singulis peccantibus invita futura cognoscamus: sicut apparuit in quodam scholari: qui dum post eius obitum magistro suo cum capa de pargameno plena soporosis apparuisset: eamque plures turrim sibi pōdere diceret: et magister penam illam leuē iudicaret. Ille guttamynā sui sudoris in palmam magistrī cadere dimisit: que manum eius sicut sagitta perforauit: et cruciatum mirabilem sensit. vnde magister territus seculo renūcians religionem intrauit. **Q**uarto propter culpe in loco peccatione: sicut legitur quarto dialogo: quod presbyter propter corporis sui necessitatem balneum frequētās semper inuenit: vnum sibi ibidem ministrantem. **L**us dum vice quadam pro mercede panē benedictum offerret: audiuit ab eo: quod fuerat aliquando dominus loci illius: sed pro culpis suis ibidem post mortem fuerat deputatus: rogans ut pro se panē illum deo offerret: et sic expiari posset: quod dum presbyter per dies septem pro eo celebrasset: et ad balneum redisset: illum minime amplius inuenit. **Q**uinto propter alicuius sancti orationem: sicut legitur de sancto patricio episcopo: ad cuius orationē deus in hibernia purgatorium vnum constituit: de quo dictum est supra in eius legenda. xvi. kal. aprilis. **E**t ca terram seorsum quanto tempore purgatur: sciendum est: quod tempus debet culpe correspondere. **D**eus enim qui modos et mensuram peccatorum experiarum nouit: penam cum culpa commensurat: vel temporis diuturnitate: vel pene acerbitate: ut si verbi gratia: quis peccatum commisisset: propter quod per annum in purgatorio stare deberet: tunc ad diem iudicii: non nisi mensis vnus restaret: quia tunc purgatorium finiri oportet: deus tunc propter temporis breuitatē aggravaret pene acerbitem. **Q**uantum vero ad subuentionē securam quattuorvidēda sunt: scilicet: quibus subuenitur. **P**er quos subuenitur. **P**er que et qualiter subuenitur. **C**irca primum sciendū: quod dānāris nullo modo subuenitur: neque quo ad liberationem: ut scilicet ab ipsis penis liberentur: nec quo ad mitigationem: ut scilicet in eis diminuantur: nec quo ad suspens-

ionem: ut scilicet ad tempus etiam minimum eorū pena suspendatur: nec quo ad fortificationē: ut scilicet ad tolerandum leuius roboventur. **Q**uārum enim ad aliquod horū in inferno nulla est redemptio. **S**ubuenitur autem illis qui in vita sibi meruerunt: ut eis talia prodesse possint: videlicet illis qui in statu gratie decedentes aliqua secum purganda tulerunt: de quibus supra dictum est. **C**irca secundum sciendum quod debet istis subueniri per homines qui sunt in tali statu: quali et illi decesserunt: scilicet in statu gratie. **A**lloquin si suffragia fiat pro defunctis existentibus in mortali: nihil animabus profunt: sicut nec sibi ipsis prodesse possunt. **H**oc autem fallit in duobus casibus. **P**rimo cum quis decedens in charitate ordinat sibi de proprijs facultatibus per aliquem subueniri: quibus enim talis voluntatē defuncti exequens sit in peccato mortali: profunt tamen illi tales elemosine: quod fiunt in personā existētis in statu gratie. **S**ecundo cum quis defunctis subuenit in personam ecclesie: ut si sacerdos existens in mortali etiam spore celebret pro defunctis: quia enim hoc facit in personam ecclesie: profunt defunctis illa suffragia: quia nomine ecclesie fiunt: que semper sine macula consistit: et omnia per spiritum sanctum operatur. **C**irca tertium sciendum: quod suffragia pro defunctis: quedā sunt realia sicut elemosine et oblationes: quedam personalia: ut ieiunia et peregrinationes: quedam homo mixta: ut ecclesie orationes: et potissime missarum celebrationes. **Q**uod autem primum: scilicet elemosine profunt pro defunctis: patet ex eo quod legitur secundo machabeorū. xij. **Q**uoniam vir fortissimus iudas collatione facta duodecim drachmas argenti misit hierosolimā offerri pro peccatis mortuorum etc. **Q**uod hoc secundum scilicet ieiuniorū observatio et oratio eis profunt. **B**re go: pbat in. iij. dialo. p. multas auctoritates et exempla que causa breuitatis omittuntur. **Q**uod autem tertium: scilicet missarū celebratio eis profunt pbat idē in eodē lib. quod dū quidā frater mortuus esset: et. iij. aureos habere reperi fuisset: iussit eū gre gorius in sterquilino sepeliri: et pro eo usque ad dies. xxx. missam celebrari: quibus expletis anima illius cuidā fratri apparuit: et se propter talem missarū celebrationē a purgatorio liberatū esse dixit. **C**irca quartum scilicet: scilicet qualiter subuenitur: sciendū est quod suffragia aut fiunt per mortuis generaliter: et tunc generaliter profunt: aut specialiter: et tunc specialiter profunt illis pro quibus fiunt: si indigent: si aut non indigent huiusmodi dispensationē illis qui magis indigent attribuant. **E**t hoc intelligas quantum ad expiationem. **N**ā suffragia mortuorum habent ultra expiationē virtutē in penis committendi. **E**t hoc omnibus equaliter prodest: siue stant generaliter: siue specialiter: sicut patet exemplū in candela: que accensa pro vno existente in carcere: sic alijs lu-

cer: ac si pro singulis accensa fuisset.
De sancto Iusto martyre.

Cap. ix.

Iustus martyr apud tergestinam civitatem aquilese pvince passus est: repositus diocletiani et maximitiani imperatorum sub manatio prefecto. Qui dum ad prefatam urbem devenisset: iustum comprehensum fecit: et sibi presentari cepit suadere: ut deus sacrificaret. Qui cum domino iesu christo se sacrificare diceret: iussit eum in carcerem trahi. Eiusque tota nocte in oratione perseverasset: mane ductus et in mare recusantem: fecit eum manatum extrorsum neruis crudis cedi: sed cum illum omnino inuictus cerne ret: mandavit in collo eius et manibus: ac pedibus plumbi pondera ligari: et sic in profundum maris demergi. Qui quasi ad epulas invitatus ipse si bimem pondera plumbi deferebat: et vale dicens fratribus festinando ad litus properabat. Sicque ad locum ductus: et plumbo et alligato in scapha modicissima pontis ductusque in altum pelagi: oratione fusa in mare demergitur: ut autem spiritum deo reddidit: mox funes eius cum plumbo dirupti sunt: et corpus ad litus tergestine civitatis ab undis deductum est ante solis occasum. Eadem nocte apparuit sanctus martyr: cuiusdam presbytero nomine sebastiano: iubens ut corpus eius tolleretur: et cum indulgentia sepeliret. Qui convocatis pluribus christianis: corpus ipsius in litore inventum: intra ipsum locum honorifice tumularunt. Qui passus est. iiii. non. novebris.

De sancta eustochio virgine et mar. Cap. x.

Eustochium

virgo et martyr apud tarsum cilicie passa est sub iuliano imperatore. Qui cum ibidem existens cum populo deus gentiliu sacrificasset. Eustochium sacrificare nolentem pro nervis bubalis cedi fecit: deinde cornibus capreolarum vngulari precepit: partibusque carnes eius cecidit. Deinde caput eius cum capillis excoxiari et clavos infligi. Et cum hec omnia constanter me tollerasset: et imperator sententiam protulisset: ut membratim coccis in sartagine toreret orans ad dominum emisit spiritum. Sepultaque est a matre propria in abditissima crypta. iiii. non. novebris.

De sancta Eustochio virgine. Cap. xi.

Eustochium

virgo sacratissima: paula nobilissime romane filia: et beati hieronymi discipula fuit: De qua idem testatur hieronymus quod in sanctis locis virginitatis et ecclesie monile preciosissimum fuit.

simum fuit. Cum vero mater eius omni relicto seculo et mundanis divitiis ac filiis cunctis: ex urbe roma progressa hierosolimam deo servitura navigaret: hec sola eius propositi et navigatoris comes extitit: sicut supra actum est in vita pauli. vi. kalen. februarii. Et cum eadem esset mater apud oppidum bethleem cenobium construxit: et cum eadem et alijs sanctis feminis sub beati patris hieronymi disciplina: deo devote servavit: atque post dormitionem genetricis. i. et eo amplius puellarum mater extitit. Cui beatus doctor regulam deo vivendi constituit et dicitur. Ipse autem ieiunijs et orationibus sacrosanctis liberos per studijs interea solite: post agones plurimos pro christo superatos in virginitatis proposito in pace quiescit. Sepulta apud bethleem. iiii. non. novebris.

De sancto Victorino episcopo mar. Cap. xii.

Victorinus

episcopus sub diocletiana persecutione martyr: passus est: qui scientia et doctrina clarus opuscula nonnulla sacre fidei perutilia composuit. Eodemque tempore cum edidit in geneesim: Exodum: Leviticum: Esaiam: Ezechiel: Abacuch: Ecclesiastem: Laticam canticorum: et apocalipsim. Adversum omnes fere hereses libros plurimos scripsit: multaque alia gradioribus sensibus compositione verborum: neque enim eque latina: ut greca lingua pollebat. Sub prefato tandem principe pro eiusdem defensione fides: martyrio vitam apud eandem urbem finivit. Ibi que tumulari faceret. passus est autem. iiii. non. novebris. Hec hieronymus libro de virtutibus illustribus.

De sanctis alcindino pygastio et aneporhysto martiribus. Cap. xiii.

Palcindinus

pygastius: et aneporhystus apud persidam passi sunt sub sapore rege persarum: qui eidem regi delati quod christum colerent: et multos converterent: inveniuntur in cella orantes: et a ministris regis capti educti sunt. Dum autem christum confiterentur: primo verberibus durissime cedi sunt: mutatis super singulos eorum in cedendo. x. viris. Rex vero cecidit quasi exanimis: tandem ad se rediens: eos sursum appendi: et deorsum extendi: ac ignem super terponi fecit. Sancti vero christo et apparente te illi ab igne permanserunt: et a vinculis absoluti sunt. Rex autem mutus effectus est: et

ministrī quasi amentes erant: ita vt nec nutus
 euz intelligere possent. Post hec apparuit
 sanctis martyribus exercitus angelorum: quibz
 orantibus lingua regi restituta est. Tunc
 mandāte rege sancti super lectos ferreos ster-
 nuntur: et carbones subtermittuntur: sed a voce
 celsa cōfortant: plurimi ad dominū conuertū-
 tur. Deinde pluuia maxima inundante: et ange-
 lis eis in albis de celo aduolantibus ignis ex-
 tinguuntur: et sancto: si vincula dirūpūt. Eūqz
 eis rex blandiretur: vt sacrificarēt: eosqz in cur-
 ru suo leuasset: et ad templum iouis adduxisset
 orationem fuderunt ad christum. Gratinqz fa-
 cto terremotu magno idolum cecidit: et rex
 territus fugit. **¶** Iterum quoqz sanctos mar-
 tyres derentos nudos et cathenis obligatos
 rex mitri fecit in cacabos plūbo: resina: et pice
 bullentibus plenos. Verum oratione ad deus
 fusa: sanctorum cathene cōfracte sunt: et cacabi
 vacui sunt reperti: ac omnino reperfacti. Quod
 cernēs miles quidam nomine antoninus con-
 uersus est: et in christi confessione a rege decol-
 latus: atqz a fidelibus sepultus. Deinde man-
 dauit sape: martyres corūns tauro: um includi
 et in mare factari. Et continuo sanctus martyr
 antonin⁹ eis cum tribus angelis apparuit: et
 coria scidit: sanctorqz illesos super yndas ma-
 ris ambulantes ad littus perduxit. Quo mira-
 culo. xxviii. gentiles ad fidem christi conuersi
 sunt. Sed iratus rex sanctos martyres vna euz
 prefatis. xxviii. nuper conuersis in ignem co-
 piosum mitri precepit. Qui solas animas xp̄o
 reddentes corporibus iniustis omnino perma-
 nentibus sp̄i multis cernētibus ab angelis in
 nubibus suscepti sunt: odorqz mirus ex corpo-
 ribus refragauit. Qui passi sunt. iiii. nonas
 nouemb̄is.

¶ De sancto Theodoro ep̄o. Cap. xiiii.

Theodo-
 rus ep̄s cyrie
 ciuitatis a cy-
 ro cōdite nō
 solum verbis
 sed etiā rebz et virtutibz exti-
 tit coronat⁹. Qui multa volu-
 mina scripsisse dicitur: sed de plu-
 ribz paucoz istoz ad nos no-
 titia peruenire potuit: vt gē-
 nadus de v̄tris illustribus restatur. Nam scri-
 psit de incarnatione domini aduersum euthe-
 cen presbyterum et dioscorum alexandrinum
 ep̄iscopū dicta fortia. Item ecclesiastice histo-
 ric libros imitatus eusebium: et a fine multozū
 eius incipiens vsqz ad leonis senioris tempora
 deduxit. Sub quo et apud laodicā ciuitatē in
 xp̄o quiescit. iiii. non. nouemb̄is.

¶ De sancto Ambrosio ab-
 bate. Cap. xv.

Ambrosi-
 us abbas mo-
 nasterij agau-
 nensis: prius
 apud lugdu-
 num ciuitatē monasterij insu-
 le barbarie p̄ fuit: et magnis
 illi vite ac sanctitatis virtu-
 tibus clarus. Cum ad dictuz
 cenobiaz agaunū ob egregie
 religionis normā translatus fuisset: beato fine
 in dño requieuit. iiii. non. nouemb̄is. Qui⁹ corpus
 apud idē monasteriū sepultū tacet: et signis atqz
 miraculis gloriose refulget: vt dicit ado.

¶ De sancto Quarto discipulo. Cap. xvi.

Quartus discipul⁹ ex
 iert⁹. a xp̄o electus vnus fuit: qui
 sub disciplina postmodū. xij. apo-
 stolorū claruit: vt abbas doiothe⁹
 tradit. De hoc etia ap̄ostolus ad
 Romani. xvi. mentionē facit. Hic ep̄iscopus be-
 rryi ab ap̄ostolis cōstitut⁹ extitit: et officio pre-
 dicationis se exercitans apud eandē ciuitatez
 quiescit. iiii. non. nouemb̄is.

¶ De sanctis martyribus qui dicuntur
 massa candida. Cap. xvii.

Martyres s̄a-
 cti: qui dicuntur
 massa cādida fue-
 rūt innumera mar-
 tyrū multitudo in ciuitate ce-
 sar angusta hispanie puincie
 sub dariano p̄siede p̄ christo
 passozū. Cum em̄ p̄fatus p̄s-
 es in ipsa vrbe. xviii. marty-
 res interfecisset cum virgine
 eugra. de quibus dictū est in eoz passione. xvi.
 kalen. maij. Videns q̄ quanto plus conabatur
 christianos extinguere: rāto magis eoz multitu-
 dīcāba fides: et collegiū augebat: simulata pa-
 ce ecclesijs reddita: misit edictū ficte: vt xp̄ia-
 nis latentibus liceret suis legibz vti. Quibz ad
 publicū prodeūtibz: et christum laudantibus
 eoz multitudine in p̄dicta ciuitate cōueniente
 cōgregauit exercitum paganoz: iannasqz vrbis
 claudī iussit: ne quis eoz euaderet. Dēs quoqz
 xp̄ianos ibidē repertos armati gētilēs ex ab-
 ditis exētes gladijs trucidarūt. Corpora hō
 in acruos maximos collecta combusserunt: et
 cineres in ventū disperferūt. Qui p̄pter eorum
 innumerabile multitudinē massa candida ap-
 pellant: vt dicit frater vincētus. Quoz passio
 recollitur. iiii. non. nouemb̄is. Sūt aliū. ccc. mar-
 tyres: qui massa candida dicuntur: de quibus su-
 pra dictum est. ij. kalen. septemb̄is.

¶ De sanctis Germano et socijs mar. Cap. xviii.

Ermanus:

Etheopolus: cesarius et vitalis martyres apud cesaream cappadocie sub persecutioe decij cesaris optime duxerunt martyrium. Quo tpe: vt scribit hieronymus: vni erat xpianis p xpi noie pcuri: veruerit callidus hostis tarda ad morte suppli-

cia conquerens animas cupiebat iugulare non corpora: et vt ipse qui ab eo passus est cyprianus ait: volentibus non permittebatur occidi. Quo tempore passi sunt illi duo iuvenes de quibus in vita sancti pauli primi heremite dicitur: vt supra dictum est in eius vita quarto idus ianuaris. Passi sunt prefati sancti martyres germanus et socij. iij. nonas nouembrijs. Hec hieronymus in martylogio suo.

De sancto Thelmo martyre. Cap. lxx.

Thelmo martyr in anglia passus est. Dicitur fuisse filius cenelphi mercatoris regis. Que ille moriens dixit sorori sue tunc septennem commisit alendum. Illa vero mortuo rege falso si di regnum presagens infansulum occidendum satelliti:

qui eius erat alumnus tradidit: preciumque promisit. Qui puerum venatum ducens inter fructa obruncauit. Hoc autem celatum in anglia statim diuinitus innotuit. Nam columba de celo aduolans super altare sancti petri rosmine descendit: et membranam anglie elementis scriptam derulit: atque in altare deposuit: cuius tenor: necem pueri martyris: et sepulturam per ordinem prodidit. Que a quodam anglico interpretata est. Statimque papa per epistolam regibus anglie directam compatriotam martyrem indicauit. vnde frequenti cultu corpus innocenti de loco vbi iacebat sollemniter leuatum est. Cum autem ferretur vincencumbam clericis et laicis canentibus: dyda parricidialis e fenestra cenaculi caput extulit. Et forte psalterium legens peruenerat ad ps. Deus laudem meam ne tacueris. quia a fine nescio quo presagio retrograde dicens: nitebatur cantantes infringere. Tunc virtute diuina oculi illius a capite euulsi versum illum. Hoc opus eorum qui detrahunt mihi et c. cruore polluerunt. Et in ipso libro vsque hodie extat cruoris insignita immantatatem mulieris et vitionem dei spirantia. Passus est autem sanctus martyr: tertio nonas nouembrijs. Hec guselmus.

De sancta Alpa de virgine.

Alpides virginis go de tudoro circa annum domini. M. c. lxx. sanctitate nimis clarus est. Que multis annis in corpore degens infirma sine villo cibo permanit. Hec genere infirma officioque bubulca: san-

ctarum scripturarum intelligentiam diuinitus obtinuit: et mire pendente consilio habuit. Que si agello domini diuitius attrita est: adeo vt propter effluentem de corpore sanctam etiam suis fieret in horrorem: patientia autem summa preclara: nec aliquando conturbata visa fuit. Nullumque cibum per annos multos transire valuit: nisi solum eucharistiam sacram: et lecto decubans non nisi ab altero moueri potuit. Hec autem a deo accepit: vt sepissime in excessu rapta: a gelo duce: et loca penarum et gloriam sanctorum percurreret: et occultas visiones aspiceret. Frequenter autem in solentatibus christi vel eius matris rapta mundum totum quasi in pile specie intuabatur: et ea que in mundo fiebant contemplantur. ad corpus quoque rediens multa occulta et secretissima dicebat: et quedam ex his que viderat reuelabat: quedam vero a deo premonita occultabat: plerumque etiam futura predicebat. Quieuit autem in pace apud tudortum tertio nonis nouembrijs. Hec et gestis francorum.

De sanctis Vitale et Agricola martyribus. Cap. lxxi.

Vitalis agricola martyres passi sunt in puincia italie in ciuitate bononiensi temporibus diocletiani et maximiani imperatorum: quorum passionem sanctus scripsit Ambrosius. Fuit autem vit-

talis seruus agricolae: nunc vero conuersus et collega martyrum: precessitque seruus vt videret locum: secutus est dominum secure: quo datam fide seruul iam inueniret paratam non alienam. Cum ergo sanctus vitalis cogeretur a persecutoribus vt christum negaret: et amplius domini fidem profiteretur: omnia tormentorum genera in eum exercitantes: vt non esset in corpore eius sine vulnere locus: oratione fusa ad dominum emisit spiritum. Sanctus vero agricola multos habebat moxibus vt ab ipsis etiam inimicis diligere: ideoque viderentur eius passionem. Denique vbi non acquiescit persecutoribus: sanctus agricola crucifixus est. Quorum corpora in iudeorum solo sepulta sunt. Post multos autem annos idem locus sancto

De sanctis in mense nouēbris occurrentibus Fo. cclxxi.

ambrosio ep̄o mediolanensi reuelatus est. Qui
uentens bononiā cōuocatis clero ⁊ populo ad
locum accessit: ⁊ effosso solo marryrū reliquias
inuenit. Ea q̄ deuore leuata in eadem ciuitate
sepeluit. Passi sunt aut̄ pridie noī. nouēb.

De sancto Amantio presby
tero. Cap. xxij.

Martinus

presbyter apud
tyferna tyberia
naz ciuitate cla
ruit tēpore bea

ti gregoriū pape. Qui hoc spe
ciale in se virtutis habebat:
vt apostolorū more manus su
per egros imponeret ⁊ salutē
restitueret: ⁊ quilibet vehe

mens egritudo ad tactum illius abscederet.
Dic insuper hoc in se habebat miraculū: quia in
quolibet loco quīs inmanissime asp̄tatis ser
pentem inueniret: mox vt eum signo crucis si
gnaret extringuebat: ita vt diruptis visceribus
moreretur. Quem si quando serpens in forami
ne fugeret: signo crucis os foraminis benedice
bat: statim q̄ ex foramine serpens iam mortuus
traheretur. Hic tempore quodam ad beatum
est adductus Gregorium: quem in domo infir
morū beatus pontifex diebus aliquibus ad
manendum posuit: vbi quidam inter egros al
os mentecaptus et freneticus facebat. Qui
nocte quadam cum magnas voces: scilicet vt in
sanus ederet: cunctos egros immanis clamo
ribus perturbabat: ita vt nulli illuc somnū cape
re liceret. Tūc sanctus presbyter de stratu suo
surgens ad locum frenetici accessit: et super
eum positis manibus orauit: mox q̄ illum mel
ius habentem tulit: atq̄ in superiora domus se
cum ad oratorium duxit vbi pro eo liberius ora
tioni incubuit: ⁊ statim eum sanum ad lectum
proprium reduxit: ita vt nullas vterius voces
ederet: neq̄ egrotorum quenq̄ aliquo clamore
turbaret: qui et apud predictam ciuitatem in
pace quiescit pridie noī. nouēbris. Hec Bre
goz. iij. dialogorū. cap. xxx.

De sancto Hiero presbytero. Cap. xxij.

Hiero presbyter apud

alexandriam claruit. Hic vir
acerrimi ingenij i diuinis scri
pturis notabiliter crudis fu
it: vitaq̄ purissimus ad diuinā

q̄ philosophiam penitus expeditus: doctor ec
clesie incomparabilis maxima sapientia reful
sit. Qui tractatum longissimum super esaiam
prophetam edidit. Et tempore philippi impe
ratoris apud eandem ciuitatem in pace quies
cit pridie nonas nouēbris: vt ait Hieronymus
libro de viris illustribus.

De sancto zacharia sacer
dote. Cap. xxij.

Zacharias

sacerdos ⁊ pphe
ta pater iohānis
baptiste in dieb

herodis regis iudee claruit:
de cuius sanctitate in princē
pio euangeliū luce plurima p̄
clara testimonia describunt.
Fuit enim de vice abie ex fi
lijs aaron de tribu leui: sicut

dicitur est supra de eo in natiuitate sancti iohā
nis baptiste octauo kalen. iulij. ⁊ in eius conce
ptione octauo kalen. octobris. vbi etiam de or
tu filij: et de miraculis: que in eius natiuitate
apparuerunt: et de prophetia ipsius zacharie
tractatum est. Cum igit christus puer ab herodē
de quereretur occidendus: ⁊ ex hoc ipse herodē
des innocentes perimeret. Helisabeth audi
to: q̄ Iohannes eius filius similiter quere
tur qui christum erate sex mensibus precede
bat: accepit paruulum: ⁊ cum eo aufugit. Ascē
so autem ex celso monte iude: circumspectis vbi
eum absconderet: visis interfecto: ibus se inse
quentibus timuit: ⁊ orationem ad deum pro fi
lij salute fudit. Gratinq̄ mons se aperuit: et
Helisabeth cum filio intra sui abdita suscepit:
atq̄ persecutores exiuit. Quib̄ intra mōtis
tenebras lux diuinitus apparens eos conforta
bat: ⁊ angelus domini illis necessaria ministra
bat. Cum autem missis satellitibus ab herodē
de zacharias vbi filij esset: interrogatus esset:
⁊ ille se eum vbi forerignozare diceret: atq̄ im
p̄teratē herodis redargueret: christumq̄ na
tum ex virgine predicaret: qui regnum israel
accepturus esset. Herodes iratus misit nocte
carnifices: qui zachariam inter templum ⁊ ab
rare: vbi virgo beata educata fuerat iugula
runt. Mane autem facto dum ceteri sacerdos
tes templum adentes zachariam: vt ad eos
exiret: more solito expectarent: ⁊ iam hora tar
dior esset: vnus illoz intrans sanctuarium rep̄
perit sanguinem zacharie: vt lapidem coagula
tum. Auditaq̄ est vox de celo: q̄ zacharias occi
sus esset: ⁊ q̄ sanguis eius ex israel nō esset de
lendus: donec exurgeret: qui eum vindicaret:
qui foras egressus hec omnia ceteris nuncia
uit. Illi nō timentes quasi frāgozem lapidum
audierunt: ⁊ corp̄ sancti non inuenerunt. Pas
sus est autem sanctus martyz nonas nouēbris.
Corpus autem eius post longa tempora apud
hierosolymorū templum inuentum: ibidemq̄
dudum tumulatum iacuit. Nunc nō quiescere
dicitur venetis in monasterio dominarum ei
nomini fundato.

De sancta Helisabeth vxore za
charie. Cap. xxv.

Elisabeth

uxor zacharie sacer
dotis pdicti et mar
ter iohannis bap
tiste

fuit de filiabus aaron: cui
sanctitas in euagelio luce co
mendat. Nec autē cū iohāne na
to parvulo in latibulo spelun
ce: de qua supra ptīme dictum
est: latuit donec imantaris be

rodīs persecutio facta in nece parvuloꝝ cessa
uit. Et tunc filium vsq; ad annos. vii. enurruit:
qui eadē erate antra deserti petijt. Mater hō
modico post tempore superuixit: et sanctitate et
gratia plena ad xpm in pace migravit. Sepul
ta in domo propria in montana iuda. Dicitur
autem helisabeth cognata virginis marie: quia
consobrina eius fuit. Anna enim et esmeria fue
runt sorores filie agarin: de anna nata est virgo
maria: de esmeria nata est helisabeth et elud: de
elud natus est emineu: de emineu natus est san
ctus Seruatius episcopus traiectensis: de quo
supra dictum est. iij. idus maij.

De sancto zacharia papa.

Cap. lxxvi.

Zacharias

natione grecus ex
patre Pollochro
nio: gregorio. iij. ro
mano pontifici in episcopatu
succesit: et sedit annos decem:
menses duos: dies. xv. vir mi
tissimus: atq; suauissim⁹: om
nib; bonitate ornat⁹: amator
cleri et populi totius: tardus

ad transcendendum: et velox ad miserandum: nullis
malum pro malo reddidit: suis etiam persecu
torib; bona pro malis restituit. Hic inuenit om
nem Italiam turbatam simul et ducatum roma
num: persequente liudprando longobardorum
rege: ac romane ecclesie iura auferente. Tantā
hō deus huic pape gratiam contulit: vt etiam
pro salute populi animam ponere non dubita
ret. Qui prius missa legatione ad eundem res
gem. Post ipse psonaliter veniens salutaris illa
verba predicauit. Tulus ammonitione inclina
tus rex ciuitates romane ecclesie pertinētes: q̄
per annos triginta ablate fuerant reddidit: et
pacem cum potifice fecit: captiuosq; plurimos
romanoꝝ quos tenebat: dimisit. Ipsa quoq;
pat per annos viginti perdurauit. Hic autem
pontifex magni meriti et sanctitatis clerum su
um valde dilexit: vt pote pater et bonus pastoꝝ
omnes amplectens et vtilliter fouens et nemine
eorum tribulanti: vel egere permitens. Cui⁹ tē
poribus in magna securitate et letitia populus
adeo ei commissus degens vixit. Hic consti
tuit filij compatrium se in matrimonio nulla

tenus iungerent. Hic dialogorum libros de la
tino in grecum translatis: quia vtriusq; lingue
peritus fuit. Hic etiam in lateranensi. ecclesia
corpus beati Beozgij martyris cum epitaphio
grecis litteris eparato repperit: et cum magna
solennitate ad velum aureum ecclesiam sui no
minis condidit. Ibiq; ipsum reposuit. Et om
nibus plene et perfecte dispositis in summa pa
ce moritur: et apud sanctum Petrum sepelitur.
Ibiq; virtutibus pollet.

De sancto Malachia episcopo. Cap. lxxvij.

Malachia epi

scopus in hibernia
claruit tempore eu
genij pape. iij. Lu

tus vitam beatus bernardus
scripsit. Hic ex parentib; chri
stianis in hibernia natus: sa
crisq; litteris a pueritia eru
ditus in ciuitate armachia vi
ginti quinq; annorum presby
ter factus verbū dñi instantius pdicare cepit.
Deinde marcū senē ep̄m lesiuoz ad iēs: vt ab eo
diuinitis plenius informaretur: qui etiā ep̄s mis
raculoꝝ signis clarebat: cū eodē p aliquot mā
sit annos. Cū autē p sorore sua defuncta quo
tidie celebraret: et occupatus alijs p dies. xxx.
missam intermisset: nocte sequenti vidit p spm̄
sorore se diebus totidē nihil gustasse conque
rentē. Et cū pro eius expiatione celebratōnis
missarū resumpisset: visa est sibi vsq; ad limen
ecclesie peruenisse. Iterūq; in eodē pseuerans
vidit illā ecclesiam introisse: sed altare cōtingere
nō posse. Et rursus missas psecut⁹ vidit eā in
ter candidatoꝝ numerū aggregari: et sic eā in
tellexit ad celos euolasse. Postmodū autē in lo
co becoꝝ sibi a diuine quodā oblato monasteriū
reparuit: qd̄ dudū antea fuerat deuastatum: de
quo olim sanct⁹ colūban⁹ ascēderat. Ibiq; cuz
t. monachis abbas ip̄e deo seruire cepit: vbi dū
vnus ex eis operarijs ligna cederet: et securis
ferrū de manub; eo exisset: innocato malachia
ferrū vestes illi⁹ solūmodo cōcidit: s; carnē ois
no nō tetigit. Ibi etiā oppssum quēdā cui insa
niētī demō suadebat: vt abbatē cultello pcuter
ret ab infestatione maligni sp̄s liberauit. Et
michaelē clericum a graui dysenteria sanauit.
Cūq; esset annoꝝ. xxx. quib; inuit⁹ electus
est ep̄s comerorū. Et cū electioni renūciare vel
let: tadē mādato sui magistrī ep̄i lesiuoz acque
uit: et ep̄atus curam suscepit: vbi populū valde
rebellē deo et clero: ac eccl̄is infestū: ad p̄niam
summa sapientia et mira difficultate reduxit: et
ad bene viuēdū informauit. Post hec dū celsus
armachan⁹ archiep̄s infirmat⁹ esset: seq; moꝝ
cōspiceret: suis clericis psuasit: nullū nisi mala
chiam ep̄m eligēdū: ad extirpandā porissime quo
rūdā prauoz potētū p̄suetudinē: q̄ nemine nisi

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus Fo. cclxxij.

de eorum parentela archiepiscopum eligi per-
mitterebat. Jamq; per. xv. eporum successiones
talis corruptella inoleuerat. **S**oruo igit archie-
pescopo cello malachias ab eis electus est. Qui
licet dudū renitens tandē vt ecclesiā eorū a ser-
uitute eriperet acquireret: promissione tamē ab
illis p̄suscepta: vt delecto pessimo more: liceret
sibi alium in ecclesia armachani. substituere:
et ad suam conuersionem ecclesiam redire.
Hoc autem malachias magis ad consentiendū
mouit: qz paucis antea diebus viderat speciosam
mulierem se sponfam celi archiepi asserē-
tem: sibiq; celi baculus cōmendantē. Interea
hō mauritius quidā de iniqua progenie in ar-
chiepiscopatu intrusus est. Sanctus autē vt
scandalū evitare cupiens illo presidente furo-
cessit. Sed mauritius diuino iudicio post an-
nos. v. decessit. Dū aut nigellus quidā de eadē
p̄genie succedere niteretur: malachias in bra-
chio populi ab ipso rege in archiepiscopatu de-
ducitur: et omnes emuli repelluntur. Eum autē
nigellus cum fauoribus et armatis viris resi-
stere presumeret: et tam ipsum q̄ regē interfice-
re vellent: subito nūmia tempestas exoritur: au-
torūq; litris et seditionis cū tribus consortibus
a fulminibus occidunt: ceteri quoq; hinc inde
dispurguntur. Sanctus hō malachias anno:z
xxxvij. in ciuitatem et ecclesiam introducit: et
in archiepiscopatu sublimatur. **M**ultas autē
postmodum persecuciones ab emulis passus:
omnes tandem deo largiente deuicit: et nigel-
lum ad penitentiam et obedientiā reduxit: qui
etiam sacra quedam que de ecclesia asportauerat
retrulit. **M**ulier quedam de attrinētibus
aduersariorū: que archiepiscopo predicanti
conuicia multa intulit: subito cunctis videntibus
in amentiam cōuersa: post dies paucos in-
fessit et expirauit. Sicq; armachana ecclesiaz
vir dominū a pestifera consuetudine purifica-
uit. Dum autem ad ecclesiam p̄tinē redire vel-
let: et populus omnino reclamaret: gelasii quē-
dam presbyterum pro se in ecclesia prima sub-
stituit. **M**ultis quoq; in vita sua miraculis cla-
ruit. **I**n eboracensi ciuitate equū quem dure
portantem a nobili quodam oblatum: dum ali-
quantulum equitasset: comodus subito et sus-
ficiens factus est: ac de nigro pilo in album:
cōuersus. **D**einde claravallense monasteriū
accedens sanctum bernardum visitauit: qui ab
eo mire edificatum se dicit. **I**n hypozegia ciui-
tate filium hospitis sui in extremis laborantē
continuo sanum effecit. **E**t dum papā innocen-
tium scdm romā veniens visitasset: quartuor ex
eius socijs claravalle dimissuros p̄dixit: et vt
p̄dixerat: sic euenit. Nam duo ex ipsīs ibidem
decedentes sepulti: aliq; hō duo effecti sunt mo-
nachī. **R**epatrians autem cum scortiam per-
uenisset: filium Dauid regis scotorum ad mor-
tem decumbentem: aqua aspersum benedicta

ilico sanauit. **E**t in villa que dicitur crudetto pa-
elle mute loquelam restituit: atq; aliam freneti-
cam liberauit. **D**um infirmus quidam in hē-
bernia: qui multo iacuerat tēpore: lectum ma-
lachie solūmodo ascendisset: cōtinuo ab omni
languore sanatus surrexit. **I**n languia puerū
a demonio liberauit: et freneticam mulierē com-
porem mentis effecit. **A**liam quoq; matronā
ad se accedentē: que mēribus quindecim et dies
bus viginti pregnans fuerat: et adhuc fetum in
vtero gestabat: sua oratione ad puerperium in
momento adduxit. **C**ontagia ciuitate episco-
povacante: dum de eligendo presule discordes
essent: et i archiep̄m armachani. vt eligeret: om-
nes conuenissent: pauperem quēdam presbyte-
rum alienigenā elegit: quia vitam eius per spi-
ritum agnouit. Qui dū sibi egrotare nūciatus
esset: mādauit ei vt ilico surgeret: qui statim ab
infirmate sanatur: et in episcopā consecratur.
Dum cuiusdam nobilitis cōiugem in extremis
positam inūgere velle: et illi expectandū in cra-
stinum eum rogarent: assensit: et mulier post ho-
ram modicam expirauit. Ipse autem se reum
criminis accusans cū lachrymis supra corpus
in oratione se posuit: et ibidem orans pernocr-
auit. **H**anc autē facto mulier resurrexit: quam
sanctus vir inunctam ad quietem ire precepit:
morq; illa iterum obdormiuit. **S**ecularis cu-
iusdam conquerentis: q̄ lachrymare non pote-
rat: maxillam tetigit: et ad tantā illuz deinceps
lachrymarum effusionem prouocauit: q̄ vix fle-
rum continere valebat. **S**piritū quoq; prophe-
ticum habuit: et cordis secreta cognouit: et diē
et locum sui obitus p̄dixit. **S**epius quoq; eo
celebrante: columba de celo circumvolans cruci
super altare posite insidebat: quam diaconus
eius et plures quādoq; videbant. **E**ū autē
papa eugenius in galliā venisset: et malachias
ad eum visitandum accederet: et nauem intrare
disponeret: quidā epilepticus nomine catholi-
cus: eius recessum deplorabat: eo q̄ in ei⁹ pres-
sentia nunq̄ a morbo cadebat. Quem dum ille
signasset: et eidem promississet: q̄ donec ipsum
revideret: nunq̄ decetero caderet: sic vt p̄dix-
erat: euenit. Nam sanctus vir ante regressum
obijt: et ille decetero a morbo nunq̄ cecidit.
Sed eodem tempore dum cuiusdam clerico
promississet: vt quicquid ab eo peteret: obtine-
ret: et ille sancti archiep̄scopi reuerentiam pe-
tisset. Sanctus de hoc plurimuz tristatus est:
eo q̄ nunq̄ se rediturum p̄ficiuerat: et ad desi-
re cupiebat. **N**auē tamen ascendens: vt clerico
promissa redderentur: orta tempestate redire
re compulsus est. **F**acta hō tranquillitate ite-
rum nauem conscendit: et decetero non redi-
turus transiret. **V**enit autem claravallē:
et a sancto bernardo deuote susceptus est. **E**ū
q; in festo beati luce euangeliste celebrasset: fe-
bre correptus decubuit: et in ipso loco plenus

sanctitate die qua p̄dixerat: ad x̄pm e carne mi
grauit. s. non. nouēbris. Sepultusq; i monaste
rio clarauallenti: miraculis ⁊ signis refulgēs.

De sanctis Felice et Eusebio
martyribus. Cap. xxviii.

Eusebius pres

byter ⁊ eusebius
monachus ap̄
taracinā campa
nie ciuitatē pas
si sunt tempore claudij impe
ratoris sub leontio filio leon
tij presidis. Cum em̄ prefati
secti viri corpa sc̄dōū marty
rum cesarij et iuliani sepelli
sent: de quibus supra dictum est kalendas no
uemb̄ris. ⁊ multos gentiles ad christū conuer
sos baptizarent. Leontius filius quondam
leontij presidis: qui ad christum etiam conuer
sus: statim vt baptismum perceperat: ad x̄pm
migrauerat: de quo etiam dictum est supra. iij.
kalendas nouemb̄ris. predictos sanctos mar
tyres detinuit: ⁊ timens populū tumultū: misso
sp̄sculatore nocte eos in carcere decollari fe
cit. Quorum corpora ad litus proiecta: quar
tus presbyter iuxta corpora sanctorum cesarij
⁊ iuliani sepellit nonas nouemb̄ris.

De sancto Leonardo confes
sore. Cap. xxix.

Leonardus

confessor apud a
quitane prouin
ciam ciuitatē le
mouicensē cla
ruit tempore anastasiū impera
toris: qui in prouincia gallia
rum claris parentibus ortus
collateralibus videlicet clo
doucti regis francorū: ab eodē
rege de sacro extrit fonte leuatus ob nobilitatē
parentum amorē charissimū: quē sanctus remi
gius remensis archiep̄us baptizauit: et in di
scipulū susceptum salutaribus disciplinis in
struxit. Cum autem idem archiep̄us a regibus
francoꝝ obtinisset: vt quādoq; ipsi reges
ad ciuitatem remensem ventrent: omnes in
clusi in carceribus libere dimissi abire possent.
Ad imitationem boni magistrī iuuentis leonar
dus hoc ipsum a rege impetravit: vt quicūq; in
carceribus detinerētur: si eos ip̄e visitare vel
let: continuo soluerentur. Et vbiq; carcera
ros esse audiebat: ad eorum liberationem festi
nus p̄perabat. Eunctos etiā egros ad se ve
nientes: quacūq; detētos infirmitate sanabat.
Rex igitur ad se accersiuit eū: quē secū in pala
tio aliquo tēpore manere coegit: rogās vt inde
nusq; discederet: donec tēpore congruo ip̄i epi

scopatū aliquē donaret. Erat em̄ tam clericus
humilis ⁊ mansuetus. Leonardus hō pontifi
catum renuit: ⁊ solitudinē portus affectā: pas
larium regis reliquit: et cū fratre suo liphardo
verbum dei annūciās aurelianum deuenit: atq;
apud quendam cenobitā nomine maximinum
aliquo tēpore māsit. Cum autē liphardus sup
ripā ligeris mātionē solitariā elegisset. de quo
supra in eius legenda dictum est. iij. non. iunij.
Leonardus hō per adinonitionē sp̄s sancti in
aquitania predicare disponeret: osculantes se
abiniuicē discesserūt. Leonardus igitur per bi
turicam ciuitatē transiens nouelle fidei xp̄ia
nos sanctis p̄dicationib; confirmabat: ⁊ multa
operando miracula plurimos adhuc incredū
los cōuertebat. Demū in quadā filia nomine
pauū habitare cepit: que a ciuitate lemouicēsi
per decem miliaria distabat: et quo rex sepius
causa venationis accedebat: ⁊ in aulam regis
in media filia constructam diuerterebat. Accidit
aut vt die quadā rex ibidē cū regina ⁊ familia
venaret: ⁊ regina p̄gnās illuc causa delecta
tionis egressa partu periclitaret. Cum autē rex
et familia reginā tam pene defunctā lugerent:
nec et per medicos: qui cum rege erāt: subueni
ri posset: et vir dei per nemus transiens lugen
tium voces audisset: pietate cōmotus illuc ac
cessit: ⁊ a rege vocatus introiit. Interrogatus
aut quis esset: cum se remigij discipulū respon
disset. Rex ex bono magistro bonā de discipulo
spem assumpsit: ⁊ ipsum ad reginā introdu
xit rogans vt suis precibus de recuperata con
iuge ⁊ edita prole duplex gaudium obrineret.
Tunc sanctus orationē fudit: ⁊ quod rex pete
bat prius impetrauit. Cui rex multa in auro
et argento obrulit: sed ille oīa recusauit: dicens
se nullis indigere: nisi vt tantū in aliqua filia
soli christo famulari posset. Cum autē rex totū
illud nemus ip̄i tradere veller: noluit nisi tan
tū accipere quātū vna nocte posset cū suo asello
circuire. Quod rex libētissime adimpleuit: vbi
cum duobus sibi adiūctis socijs monasteriū: cō
struxit: ⁊ in multa ibidē abstinētia degēs deo
seruauit. Ecclesiā etiā in honore dei genitricis
fabricauit: ⁊ altare sancti remigij in ea posuit.
Cum autē aqua sibi per vnum miliare distaret
puteum siccum ibidem fodi fecit: quē suis ora
tionibus aqua vsq; in presens scarurtere reple
uit: locum aut ipsum a nobilitate ip̄i rege cōcessum
nobilitatē appellauit. Ibi ergo tātis miraculis
coruscavit: vt quicūq; eius nomē in carceribus
inuocassent: mox ruptis vinculis nullo contra
dicente liberi abirent: et suas eidem carpenas
aut compedes presentarēt. Quoz plures secū
manebant: ⁊ eius exemplo sanctitatis ibidem
domino seruebant. Familie quoq; septem ex
eius stirpe venditis omnibus ⁊ pauperibus di
stributis ad eum venerunt: ⁊ distributo etiam
nemoze ibi cum ip̄o in dei seruitio p̄māserunt:

De sanctis in mense nouēbris occurrētibus Fo. cclxxij.

exemplo quoque suo plurimos ad simile attraxerunt. Denique vir dominum leonardus multis claris virtutibus ad dominum feliciter migravit octavo idus nouēbris: circa annum domini quinquagesimum. Sepultusque est in ecclesia dei genetricis quam ipse construxerat. Cum autem ibidem infinita miracula fierent: clericis illius ecclesie reuelatum est: ut quia locus ille propter multitudinis frequentiam concurrentem nimiam artus erat: alibi ecclesiam fabricarent: et eodem sancti leonardi corpus transferrent. At illivna cum populo: triduano seunio et orationibus inisterunt: quibus elapsis totam provinciam nite nimita que ceciderat operam videret: locum autem in quo sanctum corpus quiescere volebat omnino vacuum conspiciat: ubi ecclesia de nouo fabricatur: et corpus eodem transportatur. Quanta hoc miracula per eum dominus faciat potissime circa incarceratos: immensa ferri varietas ante tumulum eius dependens: restis existit.

De sancto Felice martyre.

Cap. xxx.

Felix mar

tyr: apud Tunissaz ciuitatem aphyrice passus est. Qui a persecutoribus pro christi nominis confessione detentus: et carceri durissimo mancipatus: dum eum a tormēta differrent: orans ad dominum emisit spiritum octauo idus nouēbris.

Lusus corpus sequenti die exanimē repertum est: et a christianis condigno reconditum honore. In huius solennitate sanctus Augustinus episcopus psalmum quendam ad populum exponit: quem et in eius ecclesia publice predicauit.

De sancto Felice monacho:

Cap. xxxi.

Felix mo

nachus in monasterio fundens claruit. Qui magne sanctitatis vir erat: et eiusdem cenobii hortum colebat: fur homo quidam venire consueuerat: et ad ipsum horum per sepe ascendere: et occulte olera auferre.

Eumque ille multa plantaret: que minus inueniret: et alta pedibus conculcata: alta direpta conspiceret: totum horum circueiens inuenit iter vnde fur venire consueuerat. Qui eundem horum deambulans reperit etiam serpentem. Qui precepit: vt se sequi deberet. Ad aditum autem furis perueniens: in nomine domini serpenti precepit: vt aditum illum custodiret: ac furem ingredi non permitteret.

Protinus serpens se in itinere transversum tetendit: et felix ad suam cellam rediit. Meridie ergo cunctis quiescentibus more solito fur aduenit: et sepe ascendit. Et dum in hortu pedem poneret: vidit quia serpens extrinsecus viam clausisset. Et tremens post semetipsum concidit: eiusque pes per calciamentum in sude sepiis inhefit. Sicque donec hortulanus rediret: deorsum capite pependit. Qui ventens furem in sepe pendentem reperit: et deo gratias agens: serpentem licentiauit: ad furem quoque veniens: ipsum de dudus oleribus exportatis redarguit: pedem quoque illius a sepe dissoluit: eumque sine lesione deposuit. Olera etiam: que furto auferre conabatur: cum nimia dulcedine prebuit: eumque ne amplius furaretur admonuit: sed cum necesse haberet: ad eum veniret: quod ipse deuotus daret: que cum peccato tollere laborabat. Hic enim sanctus monachus clarus multis virtutibus migravit ad christum. Hec gregorius. i. dialogo. cap. iij.

De sanctis decem martyribus. Cap. xxxij.

Decem mar

tyres in oriente apud ciuitatem theopolis passi sunt. Qui a saracenis comprehensi: christumque dominum confitentes crucibus appensi: coronas martyrii a domino percipere meruerunt octauo idus nouēbris. Hec adeo in martyrologio suo.

De sancto profodocimo epo. Cap. xxxij.

Profodoci

mus episcopus apud ciuitatem parauinam claruit tempore neronis imperatoris. Hic natione grecus nobilibus parentibus ortus literarum studiis eruditus: cum adhuc esset iuuenis cum mar

co euangelista et apollinare antiochiam adisset: et beato petro apostolo in discipulum se tradidit: atque cum presatis duobus discipulis vna secum tempore claudij imperatoris romam accessit. Cum autem a postolorum princeps beatum marcum misisset aquileiam et apollinarem rauēnam ad predicandum. Beatum quoque profodocimum annorum viginti in episcopum consecratum: licet satis ex humilitate recusantem: misit ad parauinam ciuitatem. Experuens ad ipsam urbem: multitudinem laeguentium diuersarum egritudinum ante portam inuenit: quibus pacem annunciauit: et oratione ad deum fusa: omnes ab eorum infirmitatibus liberauit: eosque omnes ad christum conuertit.

R

Quo visio miraculo centum et sexaginta gentium
 lrum conuersi ad dominum: ab eodem beato viro
 baptizati sunt. Sicq; sanctus episcopus prof-
 doctinus ciuitatem ingressus: cepit verbum do-
 mini predicare: et multos paganorum ad fides
 christi perducere. Cum autem de virtutibus
 eius fama ad regem vitalianu peruenisset: qui
 graui infirmitate pressus dudum lectulo decu-
 buerat: profdoctinum ad se accersit: et an ipm
 sanare posset: interrogauit. Qui eidem respon-
 dit: q si in christum crederet: et idolis renuncia-
 re paratus esset: continuo sanitatem recipere.
 Cumq; rex se velle in christum credere respon-
 dit: baptizauit eum profdoctinus cum vxore
 eius prepedigna et vniuersa eius familia: et sic
 rex statim ab omni laqueo curatus est. Qui co-
 ntinuo per vniuersum vrbis et vicinarum villaru
 populum edictum misit: vt omnes in christum
 crederent: et ad beatum profdoctinu baptizan-
 di concurrerent. Talisq; modo vniuersus po-
 pulus ciuitatis et oppidoru circumadiacentiu
 conuersus est ad dominum. Rex vo ecclesiam in
 honore sancte sophie: hoc est alme sapientie sa-
 bicauit: in qua episcopus presbyteros ac dia-
 cones et clericos plurimos ordinauit. Post
 hec cum rex vitalianus prole careret: oratione
 vtri sancti regina concepit: et filia peperit: qua
 beatus profdoctinus baptizauit: et iustina vo-
 cauit: eamq; sacris litteris erudit: et in virgi-
 nitatis proposito permanere docuit. Deinde
 sanctus episcopus ad ciuitatem estensem adijt
 ibiq; christum euangelizans: multos conuertit.
 Inde ad ciuitatem vicentiam ad predicanduz
 perrexit: et exinde ad castellum nomine asylum
 properauit: vbi similiter populu docens in fide:
 ecclesiam in honorem dei genetricis edificauit:
 atq; dedicauit. Inde egressus ciuitatem fel-
 trentensem intrauit: vbi populi maximam multitu-
 dinem baptismo sacro renouauit. Et post hec
 per altinam ciuitatem et per alia oppida et ca-
 stella peragrans: fidelibus monitis populum
 imbuit: et relictis idolis verum deum colere se-
 cit. In quibus omnibus basilicas construxit:
 et presbyteros ac inferiorum ordinum clericos
 deuenit: et susceptus in domum cuiusdam mil-
 itis nomine euphrosini: fillam eius cecaz signo
 crucis edito illuminauit: eamq; cum parenti-
 bus et alijs plurimis in silere flumio baptizauit.
 Cum autem comes ciuitatis: qui vxorem habe-
 bat theodoram per annos plurimos graui in-
 firmitate derentam: nuclante ei milite euphro-
 syno de miraculis sancti pontificis audiuisset:
 eum ad se vocauit: et vt eius sanaret contigem:
 humiliter exorauit. Tulus manum apprehen-
 dens vir domini ea continuo de lectulo in xpi
 nomine sanam erexit: et ipsam vna cum comite
 et filijs ac omni familia numero. cxx. credentes
 in christum baptizauit. In ipsa quoq; ciuita-

te multum populum ad fidem christi reduxit:
 et multoru nobilium filios sacris litteris erudi-
 uit. Ecclesia quoq; in honorem beati petri ap-
 tam pro xpo passi ipse fundauit: in qua et presby-
 teros et diacones et alios clericos ordinauit.
 Deinde ad sedē suā patauij redijt. Et post mo-
 dicum tps rex vitalianus xpianissimus et vxor
 eius regina prepedigna ad dñm migrauerunt.
 Quos sanctus profdoctinus sepeliuit: filia quoq;
 q; illoru eius discipula iustina virginē sacram
 sibi a parentibus comendatā optima cura gub-
 bernauit. Eam quoq; per martyriu assumptam
 cū suis clericis honorifice sepulture tradidit.
 De qua supra in eius passione actū est nos. octo-
 bus. Ad nasonē autē beati episcopi: patricius
 quidā noie opitius xpianus ecclesia in honore
 sancte iustine virginis supra corpus illius ere-
 xit: et iuxta eam oratorium beate virginis cōpo-
 suit: quā ecclesia simul cum oratorio profdoctini
 eps consecrauit. Qui postq; a multis obsessis
 demonia eiecit: et plurimos infirmos a diuer-
 sis languoribus eripuit: cū in sede parauit
 bis sedisset annis. xliij. mense vno: dieb. xv.
 etatis sue anno. cxiij. ad dñm migrauit. vñ. id.
 nouembrijs. Et in oratorio prefato dei genetricis
 clarens miraculis sepultus quiescit.

De sancto Achilla epo.

Cap. xxxiij.

Achillas

eps alexan-
 drus: alexan-
 dro in epatu
 successit. Qui
 abo beati pe-

tri eiusdē ciuitatis epi et mar-
 tyr discipuli: et ab eodē fue-
 rāt presbyteri ordinati. Et cū
 idē beatus petrus p fidei ca-
 tholice defensione in carcere detētus esset: di-
 uina reuelatione eosdē psbyteros sibi in epatu
 successores preuouit: et eis dē qd prescuerat re-
 uelauit: vt dicef infra in eius passione. vi. kalē.
 decēbris. Et sicut ipse pdixerat sic euenit. Nas
 prim⁹ achillas: secundus alexāder eidē in pon-
 tificatu successit. Et primus quidā annis. lx. se-
 cundus vo annis. vñ. sedē ipam tenuit. Quoru
 vterq; eruditione fide et conuersatione ac mo-
 ribus insignis extitit. Et de secundo quidem
 sancto in eius festo actum est. iij. kalen. martij.
 Primus vo videlicet achillas in pace quiescit
 vñ. idus nouembrijs. Quorum corpora in eodē
 tumulo alexandrie requiescunt.

De sancto Amarantho martyre. Cap. xxxv.

Amaranthus mar-

tyr apud albigeñ. ciuitatem pas-
 sus est tempore decij imperatoris.
 Qui exacto agonis fidelis
 cursu capitis obruncatione ce-

Quattuor

coronari: videlicet
severus: severus
ninus: carpophorus:
et victorinus
rome passi sub diocletiano
imperatore: qui cum essent
conicularii: et ad sacrificia
vna cum alijs imperatorum
officialibus compellerentur: cum
omnino consensum impijs prebere nolent: nu-
ciatum est diocletiano. Quos illico iussit: vt ante
ipsum plumbarum ictibus tandiu cederentur
donec spiritum emitterent. Quorum corpora iussit
in platea canibus factari: que etiam quinq; die-
bus ibidem iacuerunt illesa. Sed a melchiade
papa et a beato sebastiano martyre collecta: sep-
ulta sunt in via lauicana militario ab vrbe ter-
tio cum alijs sanctis in arenario. Passi sunt au-
tem post duos annos a passione dictorum quinq;
martyrum supra profume positos eodem scilicet die:
hoc est sexto idus nouembrijs. **Q**uorum nomina
cum minime possent inueniri: quattuor corona-
ti vocati sunt. Statutum est autem a melchiade
papa: vt memoria eorum sub nominibus aliorum
quinq; martyrum predictorum: et dies anniuersa-
ria recolatur. Et licet processus in repositis eorum no-
mina reperta fuissent: versus tamen obtinuit: vt
quattuor coronari deinceps vocarentur.

**De dedicatione basilice salua-
toris.** Cap. xxxviii.

Basilice

basilice saluatoris: hoc est san-
cte ecclesie late-
ranensis rome a
bro papa siluestro facta est. v.
idus nouembrijs. Qui sanctus
episcopus consecrationes alta-
rium et ecclesiarum secundum ritum: que
nunc romana tenet ecclesia: pri-
mus fieri instituit. Fuisse tamen ab ipsis aposto-
lorum temporibus loca deo dicata: que a quibusdam
oratoria: a quibusdam ecclesie appellabatur: vbi
collece fieret per vnam sabbati: et in quibus po-
pulus christianus ad audiendum verbum dei: et
ad percipiendum dominici corporis sacramentum
conueneret: et apostolorum edocemur epistolis: et
sanctorum patrum instrumur gestis. Que licet
sale et aqua benedicta exorcizabant: non tamen
christumate ungebant: nec altare lapideum adhuc
stabat erectum: christumate delibutum in figura
domini nostri iesu christi: qui est altare nostrum
et sacerdos et hostia. **P**ostquam vero constantinus
imperator: a lepra mundatus a beato siluestro pa-
pa baptisimus meruit sacramento purificari: vt su-
pra dictum est in legenda siluestri pape preside

kalen. ianuarij. et constantini imperatoris. **K**alen.
iunij. tunc primum lege ab ipso promulgata
concessum est omnibus sub romano imperio des-
gentibus licite ecclesias fabricare. Et ad id fa-
ciendum suo vt alios hortaret exemplo in pro-
prio lateranensi palatio ecclesiam in honore sal-
uatoris mundi fabricauit. Basilicam quoque appen-
diciam iuxta palatium fecit in honorem sancti io-
hannis baptiste: in loco videlicet in quo baptisatus
meruit a lepra mundari. **Q**uia quidem ecclesiam
mirificis donis et ornamentis in auro et argento
et lapidibus preciosis infiniti precij magnifice
ditauit: quam beatus papa siluester die predicto
publice consecrauit. Tunc quoque imago salua-
toris diuinitus depicta in tribuna ecclesie primus
visibilis omni populo romano apparuit. **Q**ue
quidem imago deuotissima in ipso loco usque ho-
die perseverat. Et licet ecclesie eiusdem pariter
usque ad fundamenta plerumque dissoluta fuerint: et
iterum reparati. Ipsa tamen tribuna cum imagi-
ne sacratissima nulla vnquam potuit veritate des-
leri: nullaque nouitate dissolui. **E**t tunc aliquando
ecclesia ipsa incedo totaliter sit iudicio diuino
consumpta. **H**ec igitur est illa festiuitas: in qua primus
rome ecclesia publice consecrata est: quam etiam
ecclesia idem pontifex ad instantiam constantini
augusti: omnium ecclesiarum totius orbis caput
esse constituit: eademque tam larga benedictione
dotauit: vt si quis hominum quocumque anni tempore
vere confessus et penitens eam intrauerit: om-
nium peccatorum suorum generalem remissionem et
indulgentiam consequi mereatur.

De sancto Theodoro martyre. Cap. xxxix.

Theodorus

martyr passus est
apud amasiam ciuita-
tem marmaritano-
rum sub diocletiano et mario
miano imperatoribus. Qui cum
esset miles et ciuitate belle-
sponti deprehensus est quod christi-
anus esset: et adductus est ad
brycham prepositum legionis.
Et cum prepositus diceret: vt sacrificaret et mi-
litiam pristina reciperet: illeque se deo patri om-
nipotenti et iesu christo filio eius militare se re-
spondisset: ad suggestionem possidoni vicarii
prepositus ei inducias concessit diebus paucis:
vt semetipsum admoneret et deus immolare con-
fentiret. **I**nterea theodorus plures christianorum
in carcere detentos visitabat: eosque in fide chri-
sti confortans eisdem necessaria ministrabat.
Nocte igitur quadam templum martis introiit:
et igne supposito totum illud succendit. **Q**ui a
quodam gordiano tabulario visus et detentus:
ac presidi presentatus est. **Q**uod preses fecit eum
et ceteros in carcere mitti: pedibusque in cippo re-
cludi: ac ostium carceris signari: vt ibi fame de-

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus So. cclxxv.

ficeret. Cui dominus iesus christus nocte cum lumine apparuit: et ipsum in eius amore confortauit. Tunc multa turba viroꝝ dealbarum ad eum venit et secū psallere cepit. Quod custodes audientes: et ostium signatum aspicientes iudici nunciare festinauerunt. Ille vero ad carcerem cucurrit: et ostium carceris signatum inuenit: voces vero psallentium cum theodoro audiuit. Et circumpositis militibus carcerem aperiri fecit: ac introgressus solum sanctum martyrem in ligno detrusum aspexit. Iursumque eidem recluso vnciam panis et modicum aque per dies singulos ei ministrari precepit: sed ipsum celesti cibo dñs enutrit. Post dies vero xv. theodorum adducum et dñs sacrificare nolentem: iussit preses in ligno suspendi: et latera eius unguibus crudeliter radi: donec coste illius nudarentur. Et cum hec omnia pro christi nomine superasset dedit preses in eum sententiam vt ignibus traderetur. Accenso igitur igne per semetipsum vestimenta deposuit: et vinculis post tergū manibus in flammis sponte profiliuit. Et circumspiciens in turba quendam commilitonem nomine cleonicum lachrymantē vidit: quem confortans seipsum secuturum predixit. Cum autem orationem fuisset ad dominum flamma in specie camere facta est tanquam velum nauis a vento repletum: et circumuallauit eum: vt esset non quasi corpus qui exuritur: sed quasi panis qui coquitur. Sicque celesti voce ad gaudia eterna vocatus emisit spiritum. Corpus vero exanime omnino permansit incombustum. Quod marrona quedam eusebia nomine tulit: et in possessionem suam que distat ab vrbe amasia vnius diei via portauit: vbi eum cum aromatibus sepeliuit in loco: qui dicitur euchaïta. Passus est autē quinto idus nouembꝝ.

De sancto Theodoro alio martyre. Cap. xi.

Theodo

rus miles et martyr apud heracleam ciuitatem macedonie passus est sub licinio imperatore: qui et occidit. xl. martyres et. cclxxv. centuriones. Eodem tempore apud achaiam erat draco pessimus

omnes interficiens et deuorans transeuntes. Cum autem theodorus miles christianus ibi iuxta supra fenem dormitasset: et draconem ibidem ignoraret: excitatus est a muliere eusebia christiana: que et draconem ibi iuxta esse nunciavit: et vt fugeret ex charitate mouit. Quam sanctus hortatus est vt pro se oraret: et a longe conspiceret. Factoque sibi crucis signo ad os

spelunce pcessit: et draconem vt extret christi virtute mandauit: ac deinde equum ascendit. Quē exeuntem aggreditur: equoque ipsum supprime te quattuor pedibus draco prostratur: et lancea cordi eius infra a sancto milite christi occiditur. Quo miraculo viso multi gentilium ad christum conuersi sunt. Licinius igitur rex cum audisset: et theodorus christum predicaret: misit de nicomedia in heracleam ciuitatem in qua miles christi degebat: vt cum honore militaturus ad eum accederet. Ille vero nuncios grate recipiens remisit imperatori per epistolam: vt personaliter ueniret heracleam: vbi nimia affectio ipsum populus videre cupiebat: quod si illuc ueniret: ipse cum eo et omni populo sacrificare paratus esset. Quo audito licinius heracleam uenit: cui sanctus miles in equo quo draconem occiderat obuiauit: quem imperator coram omni populo plurimum honorauit. Rogauit autē eum vt pro victoria draconis obrenta: dñs offerret grata libamina. Illa autē deos regis sibi dari petiit: quasi in domo suauellet eos thuribus placare. Quibus eidē ab imperatore traditis oia idola aurea et argentea confregit et frustra pauperibus distribuit. Hoc audiens licinius iratus eum teneri fecit: et sacrificare nolentē: precepit eum spoliari et in quattuor lignis egrensum uirgis cedi: deinde plumbaris contundi durissime. Postmodum etiam carnes illius unguibus ferreis radi: et facultas igne as vulneribus superponi: atque testis acutissimis confricari. Et sic in carcerem vincularum reclusus. Iterum autē post dies. v. ductus mandauit crucifigi: et crucifixum a pueris sagittari: ei quoque genitalia precidi. Quē licinius existimans interfectum: dimisit in cruce in crastinum deponendum. Eucharis vero quidam christianus occulte secretus bebat passionē eius. Angelus autē dñi theodoro pendenti per noctem apparuit: et vulneribus eius sanatis illesum deposuit. Cum autē iussu regis duo centuriones cum pluribus ad eum deponendum manerent: eumque uiuentem ac omnino sanatum uiderent cum militibus. Iterum ad christum conuersi sunt. Quod audiens licinius misit antipatrem ducem cum. cccc. uiris ad eos occidendos. Tunc inter christianos et paganos seditio orta est: sed martyr christi tumultum sedauit: et christianos ad patientiam informauit: deinde ad custodiam accedens: fideles omnes in christi nocte apertis ostiis et dirutis uinculis absoluit: et pluribus ad se uenientibus egris sanitatem restituit. Quod rex intelligens: ipsum decollari mandauit. Sed cum ad passionem ducere: eucharium rogauit: vt corpus eius in achaiam deferret: et in paterna hereditate sepeliret. Quod quidē ille summa diligentia adimplere curauit. Passus est autem sanctus martyr. v. idus nouembꝝ. Temporis vero processu corpus eius de partibus illis a uenetis rapitum uenetiasque delatum: atque in ecclesia saluatoris: que est canonicorum regularium sepultum est.

De sancto Ursino episcopo. Cap. xli.

Ursinus eps apud bituricem. ciuitate claruit. Qui romae a successoribus apostolorum pontificem ordinatus: primus eisdem urbi destinatus est episcopus. Ipse namque predicationis officio diligenter intentus maxime in partem ciuitatis illius populi conuertit ad dominum: et fide et sapientia atque uice sanctitate probatus migravit ad christum. idus nouembriis: ut dicit adon.

De sanctis Tryphone et respicio martyribus et nympha uirgine. Cap. xliij.

Trypho et respicio martyres et nympha uirgo apud uicium ab sardon satoniae passi sunt. Qui trypho ex eodem ortu oppido: pastor anserum fuit. Ipse igitur gordiani imperatoris filia eurychetis

nobilis romanorum obfessa a demone clamabat: tryphone pastorem anserum eius liberator: est futurum. Cum autem de mandato imperatoris eurychetem plurimum diligentis: talis homo per uniuersum mundum quereretur: tandem in praefata ciuitate inuentus est: et ad urbem romam adductus: qui statim in limen domus eurychetis attingit: puella liberata fuit. Sanctus autem oras imperatoris et eurychetis demonem qui puellam infestabat: in specie canis ostendit: et eum eis humana uoce loqui fecit: et demum in abyssum misit: et ab imperatore honoratus ad propria cum honore regressus est. Tempore uero decem cesaris imminente persecutione tryphon a prefecto occidentis tentus est: ut sacrificaret: qui dum christum confiteretur: primo quidem appendicibus: et ungulis confossus: deinde per pedes ligatus: et per maximas niues et glacies tractus est: ita ut pedes frigore scinderentur. Post modum autem acutis ignitis pedibus confixus et fustibus cesus: atque lampadibus ad latera appositis exustus: lumine tamen ingenti de celo super infuso confortatus est. Quod uidentem respicius quidem tribunus credidit: et christum confiteri cepit: quem preses detentum una cum tryphone fortius exangulari mandauit: de hinc ambos ad templum fecit adduci: ut cesaris autem idolum adorarent. Sed orante tryphone idolum corruit: et in oratione nympha quaedam: que uirgo uestalitatis erat ibidem assistens fidem christi percepit: et christum deum uerum uoce publica proclamauit. Tunc prefectus sanctos martyres

una cum nympha uirgine plubatis dulcius edidit: eosque omnes nouissime mandauit pariter de collarum. Quorum corpora a christianis iuxta ipsam urbem sepulta sunt. idus. idus nouembriis.

De sancto Theodoro martyre. Cap. xliij.

Theodorus mar ty apud ciuitatem antiochia passus est sub iuliano imperatore apostata. De quo. r. libro ecclesiasticae historie cap. xliij. habetur. Cum enim iulianus christianus permisisset: ut

corpore habite martyris auferret: de quo supra in eius passione actum est. scilicet kal. febr. Ibi exstantes corpus per sex miliaria detulissent: canstantes psalmum. Confundatur oes qui adorant sculpsit etc. et cum imperator hoc audisset: iratus die altero iussit omnes christianos teneri et torqueri. Quod salustius eius prefectus licet paganus tamen inuitus exequitur. Et primum sibi theodorum occurrentem a prima luce usque ad undecimam horam tanta crudelitate: et tormentis carnis fibris torfit: ut nulla eras simile fore factum meminerit. Ipsum tandem per omnia constantem et letum in carcere teneri fecit: et imperatoris que fecerat recitauit: taliaque omnino fieri dissuasit: alioquin christianis gratiam et cesaris ignominiam quereretur: cuius suasionem imperator theodorum liberum dimisit: qui referebat in tormentis se modicam penam sensisse: assistente sibi celesti iuueni: et ipsum confortante: necnon lintheo candido sudorem suum exiccante: ac sepius sibi aquam frigidam instar nectaris in populum porrigit. Dic autem sanctus martyr: post aliquot menses migravit ad dominum. idus. idus nouembriis. Hec eusebius libro quo supra.

De sancto Theodoro episcopo. Cap. xliij.

Theodorus eps siccae fuit. Hic dum esset annorum. xij. et

facta esset epidemia ualida et bubone in ipsa ciuitate: theodorus usque ad mortem infirmatus est: qui delatus in oratorio sancti iohannis baptiste: quod est iuxta uillam: et stratus ad altaris introitum: cum ad crucifixum desuper stantem in tabula picta orasset: de imagine christi tres gutte rotis ceciderunt: statimque bubonem soluerunt. Et continuo extincta febre conualuit: et do-

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus Fo. cclxvi.

mum proprijs pedibus repedaui. **L**epit autē psalterium mente discere velle. **L**unq; vsq; ad psalmū decimūseptimū didicisset: et ultra memorie commēdare nō posset: in ecclesia sancti christophori ante crucifixū orans: obtinuit et celeritatem in addiscendo: et firmam memoriā in retinendo. Sicq; in breui diuina gra psalterium totum memorie cōmendauit: ipsūq; quotidie legere cepit. Factusq; est clericus: et pcessu tēporis siccis episcopus: qui populū dei verbo et exemplo instantius refouens clarus sanctitatem iugit ad christum.

¶ De sancto Probo epō.

Cap. xlv

Rob^o epi

Rob^o episcopus rauenna cū .vij. apud eandem ciuitatē claruit. Hic est miris et pius fide religiosissim^{us}: clarus in specie: fulgidus in ope: sapiens eloquio: plenus gratia spiritus sancti: oēs languidos ad se veniētes quacuq; detentos validudie curabat: spiritusq; immūdos de obsessis corporibus expellebat. Qui postq; sic ad occasum vite instante tempore: angelica conspexit agmina: statim elapsa est de corpore eius sancta anima quarto idus nouēbris. Sepultusq; est a filiis suis in ecclesia suo nomini dedicata: vbi in miraculis et virtutibus viuit.

¶ De sanctis Liberio Modesto et Florētia martyribus.

Cap. xlii.

Liberius:

Liberius: et florētia martyres passi sunt apud agathensem ciuitatē sub diocletiano imperatore. Fuit enim tyberius eiusdē vrbis helei nobilitis: sed pagani filius: qui valeriano imperatori plurimum erat dilectus. Anno igit. viij. eius imperij: valerianus heleo suasi: vt filium quem christianū nouerat ad sacrificia prouocaret. Quod dū ille per dies plurimos facere studeret: et tyberius puer in fide christi immobilis perseueraret. Tum imperator hec audisset: fecit ipm teneri: et in catomō fustibus diuisi cedi. Tum autē cedentiū brachia aruissent: et ipse imperator in manu torzionem maximam sensisset: cepit exclamare: et tyberium magus appellare. Pro quo tyberius orauit: et continuo sanitate recepit: quem valerianus emēdandū patri tradidit. Pater nō iunemem in triclino delictijs et muscis ac loculatoribus et puellis pleno diuercerit: et a christianitate reuocaret. Orante nō

sancto claritas ei de celo refulsit: odorq; maris mus refragauit. Quod dum pater ad videndū fuisset: putans qd dñi eius filium consolaturū vltitasset: cōtinuo excecatur: et ab imperatore p lumine recuperando ad tēpla deoz adducitur: sed sine vlla gratie impetratōne reuertit: oratione autē filij illuminatur. Tum autē heleus filium tanq; magum perdere velle: ab angelo cum modesto quodā christiano rapitur: et ipso duce vitā flumen eucharum transiūdanf: atq; sub quercus arbore collocatur: vbi ambo degētes vsq; ad diocletiani tēpora pcedebāt: et miraculis clarentes multos cōuerbebat. **¶ Eodē autē tēpore cum filius maximiani imperatoris a diabolo oppressus esset: et a nemine nisi a tyberio se ei ciedū clamaret: requisitus sanctus et romaz cum modesto perductus imperatoris filiū a demonio liberauit. S; diocletian^o collega maximiani eos detinuit: et pdicta magice artibus attribuēs dñi sacrificare recusatē: ipsos onustos ferro per dies plures in carcere arauit: et fame nimia afflitit. Quos āgelus dñi celesti de celo fuso lumine cōfortauit. Sed cum iussu imperatoris bestijs expōsit essent: et in nullo ab eis lesi fuissent: in cibariū ignis mittunt: in quo psallentes dño inusti pentus pseruant. Inde leoni ferocissimo subijciunt: s; ab eo intacti per oia custodiunt. Quos vidēs florentia quedā matrona in xpm credidit: et statim cum predicis martyribus detenta fuit. Quos oēs diocletian^o mādauit in carasta leuari: et durissimē cedi. Orantibus nō sanctis: terremotus factus est nimis: et tēplo deoz corripere plurimi gentiliū oppressi sunt: imperator nō cū paucis euasit. Sancti nō martyres ab angelo de carasta erepti: et ad locum iuxta pristinum fluium eucharum territorij agathensis in momento sunt reducti: vbi oratione fusa ad dominū migauerunt quarto idus nouēbris.**

¶ De sancto Martino episcopo et confessore.

Cap. xlvij.

Martin^o saba

Martin^o saba rie pannonoz oppido nobilibus parētib; et gētilibus oriūdu; sed intra italiā papie alius: cum patre suo tribuno militū sub cōstantio et iuliano imperatoribus militauit. Non tamen sponte: quia ab infantia diuinitus inspiratus annoz decē inuitis parētib; ad ecclesiam pfugit: seq; cathecumēni fieri postulat uit. Et tūc etiā heremū intra set: nisi eratis infirmitas obstrisset. Sed cū cesares filios militum veteranoz ad militandū scriberent: martinus annoz quādecim ad militiā vgetur: vno tūc seruo cōtētus: cui tamē versus vice dominus

L. llii

seruiebat: sepiusq; ministrabat: et calciamenta detrahebat. Quodā hyemali tēpore in portā ciuitatis ambianensium obuiū habuit pauperem nudum. Qui cū a nullo elemosinam accepisset: et martinus iam omnia in pauperes consumpisset: chlamydem que sibi sola restabat dimisit: et dimidiā nudo tribuit: reliquā poterat se vestire. Sequenti nocte christum chlamydis sue parte qua pauperē texerat indutum vidit: ipsumq; ad angelos circumstantes loquentē audiuit: martinū adhuc cathecuminū ipā se veste texisse: vnde ex hoc vir dei diuinā gratiā recognoscens cum esset annorum. xvij. baptizari se fecit: et postmodū duobus annis ad preces sutribuni: qui expleto sui tribunatus tēpore renūciare seculo promittebat: solo nomine militauit. Interea barbaris intra galliam irruentibus: iulianus cesar cōtra eos pugnaturus stipendium militibus erogabat. At martinus nolens decetero seculo militare: stipendium recusauit recipere: sed imperator ipsum putabat renūciare militie: non religione fidei: sed metu imminētis belli. Martinus hō se ante acies inermem signo crucis solo munitū in crastino se staturum spopōdit: ppter quod a cesare custodiri iussus fuit. Sed die sequenti hostes se et sua oia sponte imperio subsiderunt. Deinde relicta milita ad sanctū hylarū pictauesem episcopū perrexit: a quo acolytus ordinatus: monitus a deo per soporem: parētes suos adhuc gentiles visitare decreuit: multaq; se aduersa passurum predictit. Nam inter alpes incidit in latrones: et cum vnus in capite eius securim vibrasset: alter ferientis ictum sustinuit: vincis tñ post tergū manibus vul eorū custoditū tradidit. Cui vir domini christū predicauit: et eum ad fidem conuertit: ipseq; martinū dimisit: et laudabilem vitam duxit. Veniens autē ad parentes matrē conuertit: patrem hō in malis persenerantē reliquit. Sed cum heresis arriana per totū orbē pullularet. Martinus dū obstitere: publice cecus: et de ciuitate cicetrus mediolanū rediit: et sibi monasterium sibi statuit. Sed inde ab arrianis cecus ad insulam gallinatas cum vno solo presbytero abiit: vbi hellebori venenati gramen in cibum et ignorantia sumpsit: quod virtute orationis nil ei nocuit. Audito hō q; beatus hylarius pictauesis de exilio rediret: obuiam eum profectus est: et iuxta pictauesam monasterium ordinauit: vbi dū parū per a monasterio discessisset: reuersus quendā sine baptismo defunctū inuenit: cuius corpus in cellam suam duxit: ipsumq; sua oratione suscitauit: qui annis pluribus postea superuixit. Alium etiam seruū cuiusdā in picini nobilis viri: qui se laqueo suspenderat: vite restituit. Cuius autē plebs turonica episcopo careret: ipm sanctū virum: quibus plurimum renitentē sibi ordinari petijt. Quidam autē ex episcopis nomine defensor plurimū resi-

stebat: eo q; martinus vultu nimium despectus apparebat: qui tamē a populo est cōfusus: et martinus in episcopū sublimatus. Terum cum populū cōcursum nō ferreret duo miliaria extra urbem monasteriū cōstituit: vbi cum monachis iuxta. in multa abstinentia vixit. Dum quidam sub nomine martyris coleret: et martino nihil de eius vita vel martyrio cōstare posset: orauit ad dñm: vt cuius esset meriti sibi indicaret: cōuersusq; ad leuam vidit vmbra que martino dixit: se esse latronis animā que in altari colebat: q; a sceleratis percussus fuerat: et in inferno dānatus: et cōtinuo ep̄s altare destruxit. Tertium quoq; mortuū suscitauit iunenē videlicet quendā qui ad sepulturā ferebat: et in medio capī a matre et multitudine populū plangebaf. Quē qdē adolescentē matri compatiēs a mortuis excitauit: et multitudinē paganorū asstantē conuertit. Cum quendā nauis periclitaret: negotiator quidam licet gentilis martinū vocauit: et statim tranquillitas magna successit. Dū in quodā loco templū idolorum diruisset: et arbozem pinsi demoni dedicatā excidere vellet: et rustici gentiles obstitere: tandē in hoc conuenerūt vt arbozem incideret: et super martinum ligatum cadere dimitterent: quā si ille signo crucis cadentem in partem aliā cōuersam cōcidere faceret: ipsi omnes in xpm crederent: quod dum factum esset: omnes ad fidem conuersi sunt. Cum in alio phano ignem misisset: et ventus irruens flamas in domū vicinā mitteret: signū crucis opposuit: et contra vim ignem in oppositam partem exussit. In vico leprosoꝝ aliud idolorum templū destruere volebat: sed et pagani resistebant. Cūq; diebus pluribus orasset: angelus eidē armati astiterūt: et in gentes ipetū facientes eos in fugam verterūt: sicq; martinus propositum adimpleuit. Cū in pago educei aliud phanum distiperet: et gentes in eū irruerent: vnusq; ipm gladio aggressus esset: nudus verticem exposuit: illeq; cōtinuo supinus corruit: et veniam postulauit. Alii etiā eū idem opus perficeret: et quidā nudato ense in eū irrueret: i ipso ictu ferrū de manu excessum nusq; comparuit. Apud treuerim puellā quandam paralyticā: que annis plurimis facuerat: et ad extremā iā deducta fuerat: sua oratiōe cōtinuo sanauit. Seruum etiā cuiusdam tetradij ma ligno obsecum spiritu: imposita ei manu ab infestatione liberauit: et ipsum tetradij gentile ad christi fidē reduxit. In eadē etiā ciuitate ingressus domū cuiusdā diabolum vidit: et illum videre dispit. Morosq; demon quendā de familia arripuit: quē sanctus vir stridentē et strepētē immisso in ore eius digito ilico liberauit. Apud parisiū leprosum quendā horribiles aspectu deosculans: cōtinuo a lepra mūdauit. Fimbrie quoq; vestimentoꝝ eius excise: et egris alligatę: oēm infirmitatem expellebant.

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus. Fo. cclxxvij.

Cum filia cuiusdam arborij quartana labora-
 rer: et epistola quedam viri sancti manu conscri-
 pta casu ad arborij delata esset: pater illam su-
 pra pectus filie posuit: et protinus sanitatē res-
 cepit. **P**aulinum etiā quendam nobilem: qui vni-
 us oculi lumen amiserat: panniculo suo pupil-
 lam oculi tangens: continuo a cecitate eripuit.
Eidem quoq; viro: qui alias per gradus sca-
 le corruens pene facebat exanimis: martinum
 inuocāt: angelus per noctem apparuit: et ille
 sum mane de lecto leuauit. **Q**uadā die eidem
 diabolus assistit: et co: nu bouis cruentum in ma-
 nu tencus vni de suis permissit afferuit. **Q**ui
 concitus mittēs vnum ex eius rusticis pene ex-
 tinctum reperit: quē bos inguine dū pungere
 tur co: nu vulnerauit: quē ad se delatū sanctus
 martinus mox sanatū eleuauit. **A**nimalia etiā
 strationabilis ipsi obediebant. **N**ā canes leporē
 insequētes subsistere fecit: et serpentē flumen
 natantē retrocedere cōpulsit: canis etiā latrās
 sola ei iussione obmutuit. **A**b angelis et apo-
 stolis sepius visitabatur: et in eorū colloquio con-
 solabatur. **Q**uodā tpe p necessitate quadā va-
 lentianū imperatorē adijt: sed ille scies ipm
 velle petere: quod nolebat concedere: fores pa-
 latij ei claudij fecit. **S**ed cū talē repulsam ter-
 tio passus esset: orationē premittit: et vsq; ad au-
 gustū uentēs nemo sanuas ipsi claudere ualuit.
Imperator: nō turbatur? ei assurgere noluit: do-
 nec igne sellā regiā arripere: et ipm iā in pos-
 terioribus inflammante: assurgere compulsus
 fuit: etq; postulata omnia: ac munera concessit.
Cum ab eodē imperatore inuitatū esset: et epo
 primo potus oblatus esset: martinus postq; bi-
 bit: presbytero suo calicē dedidit: dicens nullum
 digniorē post se debere bibere: et indignū esse:
 ut imperator presbytero preferat. **Q**uadā
 vice dum in veste hispida a fello lat? incederet:
 et equites econtrarent: panefactis equis p
 prer eius deformitate: a militibus grauius
 verberat. **S**z cū illi viā suam prosequi uellent:
 eoui nulla ratione moueri potuerūt: quousq; il-
 li culpam suam recognoscente: a martinoueni-
 am perierunt: et ab eodem ut abire possent obti-
 nuērunt. **D**um in quodā loco clericū lectū tes-
 nuem sibi strauissent: et ipse mollicie declinās su-
 per nudam humū iuxta mozem dormiret: nocte
 media camera accendit: et dum surgere nō pos-
 set uelimenta eius cōburuntur: sz ipse in igne
 illesus cōseruatur. **D**onach sigif cōcurrunt et
 ipm intactū oīno de medio ignis educunt. **I**n
 quadā sollemnitate celebraturus ad ecclesiā per-
 gens: pauperi nudo veste secreto tribuit: et ca-
 pa se vrcūq; potuit contexit. **E**t cū se preparā-
 dū spoliare capa nō auderet: eo q; nudus esset:
 archidiaconus quasi indignatus vestem ei bre-
 uem et stricram attulit: quā martinus humiliter
 induit: et missam celebraturus accessit. **E**t dum
 celebraret: et sacramēta offerret: glob? igneus

apparuit super caput eius. **E**t cum manus in-
 missa: ut moris est: eleuaret: et mancis lineis
 labentibus ex breuitate tunice: brachia nuda
 apparerēt: miraculose torques aurei et gēmati
 ab angelis deferuntur: et brachia eius operiun-
 tur. **D**ulce autē subtilitatis fuit erga demo-
 nes cognoscedos. **A**deo enim ei conspicabiles
 reddebant: ut apte sub quacūq; imagine ab eo
 cognoscerētur. **E**ū autē eidē diabolus in forma
 regis purpuratus et diadematus apparuisset:
 et xpm se esse diceret: martinus eidē dubitans
 rēdit: q; xps se nec purpuratus: nec dyadema-
 te reuerentem venturū predixit: et q; nisi xpm in
 ea forma qua passus est cerneret: ipm xpm mi-
 nime crederet. **Q**uo dicto diabolus disparu-
 it: et cellam fetore repleuit. **I**psē autē vir dei
 obitum suū longe presertuit atq; predixit. **I**n
 tercia dum condaren. dioecesim causa sedā de ali-
 cuius discordie uisitasset: aliquā diu ibidem cō-
 moratus: uirtū? corporis cepit repere destituit:
 et discipulis indicantē se iā resoluī. **I**llis autē
 gregē dñi desolandum sētibus exauit ad dñm
 ut si adhuc p pto suo necessarius eēt ipm iaborē
 non recusantem: adhuc in uita presentī dimitte-
 ret. **E**t molestia febrium detentus in cilicio et
 cinere decumbebat: dicens in nullo alio decere
 christanum decedere. **O**cultis quoq; ac man-
 bus in celum semper intentus inuictum ab ora-
 tione spiritum non relaxabat. **E**t cum esset mi-
 graturus uidit ante se diaboli assistere: cumq;
 mox licentiauit: eo q; secum nihil haberet: sed
 ipsum abrahe sinus reciperet. **S**icq; anno do-
 mini. cccclxxvi. vite eius anno. lxxvi. episcopa-
 tus autem sui. xxxvi. a seculo feliciter transmī-
 grauit. in idus nouēbris. **A**rchadso et hono-
 rato imperatibus: uultus quoq; eius quasi iam glo-
 rificatus respēdit: ac chorū angelorū ibidē
 cōcines auditus fuit. **A**d cuius transitū pica-
 ues. sicut et turones conuenerūt: et vtriq; p cor-
 pore habendo piam contemplationē fecerūt. **N**o-
 cte autē media picaues. oēs circa corpus so-
 piuntur: corpusq; a turonicis per fenestrā etici-
 tur: et per ligerim flumē nauigio ad urbem tur-
 ron. cum gaudio deducit: et ibidē honorifice tu-
 mulatur. **H**ora nō eius transit? cū sanct? se-
 uerus eps coloniensis post martinianā loca san-
 cta circuiret: et uoces in celo carantes audiret:
 uocato diacone interrogauit siquid soni uel cā-
 tus perciperet. **Q**ui cū auribus erectis: uoces
 in celo audire se diceret: eps ei dixit: q; eadem
 hora martin? turoni pōrifex e mūdo migrasset:
 quē concinētes angeli tunc eū ad celum addu-
 cerent. **Q**ui diē et horā notauit: et tunc martinū
 trāsmigrasse cognouit. **S**euerus etiā monach?
 qui eius vitam conscripsit: eadem hora in som-
 nis uidit martinum albis indutum uultu igneo
 simulantibus oculis: librum tenentē: celos uel-
 locter ascendentem. **Q**ui euigilans a nuncijs
 uenientibus auauit: martinū eadē nocte a corporo

re migrasse. Die autem depositionis ipsius: dñi beatus ambrosius mediolani celebrans inter pphertam et epistolā obdormisset: et diu expectatus post duas horas subdiaconus lectur? epi? nolam cum excitasset: enigmans dixit populo. Martinum turoni ep̄m quiescisse: et se funeris eius obsequiū fecisse: sed vltimā orationē exortat? cōplere nō potuisse. Illi dō diē notātes et hora: postmodū cōpererūt illū expirasse: et ambrosiū ep̄m ibidē cognitum eius exequias celebrasse. ¶ Scripsit autē hic beatus pontifex librum de trinitate fidē catholicā cōtinentē. ¶ De sancto Denā martyre. Ca. xlvij.

Enas

Martyr in scythia metropoli phrygie salutarie passus est: tēpore Diocletiani et maximi imperatorū. Qui ex nobili egyptiorū prouincia ortus sub duce agricolao terreno regi militans: deinde militie tēporali renūciās: secreta cōuersatione in heremo militauit. ¶ Cū autē imperatorū natiuita celebrarentur: et dñs ab omni populo immolaretur: ad urbem venit: et ingressus theatrū dum idola execraretur: et se xp̄ianū libere p̄fiteretur: tēnus est a p̄sidente: et pyrro duci torquendus traditus est: qui p̄mo eum in custodia vsq; mane recluſit. Celebratis hō festis gentiliū. Denam educrum et sacrificare nolentem extēdi fecit: et neruis taurinis: ac bubalinis: atq; virgīs diutissi me cedi mandauit: deinde ip̄m in equuleo leuari: et vngulis laniari: ac lampadibus ad latera apposis inflammari: necnon cillicio madidato plagis eius stricari. Et demū carbones ignitos vulneribus supponi. Et cum hec oia patērisſime tolerasset: ligatis manibus: ac pedibus fecit illum per tribulos trahi: donec membra eius dissiparentur: deinde plūbatis illū cedi mandauit: et maxillas grauiter contundi. Et dū in orbibus in cōfessione dñi pmaneret immobilis: nouissime ip̄m gladio aduerti p̄cepit: corp⁹ quoq; eius igne consumi. Quod tñ furtiue a xp̄ianis de igne sublatū: et camelo impositū angelo duce ad montē quēdā delatū: et ibidē quo deus per suū animal ostēderet sepultū est: basilica de sup edificata. Processu autē temporis ip̄m sanctum corpus constantinopolim translatū: ibiq; hono:ifice conditū est. Passus est autem sc̄tus martyr. iij. idus nouēbris.

¶ De sancto Denā confessore. Cap. xlviij.

Enas cōfessor in sam

ni prouincia claruit tempore beati gregoriū pape. Qui solitariā vitam ducens: nihil ad vsum suum: nisi pau

ca ap̄tū vascula possidebat. Huc cū longobardus quidā in eisdē ap̄tibus rapinā voluisset ingerere: prius ab eodē viro verbo correptus est: et mox per malignū sp̄ritū ante eius vestigiū fatus. Sepe hō et vicina silua venientes vsi fauim eius comedere conabantur. Quod ille deprehēsus: ferula quā portare manu cōsueuerat cedebar. Ante cuius verbera immanissime bestie rugiebant et fugiebant. Et que gladios formidare vsi poterant: ex eius manus ictus ferule pertimescebant. Omnes hō qui ad se charitatis gratia veniebant: ad eternę vite desideria accendebat. Et si quorum culpas per sp̄ritum agnosceret: nūq; ab increpatione cessabat. Cōsuetudinem hō eiusdem loci incole fecerāt: vt diebus singulis per hebdomadam vnusquisq; oblationes suas trāsmitteret: vt esset: quod ip̄e ad se venientibus offerre potuisset. Quidā autē diues noīe cathērius quandā sanctimoniale rapuit: sibiq; illicito matrimonio cōiunxit. Qd mox vt vir dei cognouit: cum per nuncios acutus increpauit. Lunq; ille sceleris confusus ad eū accedere nō auderet: ne forte ip̄m durius reprehēderet: oblationes suas iter alioz munerum et misit: vt ei⁹ dona nesciens saltem susciperet. Sed vir dñi tacitus sedit: oblationes oēs cōsiderare studuit: et quas cathērius miserat per sp̄m cognouit: sp̄enit: et abiicit: dicens q oblationes illius recipere nolebat: qui suā deo omni potētī acceperat. Qua ex re actū est: vt p̄sentes quoq; timo: inuaderet: cū vir dñi tam scienter de absentibus iudicaret. Hic sanct⁹ vir post plurima perfectiōis opera ad xp̄m migravit. Hec gregorius. iij. dialogorū. cap. xxvi. ¶ De sancto verano ep̄o. Cap. l.

Veranus

Vepiscopus apud ciuitatem gaulitanam galliarum claruit tempore impatoris valentis. Hic ex ip̄suis vrbis territorio nobilibus parentibus ortus: a puero deo deditus diuinis literis imbuit: adhuc iuuenis seculū dereliquit: et in ecclia m̄gmat: si iustis patrib⁹ cleric⁹ fact⁹ est. Et in virtutib⁹ p̄ficiēs ad sacerdotale ordinē ascendit. Signisq; ingētib⁹ et multis polere cepit. S; p̄pter m̄ltos ad se cōstūctes: fugiēs mūdi gl̄iam: vno tñ assum pro comite ad ciuitatē gaulitanā deuenit: vbi dū eēt draco immanissim⁹: q; hoīes et aialia deuorabat: veran⁹ oās ip̄m de specu in quo latebat extrē: seq; seq; cōpulit: eūq; se vt carulū mansuetū seclatē vsq; de bronē deduxit: atq; ibidem terre viscerib⁹ introclūsit. Deidē in atro draconis eccliam dei genitricis edificauit: ibiq; deo hūire cepit: ve: cū nec ibi etiā latere posset nec

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus. Fo. cclxxvii

contēpalationē vacare: cū quibusdā peregrinis romā pgentibus inde discessit. Veniensq; ebre dūm multos egros sanauit: et obfessos a demoniis liberauit. ¶ Profectus inde cū iuxta pedem montis eū latrones cū socijs spoliassent: et occidere vellent: vnusq; illorū in capite viri sancti ense vibraret: ipseq; icū constanter expectaret: brachiū illius sic extensum immobile factū est: nec se aqualiter amouere potuit: do nec viso miraculo predones penitentia egerūt: et ablata cuncta restituerūt. Tūc quoq; sanctus vir pro illo orauit: et sic brachiū deposuit. Ab eūtes quoq; inde latrones streptus maximus quasi arborū decidētū exterruit: et oēs in fugam conuertit. ¶ Eū autē romā peruenerit: et clauarius ecclesiā beati petri nocte ei aperire nollet: subito repulsis repagulis ostia diuinitus cū magno impetu scō viro aperta sunt: et eidem aditū prestiterūt: propter qd miraculū a papa et populo honore sic susceptus est. ¶ Inde recedēs et rauennā ventēs: energuminos multos clamātes se a verano toqueri: ab obfessō demonū liberauit: egrissq; plurimis sanitatē restituit. In mediolano quoq; xij. arreptictos sanauit: et cecū quendā illuminauit: atq; mortuū vnus suscitauit. ¶ Inde albingā pergens: pluuiā aride terre atq; fertilitatē a deo obrinuit: in agris dūratat xpiano: fundis cunctorū gētū in p̄stina sterilitate relictis. Eū autē illi se idola deserturos. pmittēt: si simile q̄dam p̄cipere possent: oratione scō eorū agrī imbre perfundunt: et statū rēpla deorū suorū ab eis euertuntur. Sed cū draconē quendā: que ipi adorabāt veranus de antro p̄duxisset: et in flumine submersisset: omnē populū ciuitatis ad xpm conuertit: et in fide doctū baptisauit. ¶ Trāiens autem alpes puellā a mortuis reuocauit: cecū quēdā a natiuitate illuminauit: et multos lāgudos diuersarū egritudinū curauit. ¶ Demū ad ciuitatē gualitanā applicās in ecclesia beate marie: quā cōstruxerat manere cepit. Ad cuius preces valēs detētos quosq; in carcerib; relaxauit. Post hec defuncto antistite veranus a rege et clero ac pplo in ep̄m electus ē. Qui officio suo strenue administrato di sanctitate perfectus clarusq; virtutibus in pace quieuit. iij. id. nouē. Lūius p̄heretū oēs egrī tāgētes sanati sunt. ¶ Ceterum dum esset questio inter ciues vbi nā corpus eius ponerent: an in cathedrali basilica an in ea quā fecerat ecclesia extra urbē. Lenato p̄heretū subito palliū quo corpus erat operatum in aere se tollens: iunusq; precedens vsq; ad flumen durentie custos deduxit: vbi dum populus vado simul ac nauī carerent: siccatō repente flumīo cunctisq; per siccū aluēū transeuntibus: palliū iterus per area populū precessit: vsq; ad ecclesiā beate virginis: quā sanctus edificauit: vbi dum substitisset corpus eius condigno tumularum est honore.

De sancto Achia p̄pheta.

Cap. li.

Achias p̄

pheta de filo claruit i regno isrl tpe hieroboam regis decem tribuum israel. Tū em hieroboā seruus salomonis cōtra eum rebellasset: et de hierkz egresus esset: inuenit eum achias p̄pheta in agro: induit pallionouo: qui scidit pallium in duodeciz scissuras: deditq; decē partes hieroboā dicēs: q̄ ita dñs deus traderet ipi decē tribus israel possidēdas: eo q̄ salomō reliquisset dñm et idola adorasset: duas autē tribus isrl dimitteret roboam filio salomōis: ne regnū ex toto de domo dauid tolere: iuxta p̄missionē ei factā a deo. ¶ Post mortē autē salomonis omnia que achias p̄dixerat euenerūt. Nam decē tribus israel hieroboam in regē assumpserūt: qd dicitū est regnum israel. Due sō tribus scz iuda et bēiam in roboā filio salomonis adhererunt: qd dicitū est regnū iuda. ¶ Cum autē hieroboam rex israel duos vitulos aureos fabricasset et omnē populū ad ipsos adorandos cōpulisset: filius quoq; eius achias grauter egrotasset: misit hieroboā vtorē suam alicno habitu ne cognoscere indutaz ad achiam p̄phera in silo: vt indicaret sibi quod futurū esset de puero. Lūius aduentum p̄pheta domino indicante cognouit: cum oculi eius ex nimia senectute calligassent. Et statim mulierem līnen ostiū ingressam vocauit ex nomine: et q̄ mortē filij p̄nūciante: atq; omnē domum hieroboam p̄pter idolatrie crimen exterminādam p̄dixit. Et sic oīa vt ipse p̄dixerat ad isrl contigerunt. Hic vt dicit comestor: vidit in spū populū cōculcantē iuga boū: et p̄dixit sacerdotē cōculcandos a populo. Hic etiaz salomō p̄dixit: q̄ euertēdus esset a mulierib;. Quiescit autem sanctus p̄pheta in pace: et sepultus est in silo iuxta siccem pridie idus nouēbris: vt iosephus et hieronymus tradunt. Hec ex tertio libro regum cap. xi. et. xliij.

De sancto Martino papa et martyre.

Cap. liij.

Martin' pa

paz martyr: huius nominis primus de ciuitate tudertina p̄uicē tu seie theodoro papa pino in ep̄atu romano successit. Sed itaq; annos sex: mensem vnū: dies xxvi. huius tpe paulus constantinopolitanus episcopus constantini impatoris tertij brachio fultus aduer

sum ecclesie rectum dogma surrexit duas voluntates aut operationes diuersas in xpo diffiniens confiteri. Qua de re martinus pape eidem legatos destinauit: edmonens cum vt ab heresi sua discederet: alioquin contra ipm pcederet. Qui ab imperatore ad suasionem pauli epi diuersis persecutionibus afflicti sunt: et quidam eorum in custodia detrusi: alij in exilium missi: alij verberibus subnisi. Quapropter martinus epus rome consiliu. cv. eporu celebravit: in quo paulus patriarcha tanquam hereticum damnauit: et ab epatu deposuit. Tunc imperator constantinus misit olympium duce[m] et exarthe[m] cubiculariu[m] ad regendam italicam: et predictam heresim confirmandam. Qui olympius vt ab imperatore sibi iussu[m] fuerat: misit spathariu[m] suu[m] ad papa[m] occidendu[m]. Spatharius autem inuenit eu[m] in ecclesia sancte marie maioris celebrante in altare quod dicitur ad presepe. que dum gladio extinguere nitere[m]: diuina benignitate cecitate percussus: eum videre non potuit. Vocatus imperator: martinum papa[m] a theodoro et pellurio ab eo missis detentum constantinopolim adduci fecit: que in exilium per personam misit: vbi martyrio vitam finit pridie idus nouemb[ris]. Corpus autem eius roma[m] translatu[m]: et in ecclesia eius nomini constructa: que dicitur sancti martini in montibus sepultu[m] est. Et cessauit epatus dies vigintiocto.

De sancto Emiliano epo.

Cap. liij.

Emilianus

epus apud scotiam claruit. Qui ex eadem insula oriundus: domino a puertate annis militauit. Et dum esset omnium ore laudabilis ad sacros ordines promotus: operante dei gratia pontificatus suscepit officium: qui per annos plures episcopatu optime et deuote administrato: apostolorum limina mare transiretato peregrinatus visitauit: et rediens ad patriam suam: et dum esset in itinere apud fauentia graui languore decubuit. Et post dies modicos feliciter a seculo migravit pridie idus nouemb[ris]. Lusus corpus eius fauentini iuxta ecclesiam sancti clementis extra muros vbi sepelitur. Tempore precedente dum ciuitas ipsa a liprando rege longobardorum depopulata et destructa fuisset: corpus sancti episcopi dudum incognitum manebat. Verum tempore comitis bernardini et theodolende eius vxoris reparata ciuitate cumulum feni supra sepultura[m] sancti corporis: quod erat omnino incognitum constitutum est. Ubi die quadam duobus inuicem confabulantibus vnus eorum magnum colaphum se accepisse conquectis: se illud a socio recepisse putabat: dumque

ille negaret: manus subito colaphum recepit: hoc idem refundens in socium animo vindictam dicit. Quod dum iterum ille fecisse negasset: nec percussor inueniri potuisset: cognito miraculo: relatio comiti facta est: qui diuini quicquid ibidem latere arbitrans: sublato feno locum effodi mandauit: vbi sacrum corpus eius epistaphio: in quo predicta continebantur: inuenit: et de caduere sancto mira fragrantia erupit: quod inde lenatum ad ecclesiam sancte marie intra menta ciuitatis delatum: ibique condigno honore conditum est: vbi miraculis conuolat.

De sancto Hor abbate.

Cap. liiij.

Hor

abbas fuit habitator montis niteri deserti egypti. De quo fertur: quod nunquam meritu[m] sibi: nunquam iurauerit: nulli maledixerit: nec sine aliqua necessitate locutus fuit: vt dicit heraclides. Et hieronymus dicit de eo: quod fuit apud thebaidem nagenarius venerabilis senex: qui ignotas litteras oblato ei codice orationes premisit: et statim infusa ipsi gratia subito legere cepit: ac deinde litteras nouit. Hic etiam pane angelorum trifenno vixit: quem ei post biduum continue angelis ministrabat. Fratres quoque secum morantes sepe noctu vigilas angelorum cantus et hymnos audiebant. Qui etiam multa millia hominum ad christum conuertit. Quodam tempore demones ad eum in specie militum celestium aduenerunt: et regem excelsum secum dederunt: quem christum esse asserentes ipsum adorarunt: et tam rex quam circumstantes illum adorandum abbatem hor suaserunt. Eum autem ille diaboli figmenta dubitaret: et se quotidie regem suum adorare diceret: nec esse opus: vt ad hoc ipsi christus corporaliter appareret: protinus illusio euauit. Sanctus autem hor in pace quiescit pridie idus nouemb[ris].

De sancto Brito episcopo.

Cap. lv.

Britus

episcopus tironensis successus fuit sancti martini epi: quod primo luneluz tpe eius fuit diaconus: plurimumque eius emulus: eo quod a beato viro aliquando redarguebatur: cum inuentus sit sequens. Et cum quidam infirmus sanctum martinum quereret: vt medela ab eo ex peteret: britus illum ei ostendit: cuius amorem

et delirum appellauit. Cum autē eger a marti-
no postulata obtinisset: episcopus Britū ad-
uocans redarguit: quia cum delirum dixisset:
qui p̄ verecundia se hoc dixisse negabat: sed
martinus aures suos ad os ei⁹: cū hoc dixisset:
habuisse affirmabat. P̄dixit autē illi adeo
obtinuisse britū sibi in episcopatu successurū:
sed multa eum aduersa passurum: quod magis
adhuc Britius irridebat. Post mortem igitur
sancti Martini Britius in episcopum electus:
orationi vacabat: et licet adhuc superbus
tamen erat corpore castus. Anno autē episco-
patus sui. xxxii. mulier quedam religiose vesti-
ta: que eius vestimenta lauabat: concepit: et fili-
um peperit. Tunc omnis populus cum lapidi-
bus ad ianuam congregatus contra episcopū
clamabant: et crimē ei obiciebant. Ille au-
tem viriliter negans: iussit sibi infantem adduci.
Et. xxx. ab ortu dies habentem. Quem per filii
dei adiurauit: vt si filius eius esset: coram iudi-
cis ediceret. Infans nō dissera lingua respon-
dit: q̄ non erat Britius pater suus. Populus
autē instabat: vt quereret: quis pater eius es-
set. At ille dixit hoc ad se non pertinere: satisq̄
fecisse quod suum erat. Populus autem hoc to-
tum magicis artibus attribuebat: et contra epi-
scopum furibundi clamabant. Tunc ille ad sui
purgationē pinas ardētēs in byrro suo vsq̄
ad sepulturam sancti martini deponauit: quibus
abiectis byrro inuisti apparuit. Dixitq̄:
q̄ sicut vestimentum illud ab igne permanerat
illesum: sic corpus suū a cōtactu mulieris erat
mundum. Adhuc autem populus non credens
episcopum contumeliosē et inuisibilem afficiunt: et a
sede sua efficiunt: vt verbum qd̄ sanct⁹ martin⁹
dixerat impleretur. Tunc britius fletus papam
adiit: et septem annis in vrbe permanens: quis
quid in sanctum martinum deliquerat: peniten-
do deleuit. Turonci autē sustinatum in epi-
scopum preficiunt: et romam contra Britium
mittunt: vt episcopatum sibi contra britium de-
fensaret. Quo cum tenderet iudicio dei in ciui-
tate vercellensi obiit peregrinus. Populus au-
tem armentum in loco illius substituit. Anno
autem septimo sue peregrinationis britius cū
auctoritate pape ad sedem suam reuersus est.
Et dum. vi. ab vrbe miltario hospitaretur: armē-
tius eadem nocte subito exspirauit. Quod Bri-
tius per reuelationem cognouit: suisq̄ p̄cipit
vt surgeret: et ad tumulandum turonensem p̄-
tifficem properarent. Et cum per vnam portam
ciuitatis ingrederetur: ecce ille per allā defun-
ctus efferebatur: Quo sepulto Britius sedem
ecclesie sue reassumpfit: et septem postea uinens
annis laudabilem vitam duxit. Et sic. xlvij. epi-
scopatus sui anno in pace quiescit idibus nouē-
bris. Sepultus turoni.

De sancto Homobono confes-
sore. Cap. lvi.

Homobon⁹

confessor apud ciui-
tatem cremonensem
claruit. Qui medio
cribus parentibus et ipsa ci-
uitate progenitus: ab incūte
erata negociator fact⁹: lucris
temporalib⁹ instudebat. Sed
oīporens deus ipm satis ad-
huc iuuenē a contubernio per-
uerse misereq̄ negociationis: vocauit ad offic-
um beate contemplationis. Qui commercia de-
serens temporalium: mercator effectus est re-
gni celozum. Quod ipse furatus est per fidem:
rapuit per penitentiam: mercatus est per ele-
mosinā: vocat⁹ per gratiā: secur⁹ est per obed-
entiā et operationē sanctā. Fuit autē adeo mise-
ricors pater pauperū: et in tātū circa eos solici-
tus: q̄ subtracta sibi suisq̄ necessaria ea fami-
lie saluatoris erogabat. Fuit em̄ catholicus in
fide: patiens in tribulatione: assiduus in oratio-
ne: sobrius in semetipm: iustus ad proximū: p̄prie
vixit in deum. Cum autē uenisset hora eius: vt de-
via festinaret ad patriā: dū ip̄e in oratione vsq̄
ad horā diei primā p̄m consuetudinē in ecclesia
pernoctasset: ab introitu misse manibus sun-
ctis: genibus terre confixis: prostrauit se ante
crucis vetiliū: et dum gloria in excelsis deo can-
tare: ad instar viuētis in oratione p̄strat⁹ em̄
sit sp̄m. Et cū se ad euāgelii nullatenus eleua-
ret: obisse a circumstantibus deprehenditur: et
anno domini. D. cxxvi. idibus nouembris se-
pulture deuotius cōmendatur. Ad cuius tumu-
lum demonia ab obsessis corporibus efficiuntur:
et omnes languidi a diuersis infirmitatibus li-
berantur. Cū autē homobonus adhuc in car-
ne uiueret: quedā mulier bergomensis ab im-
mundo spiritu vexabatur: per cuius os demon
clamabat: a nemine se inde efficiendū: nisi ab ho-
mobono cremonensi. Sed nullus eum intelligen-
te poterat: quia adhuc de sancto viro nulla opi-
nio discurebar. Sed post eius obitum miracu-
lis ip̄i⁹ a parētib⁹ demoniace intellectis: mul-
ter ad tumulū viri dei ducit: et p̄tin⁹ liberatur.

De sanctis quinquaginta sapien-
tibus martyribus. Cap. lvij.

Quinquaginta

sapientes
martyres apud
alexandriā passi
sunt sub maxen-
tino imperatore. Qui em̄ ex di-
uersis partibus ab eodē cesas-
re congregati fuissent: vt cum
beata katherina uirgine con-
cionatrice disputaret: sicut de-
betur infra in eius passione. vij. kalē. decēbris:

et sancta virgo a sancto repleta spiritu : sua illi
 los facundia superasset. Porcius ad xpm con
 uersi sunt : et se katherine orationib⁹ commenda
 runt. Quos martenti⁹ irat⁹ iussit in medio ciuitatis
 igne cremari. Quia aut illi ia ex his que vir
 go perorauerat : in fide xpi edocti essent : et ba
 ptismu⁹ sollicito expeteret : admonuit illos virgo
 dñi n⁹hil desitare : cu⁹ in suo fozent sanguine ba
 ptizadi. Qui bñdictione sancte virginis acce
 pra : signares se signaculo sc⁹e crucis : et in eade
 fidei constantia vnanimis p⁹seuerates : p⁹m cesa
 ris decretu⁹ in igne missi : ita dño aias reddide
 runt : vt nec corpora illoru⁹ : nec capill⁹ : nec vestimē
 ta aliqua⁹ adusta fuissent. Quo miraculo pluri
 mi paganor⁹ cōuersi sunt : et corpora marty⁹ rapt
 entes in eade⁹ ciuitate sepelierunt idib⁹ nouēb.

De sanctis Archadio paschasio
 et socijs mar. Cap. lviij.

Archadius pascha
 sius : prob⁹ :
 et eurychia
 nus apud as
 phricā passi

sunt sub gerserico rege arria
 no. Qui ex hispania orundi
 apud eundē regē chari cleric⁹
 habebantur. Et cū ex e⁹ suas

sione arriane p⁹fidie cōsentire nollēt : p⁹io qui
 dem ab eo p⁹scripsit : deinde in exiliū acti : post
 modū autem atrocissimis supplicijs cruciati :
 nouissime diuersis moribus interēpti illustri
 martyrio occubuerūt. Cū his quoq⁹ erat puer
 paulinus nomine frater eurychiani et paschas
 sij : qui cum similit⁹ a professione catholice fi
 dei perturbari nō posset : diu fustib⁹ cesus et ad
 infimā seruitutē dānatus : p⁹ xpi noīe martyrio
 coronat⁹ est. Quoru⁹ oīū passio recolit id. nouē.
 Decado i martylogio ex dictis hieo. sumpro.

De sancto serapione martyre. Cap. lix.

Serapion martyr⁹

apud alexandriā passus est sub
 decio cesare. Quē p⁹secutores
 domi e⁹ reptum : crudelissimis
 affecerunt supplicijs. Ita vt ei
 omnes sancturas mēbrozū prius soluerēt. De
 inde ipm de superio⁹ibus precipitauerūt. Sic
 q⁹ colliso capite et excusso cerebro xpi marty⁹
 efficitur. xvij. kalen. decembris.

De sancto venerando martyre. Cap. lx.

Venerandus mar⁹

ty : apud trechasinam ciuitatem
 passus est sub aureliano impe
 ratorē. Qui cū eēt fil⁹ fabiani no
 bilissim⁹ eiusdem ciuitatis gens
 illis : ex curiositate p⁹salterium

xpianorum legebat. Cum autem versum illum
 Asperges me domine isopo et mūdabor etc. nū
 la ratione intelligere posset : et ex hoc plurimū
 anxiat⁹ esset : angelus domini eidem appar
 uit : et versum illum de baptismo xpianorum ex
 posuit : ac in fide xpi iuuenem instruit. S⁹ cū
 exinde idola amplius adozare nollet : a patre
 non modicum obiurgabatur. Extens autē ciui
 tatem die quadam et veniens ad fluuium sequa
 nam : eidem xps apparuit et perfecte credentē
 in fluuio baptizauit. Deditq⁹ illi baculus aridū
 mandans vt ipsum in terrā rigeret : et signum vi
 deret. Discedente hō dño venerandus baculū
 fissit : moxq⁹ flores et frondes p⁹duxit. Quoru⁹ so
 miraculo. cccccccc. homines pagani conuersi
 sunt. Audiens hęc imperator aurelianus ad
 ipsam ciuitatem accessit : et venerandum tenerē
 fecit : ac sacrificare nolētē : iussit eū super scan
 num ferreū cathenis ligari : ignēq⁹ subterponit
 oleūq⁹ desup lactari. Et dum intactus ab exu
 stione p⁹manisset : fecit eū in carcere recludi vbi
 xpo et apparere confortat. Hanc autē imparo
 eū ligatum ad stipitē sagittari fecit : sed sagitte
 in aere pendent⁹ : in nullo ipsum ledere pote
 rant : vna hō ex sagittis conuersa retrosum im
 peratorē vno oculo excecavit. Quē aurelianus
 die sequēti decollari mādauit. Verū ante q⁹ mi
 lites ad carcerē in quo detinebat venissent : rus
 pris vinculis et ap⁹ ostio xpi marty⁹ p⁹ medios
 milites fugiebat. Illi hō marty⁹ xpi vsq⁹ ad
 flumē sequanā insecuti sunt. Qui sup aqua hō
 cis pedibus ambulauit vsq⁹ ad locū : vbi eū xps
 baptizauit. Sicq⁹ flumē ex alta parte trāsiit.
 Milites hō transuadantes illū pcutere nō au
 debant. At ille eos hortabatur : vt sibi iusta cōple
 rent : mandās vt de sanguine suo imperatorē de
 ferrent : de quo excecatus oculū linteret : et sic lu
 men reciperet. Post hęc autē sanct⁹ marty⁹ suū
 dño spiritū cōmendauit et p se in quacunq⁹ ne
 cessitate inuocantibus exorauit. Factaq⁹ voce
 ad eū de celo : q⁹ ipm dñs exaudisset : decollat⁹
 est. Cuius corpus truncatū se leuauit : et caput
 tollēs manibus per passus. xlix. portante : ibiq⁹
 cecidit : vbi et a xpianis sepulcrū est. xvij. kal. de
 cemb⁹is. Imperator hō de eius sanguine oculū
 lum linterens lumen recuperauit.

De sancta veneranda virgine et
 martyre. Cap. lxi.

Veneranda vir

go apud galliam pas
 sa est sub asclepio p⁹se
 fide. Hęc fuit filia agarthonis
 et polite eius vxoris xpiano
 rum de partib⁹ galliarū. Qui
 xpx. annis in coniugio sine p
 le manserūt. Oratione tandē
 ad deum fusa filiam obtinuerunt : q⁹ patre ven
 randam vocauit : camq⁹ sacris literis erudit

De sanctis in mēse nouēbris occurrētibus. Fo. cclxxx.

fecit: et ieiunijs assuecit. Puella hō in sancti-
tate vite proficiens annoz. xxx. cepit verbū dñi
predicā: vt per annos. lx. iugiter xpianos in
fide dñica confortare. Anno aut̄ etatis sue. xl.
romā venit: et xpm̄ annūciare cepit tpe impera-
toris antonini. Prefect⁹ aut̄ antonius audiēs
q̄ plures propter eius exhortationē cōuersos
ip̄ius allectus pulchritudine: vt occasione cā
cognoscendi captaret: cepit puellā ad deoz sa-
crificia inuitare. Quā sacrificare contēntē:
iussit eā in terrā extendi: et palmas ac pedes lū-
gnis affigatq; neruis crudis ventrē ei⁹ cedit:
lapidē quoq; magnū vsq; a quattuor viris dela-
tum eius ventri superponi. Orante hō sancta
lapis diuina virtute longius abijct⁹: et clauē de
ip̄ius manibus et pedibus ab angelo euellunt.
Quo viso miraculo multi gentiliū conuertunt.
Et dñi baptisimū expeterent: nube celesti obum-
brant: ac voce de celo lapsa: imbre superno per-
fusi baptizant. Quos oēs prefectus in xpi con-
fessione iussit decollari. Sanctā aut̄ virginē in
leberē enēū aqua oleo pice ac sulphure bullen-
tibus plenum immitti: et diebus. vii. desubter
ignem iugiter ministrari: quibus elapsis virgo
diuina gratia permansit illesa. Quod dum pre-
fectus ad videndū accederet: aqua ebullies eū
excecauit. Illa hō lutū et spūto fecit: et oculos
eius līnuir: etq; visum restituit: et ad xpm̄ con-
uertit. **¶** Inde accedens ad aliā ciuitatē xpm̄
annūciabat: ibiq; a quodā alio imperatore no-
mine thēmio cōprehēditur: et ingenti draconē
qui oēs deuorabat: exponit: que signo crucis
edito draconē discerpit: demone p̄ aera horri-
biliter pstrepente. Sicq; rex ille cū oī populo
ad christū conuersus est. **¶** Deinde veniens ad
tertiā ciuitatē a p̄fecto asclepio detinet: a quo
in leberem enēū pice et oleo liquētibus plenum
mittitur: sed oratione inde illesa educitur: frac-
to quoq; moy lebere per frustra plures de astā-
tibus paganis letaliter cōburūtur. Hoc vidēs
asclepius venerandā decollari precepit: que ad
passionē ducta: dum pro cūctis se inuocātib⁹
exorasset: audiuit vocē de celo se fuisse in omni-
bus exauditam. Sicq; conuersis ad christum
ccccccc. viris capite cesa est: cuius corpus
xpianus quidā nomine antimus rapuit: et ip̄m
venerabiliter sepeluit. xviii. kalen. decēbris.
¶ De sancto Eugenio ep̄o et mar. Cap. lxxij.

Eugenio et marty-
ris mar. apud ciuitatē
parisi⁹ passus
est. Qui cum
esset discipul⁹ beati dionysii
ep̄i parisiensis ab eodē toleta-
nus pontifex ordinatus et ad
ip̄am urbē predicantis gra-
missus ē. Et postq̄ ibidē mul-

titudinē populī conuertisset: desiderio viden-
do magistrum vehemētē accessus parisi⁹ re-
dit. Cum aut̄ peruenisset ad locum quendā no-
mine diolum: qui a ciuitate parisiensi quattuor
millibus distat: a paganis rētus: et ab eisdem in
confessione nois xpi decollatus est. Corpus q̄
ei⁹ in flumine herasij proiectū est: ne a xpianis
inueniret. Quod lz diebus pluribus elapsis de-
lituisset: nulla corruptione violatum est. Postq̄
autē gentiliū persecutio cessauit: sanct⁹ mar-
tyr: cuius hō heroldo ip̄ius ville languētī in som-
nis apparuit: et ip̄sum ab infirmitate liberauit:
atq; vt ip̄sum sepeliret commonuit. Ille hō ad
corpus accedens: illud ac si ea die fuisset decol-
latum inuenit: quod plaustro impostum ad mo-
nasteriū sancti dionysii deferre curabat. Sed
diuino nutu bob⁹ vltra viri p̄diti p̄cedere nō va-
lētib⁹: ip̄m ibidē sepeliuit: ecclesiā desup edī-
ficauit: vbi et ad p̄sens quiescit miraculis eluce-
scens. qui passus est. vii. kal. nouēbris.

De sancto Eugenio ep̄o. Cap. lxxij.

Eugenio
ep̄iscopus ce-
sariensis apud
eamdem ciuit-
tatem vita et
sapientia lu-
culenta floruit: qui origenis
auditor: fuit: et eiusdem etius-
magi atq; p̄p̄hili martyris

bibliothecam corruptā labore multo in mem-
branis restaurare conatus est. Feruntur etiam
variū multiplicēq; tractatus: quos nosse nō est
facile omnibus: qui et apud ipsam cesaree ciui-
tate in pace quiescit. Hec hieronymus libro de
viris illustribus.

De sancto Machuto ep̄o. Cap. lxxliij.

Machutus
ep̄us: vt ait sigl-
bertus: tēpore
iustiniāni impe-

deuotōe cū eēt p̄gnās deueniēs filiū machutū
sive madonū futurū monachū enixa est: quem
sectūs brādan⁹ ip̄s loci abbas baptizauit et edu-
cauit: sibiq; a parētib⁹ cōmēdatū sacris lris eru-
dit: ac mōachū suū fecit. **¶** Hic dñi eēt adhuc
puer dñe qdā cū ceteris pueris in litore iudebat:
et ab alijs secedēs dormitauit: crescētēq; mare
cūcti pueri recesserūt: et machutū dormientē di-
miserūt. **¶** Hic itaq; locū: vbi puer dormiebat
circūdātes q̄si iulā dimiserūt: lit⁹ q̄ diuinit⁹

Ziber

adeo creuit: q̄ insula modica quasi monticulus effectus: ne maris elationes super sopozatum puerū: et circa ip̄m possent ascendere: defensa nit. Quisquidē monticulus? a mari circumdatus in testimoniu miraculi ibidē manet vsq; in die hodiernū. Excitatus autē puer et se ab vndis circumdatū videns: ac timens valde: orationi se cōtulit. Et autē a condiscipulis brandanus audisset: q̄ puerū sopozatū dimisissent: p̄ puero heritas orare cepit: cui angelus quomō deus illū seruauerat reuelauit. Illeq; ad litus ventens puerū in insula vidit: et cū nauicula illū ad se de ferri mandasset: puer vsq; in crastinū se ibi dimittendū rogauit: psalteriū tamē suū ad legē dū sibi mittendū postulauit: qd̄ dū illuc detulisset: subēte puero super fascē alice illuc posuerit: ip̄m q; alicā super nudas ad machutū detulit incorruptū. Sequenti hō die puer nauicula ad monasteriū delatus est. Quodā mane duz brandanus ad matutinū surrexisset: lumine carens pueru iussisset: vt carbones ad laterā accendēdā sibi ex coquina deferret. Machutus ad coquinā descendit: et cū non haberet quicq; paratū in quo carbones tolleret: in sinu prunas detulit: et vestis eius oīno inusta pmanit. Et e poris p̄cessu ip̄e in ep̄m sublimatus est: qui miraculis clarebat. Qui etiā cū beato brandano plurib; annis per mare nauigauit: insulā imā: que paradisius dicitur exquirentes. Sed eam minime inuenire valentes incolumes ad pp̄ria redierūt: vt dicitur est supra in legēda scti brandani xvij. kalē. iulij. Eodē itaq; tpe dū in maris oceanū insula quadā: sepulchri mirē magnitudinis reperissent: et mirantes illud an alicuius hoīs esse potuisset: machutus orationē ad deū fudit: et gygantē n̄mie p̄ceritatis iacētē in tumulo suscitauit. Qui gentile se esse dixit: et ad inferna dānatū. Sed baptizatus a machuto pedibus per mare vadādo nauē fune trahere cepit: vt optatā insulā inuenirent: verū tēpestate maris redire coacti: dū ad gygantis insulā reuerfi essent. Ille iterū obdormiuit in pace. Dic etiā die sctō pasche celebrata missa mortuū alcerū suscitauit: qui mox excitat; vinū in potū a sctō postulauit. Et autē p̄p̄side marmorea aq̄ sctō ep̄o oblata esset: ip̄e signo crucis aquā conuertit i vinū: et marmore mutauit i vitrū. Rusticus q̄daz lapidē facēs: suē casu oppresserat: timensq; ne a dño suo ex hoc vapularer: nimis deplorabat. Sed vir dñi superueniēs suē ilico suscitauit. Dentis p̄pter ciuū suoz improbitatē britanniā deseruit: et in aquitante plaga cū cenobitis permansit: vbi dū a finū monasterij lagna deferentē lupus deuorasset: ad nemus accedens lupum inuenit: et incontinenti diuinitus adeo mansuefecit: vt cum monachis domesticē habitaret: et asellū onera cuncta decerere balularer: eiusq; opera perficeret. Qui et in pace quieuit. xvij. kalendas decembris.

Decimus

De sanctis Felice episcopo et socijs
martyribus. Cap. lxx.

Felix episcopus cum socijs. xxx. martyres apud nonam campanie ciuitatē passi sunt. Hic enim a. xv. etatis sue anno miraculorum insignis glorie fuit. Et ad disce ciuitatis portificiū peruenire meruit. Qui et sub p̄side martiano cum prefatis socijs xxx. capitulis absensione pro christi nominis confessione martyrium consumauit. xvij. kalēdas decembris: vt sit ado.

De sancto Fidentio episcopo et
martyre. Cap. lxxvi.

Fidentio episcopo armenio et martyre passus est apud ciuitates altrini sub tēpore maximianū imperatoris. Qui cum plerisque christianis deirent et prefecto p̄sentatus: dum omnia idola diceret esse demonia: primo die pluribus in carcerē reclusus est. Deindē e ductus et in ligno suspensus vngulis ferreis in lateribus lanatus vsq; ad ossium nudationem: cum hec omnia constantius tollerasset: iterū i ergastulo iugulatus est. Et apparenre sibi xpo ip̄m q; cōforante ab oib; plagis sanatus est. Custodes hō carceris: dū nocte illa voces cantantiū audissent: per foramen aspiciunt: et multos cum eo in albis psallētes viderunt. Quod dum prefecto n̄sticiāssent: illeq; ad foramen carceris veniens hoc idē vidisset: et xpianos magicis artib; illuc introisse purasset locum armatis circumdauit: vt nullus euaderet. Apertoq; carcere solū fidentiu inuenērūt: quē fame afflictū iterū eduxerunt: et mandato prefecti cū sacrificare nolleret: in ignē copiosum vitum miserūt: vbi orans emisit sp̄m. Corpus hō ossino ab igne permāsit intactū: qui passus est xvi. kalē. decembris. Tēpore procedēte in villa puluerarie duobus bubulcis laboratib; et ad prandium vicissim se velle ire dicitibus. Audita est vox dicens: nōdum esse horā prandendi: qui neminē vidētes stupefacti: dū eadē vocem iterato audissent: et tertio quasi pauentē cti abirent: audierūt eandē vocem discentem vt iter: quia itaz hora esset: et hęc episcopo significarent. Illi hō paduā accedētes ep̄o paduanō predicta significare curarūt. Qui orationē premisit: et per senē quendā ei apparentē ad montus fuit: vt ad locū accederet: et corpus martyris inueniret. Venientes igitur ep̄o clerus et

De factis in mense noue. occurrētib⁹. Fo. cclxxxi.

populus: et terram sex passibus effodientes: inuenerunt arcam marmoream cum corpore sancto et tabulam scriptas continētem. Hic est corpus sancti fidentij episcopi et martyris. quod nauī imponētes: ut paduam desererent: cum sero factū esset: et naute quiescere aliquatūlū decreuissent: excitati diluculo: ut abirent: inuenerūt se iuxta portā estensem: volētes autē arcam de nauī educere: nequāt. Tunc apparuit pauper cum curru hortas illos: ut arca scire plaustrō imponerēt: et vacis dimitterent portādam: ubi deo placitum esset. Quod illi faciētes: et curru sequentes circa padue cōfinium iuxta ecclesias sancti thome positū in villa capanie meadiant vacce substituerunt: ibiq; arcam deposuerunt. Et statim paup̄ cū curru et vacis disparuerunt: ibi ergo sepulto corpore ecclesia desuper edificata est. Sed ramus quercū quem bubulcus ille in curru posuerat: ut vaccisymbā faceret: ab eo ibidez plantatus in quercū mariam ilico excreuit: ibiq; manet vsq; in presentem diem.

De sancto Eucherio, episcopo. Cap. lxvii.

Eucherius episcopus apud lugdunū cui tatem claruit tempore valētriani secundi imperatoris: hic nobili senato in genere orator habitu religionis assumpto seculoq; relicto dudū in agro suo super flumen durētiam in spelunca reclusus xpo dño seruebat.

Defuncto uero lugdunensi episcopo: dñi clerus et populus pro diuina voluntate requirēda tri duo et more ieiunij et orationibus instaret reuelatur eis per puerum eucherium senato rem eligenduz: qui in tali degebat spelunca. Ad quem illi archidiaconi et clericos miserunt: ut eum adducerent. Qui causa eorū aduentus cognita: iurauit se sponte inde non egressurum: vnde effracta clausura antri: ipsum inuitum et renitētem eduxerunt: et ductum lugdunum in episcopis ordinauerunt. Eius uxor galla cum duabus filiabus suis: sex constantia et iulia: ad speluncam sancti eucherij accesserunt: et ibidem incluse decetero deo seruierunt. Ipse autem vir domini postq̄ impleuit ministerium christi feliciter ad christum migravit. xvi. kal. decembris. Hic ad quendam varianum suuz propinquū de contemptu mundi et secularis philosophie epistolam scolastico sermone conscripsit. Sanctarum etiam scripturarum obscura queq; capita differuit: ut dicit genadi⁹.

De sancto Edmundo epō. Cap. lxviii.

Edmund⁹

archieps caturriēsis apud anglia claruit. Qui ex albedone villanatus ob reuerētia sancti martyris eadmūdi: tali nomine a matre vocat⁹. E. Qui p̄ eduardus de cōsensu cōiugis in monasterio vitā finiuit. Quod facti noie moabilia in seculo spiritualiter virit: et filii a pueritia disciplinis spiritualibus erudiuit: carnē ieiunij domare: et virginitatez seruare suauit: quod ille p̄petuo obseruauit. Dissus autē p̄si⁹ ad studij breui tēpore i artib⁹ magistrat⁹. Sed a matre ex tremis laborate domū vocat⁹: q̄ filii suū beneditit: eiq; quā uiderat uisionē. narrauit: q̄ sex uidisset eadmūdū spineā coronā gestare: suis radis vsq; ad sidera p̄dentē. Defuncta uero matre iuuenis rediēs uidit agrū nigerrimis auib⁹ plenū efferētib⁹ corp⁹ tererrimū. Exposuitq; socio: q̄ rustic⁹ i ipavilla nuper defunct⁹ fuerat: quem demones asportabant. Qui et ita p̄ oia cōtigisse iuenerunt: ut autē p̄petuā a uirgine gloriofauirginitate obrineret: eius imaginē sculptā anulo subarauit: in q̄ angelica salutatio exarata erat. Quiddē anulus postmodū i digito ipsi⁹ defuncti miraculose repe⁹ fuit. Quā autē filia iuuecula hospitis sui parisiensis ad se cognoscēdū illū se pius ipetisset: et ille eā plerūq; sermonib⁹ redarguisset: nolentē desistere secretā hora ad ei⁹ studiū iuitauit: ubi eā spoliata et aliquatūlū flagello verberata corripuit. Alias etiaz cōiugata dona ei plurima allectiua ad amorē offerētē spiritus muerib⁹ cominatioib⁹ busq; ei illat⁹: q̄ nisi ab iceptis desisteret omnia viro suo paderet: a simili pullatioe cōpescuit. Ad iugēdū quoq; castitatis p̄positū: oī tēpore vite sue carne cilicio domuit: et tēpore quadragesimali lorica plūbeā portauit. Ieiunijq; arduis carne afflixit: feria. vi. semper i pane et aqua ieiunauit: et aliquādo nihil potauit: nec p̄pter ea aliquādo a studio vel lectioe cessauit. Quenda auditorē suū egenū et egrotatez ad domū suā detulit et huānter tractatū vsq; ad conualescētia eius curā egit. Aliū quoq; ei⁹ discipulū in brachio laqueu tē miraculose sanauit. Quā autē p̄ ānos. vi. i artib⁹ scholas rexisset: apparuit ei mat̄ ei⁹ per somniū: et tres circulos in ei⁹ man⁹ palma signauit: in noie patris et filij et spūscet̄. Qui mox excitatus ad studij theologie transiuit in quo breui tēpore admodū p̄fecit: et factus magister legere cepit. Nocte quadam i somnis asperit ex igne sue dom⁹. vii. faculas educi. Et ecce mane. vii. ei⁹ auditores scholis relictis: ab abbate cluniacensi: abducti

et monachi effecti sunt. **D**isputaturus semel de trinitate vidit per somnum colubam de celo eucharistiam sibi in ore mittentem: et excitatus mirabiliter disputavit. Nocte quadam in somnis a diabolo ut sibi videbatur oppressus dum crucem sibi imprimere vellet: illegis manus eius teneret: adiuravit eum per effusionem sanguinis christi: ut se dimitteret: et statim dimissus est. Audiuimus a deumonio malignos spiritus nihil tantum timere quam tu adorationem predictam. **I**gitur in scititate et doctinali perficiens a summo pontifice legatus ordinatus: ad obitum crucis gallias predicandum. **Q**uod quidem officium sollicitè administravit. **T**omestrem autem predicans: dum iuvenem crucem assumere volentem: manus eius per pallium abstrahere vellet: manus eius statim contracta est. **Q**ue dum una cum viro crucem ab eadem mundo sumeret: continuo sanitates recepit. **I**n villa quoque abstrahere iuvenis similiter crucem signari cupiens: ab amantissima abstraheretur: illaque primum excecatur. **S**ed orante sancto visum recuperavit: et penitentiam egit. **C**um apud vigoniam predicaret: et nubes aquosa colurges populum exterreret: vir domini precepit nubi verbum domini impediret. **S**tatimque pluvia populo dimisso ad circuitum omnium declinavit neminem illorum perfuso. **N**octe quadam ad studium dormitavit: et candela accensa super bibulam cecidit: quod post horam excitatus: favillam eruffavit: et librum omnino intactum invenit. **A**lias etiam dum ad lumen studeret eodem soporato vetus lumen extinxit. **S**ed ille excitatus nomen beate virginis invocavit: statimque lucerna accensa est. **A**pus atracem in pede gravatus: tres sibi crucem in circuitu morbi impressit: et subito sanatum se sensit. **A**licina femoralia sua ex antiquitate deiecta: ab eius cubiculario in igne posita iniusta permanserunt. **P**ost hec electus est archiepiscopus caturgensis: qui licet diu recusaverit tandem precibus multorum humiliter assensit. **I**n quo culmine positus humilitatem in omnibus pretendebat: vitamque adhuc arctiorem quam primo servabat: muneraque omnino respuebat. **M**ultas autem persecutiones pro libertate ecclesie passus: a sede sua se absentare compulsum est. **S**ed ante suum discessum quedam febre laborantem aqua benedicta solummodo conspersum sanavit. **C**lericus etiam suum quedam quartanaveratum misso in ore ipsius bolo nurene a languore curavit. **Q**uedam quoque nobile in genu gutta patientem sanitati restituit. **N**octe quadam eides beatus thomas martyr apparuit: volensque pedem eius deosculari dixit: quod cito os suum osculaturus esset: ipsi obitu in primo vaticinans. **E**gressus enim de anglia ad monasterium pontiniacum se contulit: ubi verbum dei annuncians modico tempore mansit. **I**nde propter gravem egritudinem fortianum delatus ubi sanior aer erat: predictus quod tali die il-

luc esset reuersurus. **Q**uod quidem eo defuncto et corpore eius pontiniacum delato euenit. **I**n sextiano itaque diebus aliquibus languens sumptis deuote ecclesiasticis sacramentis in pace quiescit. **xvi. kal. decembris.** **D**ie vero qua predictus rat corpus eius pontiniacum est translatum: et in ecclesia collocatum: post dies. **vii.** infra quos sepulchrum eius parabatur: incorruptum omnino ac multum redolens inuentum est et pluribus iterum claruit signis: ubi cum honore tumulatum seruatur. **I**bi quoque in miraculis viuunt. **D**e sancto dionysio. episcopo. **Cap. lxx.**

Dionysius

episcopus: ut beatus lib. vi. ecclesiastice historie apud alexandriam in multis confessionibus satis clarus effectus est. **D**e quo et hieronymus libro de viris illustribus dicit quod sub heraclea eiusdem urbis episcopo cui et ipse in episcopatu successit: scholam tenuit: et insignis origenis auditor fuit. **H**ic a persecutoribus tunc dum caput suum iudici offerret imperatori pro munere destinatum: in castro quodam deserto in quod cesaron appellatur: in eriliu truditur: ubi gentiles omnes ciues erant. **Q**ui cum primo hostili animo excipientes tandem per maritima eorum ipsius verbo et exemplo ad christum conuersa est. **Q**uo a iudice comperto: ad locum alium pene inhabitatum relegatus est. **C**umque ad christum multum christiani ex locis vicinis confluere: dionysius et cum eo catus et pertrus diacones cathenis vincti et dudum cruciati in quoddam desertum bebie missi sunt: ubi eos itinere trium dierum victos relinquerunt: qui tamen ab angelo confortati et soluti sunt. **P**ost aliquod vero tempus dionysius anno. **xxij.** galienus imperatoris reuersus alexandriam profectus semper quiescit in pace. **xxv. kal. decembris. xxv. anno sui episcopatus.** **H**ic multa preclarissima opuscula scripsisse traditur. **S**cripsit enim de penitentia lapsum ad egyptios. **L**ibellum de martyrio ad origene. **I**tem aliud ad loadiceenses. **A**d armenos de patientia. **A**d cornelium romanum pontificem scripsit plurima. **A**d fabianum antiochenum episcopus scripsit de his qui sub decio periculis martyrii agones apud alexandriam passi sunt. **S**cripsit et ad romanos epistolas de ministerijs. **D**e pace. **D**e penitentia ad quosdam qui nouatus hereticum sequebatur. **I**tem ad eolides alias duas ex quo ad fidem conuersi sunt. **S**ed ad multos alios varia et diuersa scribens studiosis quibusque instructionum et doctrine copiosissima materia dereliquit. **S**cripsit libellos de baptismo ad philemonem. **I**tem ad dionysium urbis romane presbyterum. **I**tem ad romanum pontificem. **I**tem libellum de re promissionibus futuris. **A**dversus celsum quendam epicurum philosophum: qui contra nos libros scripsit octo voluminibus respondit. **I**n euang-

De sanctis in mense noue. occurrentibus. Fo. cclxxii.

gelii matthei. xv. commentariorum libros edidit. In. xv. prophetis plurima commetatur est. Extant eius epistole ad philippum imperatorem eiusque coniugem seueram. Itē ad fabianum papam et plurimos ecclesiarum principes per catholicam fidem. Extant et alie ad diuersos scripse: quarum centum numero scribit eusebio in libros digestos se tradidisse memorie.

De sanctis occurrentibus victoria mar. Cap. lxx.

Epsellus et victoria martyres apud ciuitate corduba puicie hispanie passi sunt: qui post diuersa eis supplicia illata ob confessionem nois christiani victoria martyrii gladio cedente seipse meruerunt: ibique septem colunt: ubi etiam ob comedationem scitose mortis eorum eodem die temporis martyrii rose oze singulis anis diuinitus colligunt. Qui passi sunt. xv. kal. decem. hec ado.

De sancto Amiano episcopo. Cap. lxxi.

Aurelianum clarum ruit tempore honorij imperatoris: qui beato eurtio in episcopatu eiusdem ciuitatis successit. Ingressus autem ciuitate postulatit cuiusdam exagrippino militum prefecto ut vinculis compeditos relaxaret: quod dum ille facere renuisset: lapis repete de turri decidit: et caput exagrippini percussit: qui pene exanime domum delato: sanctus amianus ad eum intravit: et orationem per ipso effudit: statimque sanguis de cerebro manare desinit. Ille autem mori liberatus et penitens: ut sanctus vir postulauerat: compeditos absoluit.

Quia ecclesiam suam altius extolli faceret: melius quidam perhomagister de tecto lapsus quasi in extremis iacebat: extinctus: sed postquam sanctus episcopus eum tetigit: et per manum apprehendit continuo surrexit illesus. Post hoc aurelianensis ciuitas ab attila gothorum rege obsessa est. Cum autem super muri aditum letanias cum reliquiis sanctorum celebrans cum populo circumiret: sacerdos quidam a barbaris captus eum redarguit dicens quod familia in alijs ciuitatibus fecerunt et nihil eis profuerat: quod cum ille dixisset: primo et pirauit. Verum dum gothi uerbis impugnant: amianus murum ascendens contra hostes expulit: et subito tantus super eos iber descendit: ut a dimittendo plio oino compulsi ad castra redierint. Dum autem episcopus ad eos exiisset: et pro populo intercedens ab attila nihil penitus obtinere potuisset: sed die sequenti aduersarij uerbis uolentem intrantes plaustra eorum spolijs oneraret. Amianus per spiritum arelatum delatus etiam precium ro manum in subsidium uocauit: qui cecidit eodem die diuino nutu cum exercitu suo illuc deueniens: gothos iuadens expugnauit: ipsos de ciuitate

maxima cede fugauit. De autem meritis sui sancti omnes ciues illesos seruauit: propter illos qui de meritis amiani diffusi ianuas aduersarijs reserant: quam etiam victoria uerbositas immensa fructum est subsecuta. Quieuit autem sanctus in domino anno honorij imperatoris. xv. kalendas decembris.

De sancto gregorio episcopo turonum. Cap. lxxii.

Regorius

turonum episcopus ordinatus est anno iustiniani seiprimo: ut ait sigibertus: in oibus clarus. Hic de aluermia natus: dum pres illas transiret: et orta tempestas atque tonitrua et fulmina omnes exterrerent: ipseque reliquias quas ad collum gerebat tempestati ostendisset: diuisus nimbus a dextra eius et leua iter illesum preteritis dimisit. Ipse autem ex hoc aliquanti inani gloria motus primo diuino iudicio de equo cecidit: et allisus diebus pluribus decubuit. Sicque ab inde de proprijs meritis non esse presumendum didicit. Anno igitur cclxxii. post obitum sancti Martini cathedra turonensem regendam accepit: qui ecclesias plures construxit: et libros plurimos compilauit: atque signorum mirabilibus claruit. In quadam enim villa cum domus pauperum rustici igne accensa esset: que aqua deficiente oino extinguere non ualere: productis de sinu reliquijs itaque oppositis domum cum rebus omnibus ab incendio liberauit. In remensi oppido referendarium quendam sigiberti: qui diebus pluribus aure uina surduerat: dum innocinaret ad auditum clarum reduxit. Apud pictauium post orationem factam ad sepulchrum sancti hylarij: duz radegundem regina uisitasset: et ipsi ambo diuinis colloquijs mutuo instaret: oleum quod ante crucem sancti hylarij guttatim manare consueuerat infra unam horam intantum profudit: ut sepe rarij exundaret. Et cum inde discessisset: et dicta regina in pace quieuisset gregorius per nuntium requisitus ipsam sepelire. Hic annis. xij. ante beatum gregorium papam magnus episcopus factus: eo in pontificatu sublimato: romam adijt: et eidem in amicitia coniunctus: ab eodem honorifice susceptus et tractatus fuit. Cum autem gregorius papa gregorium episcopum uiri status pusillum miraret: tante uirtutis uix: audiuit ab eodem uersiculum illum. Ipse fecit nos et ipsi nos. qui eius cogitatione ab eo per spiritum cognita nouit: et ab eodem rema postulauit. Et de uiri meritis admiratus eum est amplius reueritus. Quieuit in domino uir sanctus. xv. kal. decembris. Sepultusque est in ecclesia turonum ad leuam beati martini. Hic fratrum regum scripta historia inchoas a feramundo primo ipso

rum rege: et usque ad theodorici dagoberti se-
cundi filii clari et apertis stilo de duces. Scri-
psit et volumen miraculorum beati martini et
alia plura.

De sancto gregorio episcopo
hispanen. Cap. lxxiiij.

Gregori⁹

Episcopus apud hispani-
as claruit. Nideli-
beriensis episcopus fuit: qui ad ex-
tremam usque senectam tractat
diuersos mediocri sermone
rexit. Et de fide catholica
volumen elegans compilauit. Et
apud liberientem ciuitate vi-
te et sermone conspicuus in pace quieuit. Ibi
deus sepultus in virtutibus viuit. Hec hie-
ronymus lib. de viris illustribus.

De dedicatione basilicarum apostolorum
petri et pauli. Cap. lxxiiij.

Dedicatio basili-

carum apostolorum petri et pauli rome
a beato siluestro papa facta e. r. iij.
kal. decembris. Cum enim constantinus i-
perator: ab eodem sancto potifice a lepra mun-
datus atque baptizatus ecclesiam in honore sal-
uatoris mundi fabricasset: videlicet in proprio
lateran. palatio: quam etiam presertim papa conse-
cravit: sicut dictum est supra in eius dedicatione
v. idus nouembriis: presertim christianissimus prin-
ceps basilicas duas in honore apostolorum a
fundamentis erexit. fecit enim basilicam beato
petro apostolo in templo apollinis iuxta palatium
neronianum in vaticano: vbi idem apostolorum prin-
ceps crucifixus est. Item aliam basilicam beato
paulo apostolo extra urbem in via ostiensis: pro-
pe locum vbi decollatus est. Et in quolibet ipsarum
ecclesiarum dum terra foderetur ad fundamenta
locanda: predictus gloriosus augustus in ex-
cessu summe humilitatis et deuotionis duodeci
cophinos terre effosse ad honorem. r. ij. aposto-
lorum propriis humeris baiulauit. Ipsarumq; basi-
licas mirificis donis et ornamentis in auro et
argento et gemis infiniti precij magnifice do-
tauit: quas ambas ecclesias beatus siluester pa-
pa vno et eodem die consecravit: et in altari vtri-
usque ossa apostolorum petri et pauli mirra loca-
uit. Postquam enim cornelius papa apostolorum eor-
um pora de catacumbis leuata: ad loca vbi prius
sepulta fuerant reportauit: sicut dictum est su-
pra in passione petri apostoli. iij. kal. iulij. Et
beatus siluester ecclesias eorum consecrare dis-
poneret: ossa amborum apostolorum insimul com-
mixta in lace summa reuerentia equaliter po-
deravit: et medietatem in vna ecclesia: et reli-
quam medietatem in alia collocavit. Et vtraque
ipsarum basilicarum in anniuersariis ipsius conse-

crationis festo. viij. milibus annorum indulgen-
tie dotauit: aliis quoque rebus continuis spe-
cialiter vniuersis multorum annorum ipsas ecclesias vi-
sitantibus condonauit. Tradunt romani in eorum
chronicis antiquis scriptum contineri: quod dum san-
ctus siluester ad instantiam constantini augu-
sti ex summa deuotione vtraque ecclesiam apos-
tolorum: vno et eodem die consecrare decreuisset:
ut sicut vno et eodem die recolit festum eorum pas-
sionis: sic ageret et eorum basilicarum consecratio-
nis. Et primo ecclesiam beati petri ipse ponti-
fex dedicasset. Deinde ad ecclesiam beati pauli
per. iij. miliaria distantem dedicandam cum omni-
populo accederet: tempusque sibi deficeret: vpo-
te quod diebus tunc breuibus sol ad vespertinum pro-
pinquaret: timens siluester non supueniens eius
officium impediret: in virtute christi et apostolorum so-
li mandauit: ne ad occasum sibi deficeret: vpo-
te officium alterius ecclesie consecrande compleu-
set. Statimque virtute diuina sol miraculose ste-
tit: nec ulterius se mouit: donec papa cum po-
pulo ad pauli basilicam peruenit: et officium
consecrationis perfecit.

De sancto Romano martyre. Cap. lxxv.

Roman⁹ martyr

Apud antiochiam passus est tempore
marimiani imperatoris sub asclepiade
de prefecto. Cum enim dictus prefectus
in ipsa urbe ab imperatore missus ingressus
esset: ut christianos inolare compelleret: et ecclesiam
destrueret. Romanus monachus christianis sua
debat: ne prefectum in ecclesia eorum intrare per-
mitteret: neque ei in aliquo obediret. Quod cum
prefecto nunciatum esset: fecit eum comprehendi et sibi
presentari mandans: ut diis inolare iuxta impe-
ratoris decretum. Cum autem ille christianus se asse-
ret: et nulla ratione diis sacrificaturum diceret.
Iussit eum prefectus in equuleo leuari. Et
audito quod esset de prioribus ciuitatis: fecit eum
deponi: et cepit blandis sermonibus ipsum ad
suum consensum prouocare: eo quod nobilitate ei
vellet deferre. Ille autem e contra dicebat nobi-
litem suam in sola christi confessione confi-
stere. Tunc prefectus iussit os eius cum lapi-
dibus percuti ne tam indisciplinate respon-
deret. Deinde fecit illum acruis torqueri. Cum
autem romanus diceret: quod deos qui ab hominibus
facti sunt nemo colere deberet: et in huius te-
stimonium infantem unum in platea deambu-
lantem produceret: puer quoque hec eadem
affirmaret. Iratus prefectus puerum teneri se-
cit: et catomimis cedi. Matrem quoque illum
adduci: et in eius conspectu filium suspensi: et tor-
queri: quod mirum in nullo perturbata filium in domi-
no confortabat. Romanum autem mandauit
asclepiades diuinus fustigari: deinde ipse vna
cum puero in carcerem recipi: ambos in crastinum
exuredos. Sequenti vero die fecit extra ciuitatem

De sanctis in mense noue. occurrentibus. Fo. cclxxxiij.

tate igne copiosum accendi: et romanum ac puerum eductos de custodia cremados adduci. Sed eadem hora pluuia copiosa descendit: et igne totaliter extinguit. Quod audiens prefectus: percipit puerum capite truncari: romano vero linguam precidi. Mater vero pueri corpus filii sublatum sepeliuit. Romanus autem lingua precisa nihilominus diserte loquebatur: et de sanguine proprio laudes dei scribens christianos astantes hortabatur. Prefectus vero cum hoc audisset: carnificem: qui linguam eius absciderat: teneri fecit: eumque occidi mandauit: eo quod linguam eius modico precidisset: qui ut prefecto satifaceret: proci in lingua excidit: et mortuus dolore defecit. Sicque prefectus carnificem inculpabile dimisit. Romanum autem fecit in carcerem trudi: eo quod populum timeret: quod de nobili progenie esset. Noctu autem mandauit eum asclepiades in carcere prefocari. Cuius corpus a christianis in ipsa urbe honorifice sepulcrum est. Passus est autem. xiiij. kal. decembris.

De sancto Elychii martyre. Cap. lxxvi.

Elychius martyr apud antiochias passus est sub mariano imperatore. Qui cum esset miles et percipit mariani audisset: ut si quis non sacrificaret idolis: cingulum militie deponeret: repetere ac sponte cingulum soluit. Ob hanc causam ab imperatore detentus: dum

ipsum confiteretur: muliebri colobio indutus: ligato in collo eius sarco ingenti in flumine oronte precipitari iussus martyrio coronatus. xiiii. kal. decembris: ut ait ado.

De sancto Gelasio papa. Cap. lxxvii.

Gelasius papa huius nominis primus natione apher ex preualerio: felici. iij. romanorum pontifici in epatu successit: et sedit annos. lviij. menses. viij. dies. xxviij. Die manichaeos in urbe roma iuenit: et exilio deportari iussit: quos codices cremari fecit. fuitque amator cleri et pauperum: liberauitque a periculo et fame ciuitatem romanam. Die declarauit: qui libere debeant in ecclesia recipi: et qui contenti.

Qui et gelasianum librum composuit: fecitque tractus: orationes: et hymnos sicut ambrosius: prefatione misse composuit. Vere dignus et iustus est quotidianus. Alias etiam. in prefationes speciales certis diebus cantari decreuit. scilicet de natiuitate: de epiphania: de quadragesima: de cruce: de resurrectione: de ascensione: de pentecoste: de trinitate: de apostolis. Constituit

etiam quibus temporibus ordinationes clericorum fieri debeant. Sub huius etiam tpe oraculum beati michaelis archangeli inuentum est in monte gargano. Corpus etiam beati barnabe apostoli: et euangelium matthei eius manibus scriptum ipso reuelate reperit. Hic aduersus eusebium et nestorum grande et elegans conscriptum volumine tractatus diuersarum scripturarum et sermonum limato sermone exposuit. Contra petrum et acacium hereticos epistolas scripsit. Tomum de anatheatis in uinculo addidit. Contra montorium fausto apud constantinopolim legationis officio fungenti direxit. Epistolas ad anastasium principem et episcopum orientis et per dardaniam constitutos ratione reddentes iuste dantionis acacii destinauit. Itaque ad eisdem orientis episcopos de uitanda acacii comunione. Ad euphemium constantinopolim episcopum. Ad seon iuum apulum episcopum: et ad natalis abbatem epistolas scripsit. Et anastasium imperatoris primi temporibus in pace quieuit. xiiij. kal. decembris. Sepultus in ecclesia sancti petri apostoli.

De sancto Iheridiano episcopo. Cap. lxxviii.

Iheridiano episcopus lucanus apud ipsam ciuitatem claruit: qui multa

sanctitate pollens pauperibus largitus ministrabat et miraculorum signis florebat. Quisq; auferit huius qui iuxta urbis ipsius muros influebat: sepe inundatione facta cursus sui aluuium egressus per agrosque diffusus fata de uastaret: et uincas eradicaret: ac domos plurimas et edificia enerteret: et ciues ex hoc frequenter danum et inopiam sustinerent: datoque studio operis cursum fluminis per alia loca deriuare uellent: nunquam a proprio aluuium uilla ratione deflecti potuit. Igitur ciues omnino auxilio desperati: sancti uiri preces postulauerunt: qui oratione permisit: et signo crucis edito: rastrum paruum accepit: et ad aluuium fluminis accessit: fluminisq; ut se sequeretur precepit: deductoque per terram rastro per loca sibi uisa duobus fere miliaribus uiam signauit.

Quod quoque aqua fluminis se compescens: sinu proprio relicto: cursuque naturali deserto per locum ubi sanctus signauerat eum secuta: nouum sibi aluuium uendicauit: et fata queque uel pluitata aut edificia ledere cessauit: et ab inde usque in presens per locum ipsius fluere non destitit: nec desistit. Hic sanctus uir multis pollens uirtutibus et doctrinis: populoque suo exemplaris migravit ad dominum decimo quarto kal. decembris. Sepultus extra muros ciuitatis lucane in ecclesia sancti uincen-

rij: quam ipse cōstruxerat. Hec gregorius. iij. dialogorū capitulo. iij.

De sctā helisabeth de vngaria. Cap. lxxij.

Helisabeth regis vngarie filia soror belle qui post patrem regnavit ex matre gertrude filia ducis normanie sorore Bertoldi patriarche a quatuordecim annis puerilibus puerilia contempsit et infantili etate deo famulari cepit. Cum esset quinquennis in ecclesia orans sedule permanebat: adeo ut ancille eius ipsam auellere vir valerent. Sepius ludens aliqua de ancillis verus capella insequi videbatur: ut ex hoc intradi et genua flectendi occasione captaret. Occasione ludi etiam se aliquando prosternebat: deo exinde meere reverentiam exhibens. Crescens vero etate crescebat devotione. Beata dei genitricem in sui patronam et advocatam: et beatum iohannem evangelistam in sue castitatis custodes elegit. In choreis et aliis mundi vanitatibus non solum abstinere: sed et alias consocias ad simile inducere. Sine intermissione orabat: et divinum officium cum summa reverentia audiebat. Et dum evangelium legeretur: corona et monilia deponere. Cum vero ad etatem nubilem pervenisset: a patre suo licet invita tradita est in coniugium ludovico lantgravo turungie. Que licet mutaverit statum: non ideo mutavit affectum. Nam sedule orationi incumbere. Sepe de nocte de viri latere ad orationem surgebat: eoque absente iugiter in contemplatione pernoctabat: unde eius exemplo virum suum ad multa patientiam et vite perfectionem immutavit. Pauperum semper memor existens: eis largi flumina ministravit. Quidam magister conrado se in obedientiam prebuit: et eidem in omnibus salvo iure matrimonii paruit. Adeo ut aliqui negligentiam committens: ab eo diris disciplinis et verberibus se pmitteret flagellari. Corpus quoque suum artissimis ieiuniis macerabat: et absente viro cum celesti spouso divinis colloquiis incubebat. Et cum cibos curiales et conscientiam respiceret: vir eius quosdam ei redditibus assignavit: quos tamen omnes fere pauperum necessitatibus impendebat: et sepe potius in victu suo necessitate sustinebat. Nam propriis manibus cum ancillis filabat: et inde pauperum vestimenta faciebat. Miraculorum quoque gloria clarebat. Quadam namque vice ceruicia pauperum multitudinem ad potandum tribuit: et vas prout primo plenum fuerat in nullo diminutum invenit. Peregrinos et pauperes hospitio suscipiebat: et egris ac saniosis et vltrosis pro-

priis manibus ministrabat: pedes illorum lavabat: sanie abstergebat: vlcera medicabat: et sordidas vestes abluebat. Ad hec autem operanda: hospitale maximum in suo castro construxerat: et cum in montes positum esset: labore spernens: ad ipsum tamen quotidie accedebat. Sepulturas etiam pauperum frequenter tabat. Post hec virum induxit ad terram sanctam pergeret visitanda. Quod princeps de uocis facere non neglexit. Ibi quoque in dei seruitio vitam finiuit. Sancta autem domini helisabeth: multa patientia preedita viduale statum cum summa deuotione amplectitur: et duorum milia marcharum quas de dote sua habuit pauperibus elargitur. Ita ut a multis dissipatur: pauperum et fatua reputaretur. Deinde a quibusdam vassallis sui quondam viri: de omnibus possessionibus suis eicitur: et in domo cuiusdam tabernaculi cum filiis paruulis suscepta moratur: ac in loco ubi porci manere consueuerant sepius hospitatur. Iniurias quoque multas et graues etiam ab his quibus vir suis beneficia multa contulerat recepit: quas tamen omnes patientissime supportauit. Tunc abbatissa quedam vngarie eius matertera necessitati eius compatiens. Helisabeth ad episcopum bamburgen. eius amiculum adduxit: eamque ei sollicito commendauit. Que cum ancillis suis quas sui exemplo deo deuotas fecerat: ab eodem benigne suscipitur et humanissime pertractatur. Qui dum eam secundis nuptiis tradere disponeret: omnino recusauit: volens potius in paupertate castitate seruare quam iterum dicata in rebus secularibus se implicare. Interea autem ossa viri sui de transmarinis partibus domui tumulanda deferuntur: cuius exequiis sancta mulier iterum: matremque virtutis et patientie signa preedens adeo ut ab emulicibus quibusdam reputata fuisse virum minime dixerit. Filiis tamen suis hinc inde ad diuersa loca transmissis: ipsa in habitu abiectissimo veste grisea: aliquando breuitate alieno panno prolata: et mancis ruptis alterius coloris griseo refarcitis: cepit incedere: et sub cura magistrorum coradi cum ancillis suis pauperibus ministrare. Cum autem pater suus eius inopia audiuisset: pro solenne nuncios a se missos: ea ad paterna regna requisit. Qui venientes ad ea ipsam lana filate inueniunt: eiusque paupertatem et patientiam admirati: ea omnino reuocare non valuerunt. Hec autem sancta dei non obstante pro pauperum cure cum martha ministraret sollicito: cum maria etiam contemplationi vacabat assidue. Sepiusque mirabilibus visionibus in extasi rapta diuinitus consolabatur: et eisdem fructibus frequenter sine delectatione. Die quadam ex lassitudine in ancille gremio decubens: oculos erigens ad fenestram: nunc riuu letabat: nunc lacrymis tristabatur. In cetera dices hoc vbi. Ita dicit mihi

De sc̄tis i mēse nouē. occurētib⁹. Fo. cclxxiiij.

vis esse mecū ⁊ ego tecū. Interrogata q̄ ab ancilla ob amorē xp̄i qd viderit: r̄ndit se xp̄s vidisse puulū: q̄ secū se velle eē dicebat: in cuius p̄sentia hilaris: i absentia efficiebat tristis. Aliq̄ etiā dum talibus visionibus frueret: facies eius radijs coruscare videbatur. **C** Semel pro quodā vago ⁊ dissoluto iuvene orauit vt deus eius animum cōuerteret. Qui subito se a secularibus ⁊ p̄pōsis vestib⁹ exurit clamauit: ⁊ cōuersus minor ordinē introiuit. **C** Puella etiā cuidā inopi: que ad elemosinā querēdam venerat: dū lz fatibus renitēti flavos ⁊ crispōs capillos p̄cidisset: in quibus illa admodū gloriabatur: statim vt crives abscedit: eius quoq; simul animū imutauit: ⁊ vna secū ad seruicēdū egrīs induruit. **C** Ap̄propinquās igit̄ vite termino: apparēte sibi xp̄o ad celestia iuitat: morq; lecto decidens febre corripit: iāq; in extremis laborans ad pariter cōuersa: audita ē a circumstantibus dulcem pponere melodiā. Et interrogata: cur hoc fecisset. R̄ndit q̄ auicula quedā iuxta parietem adeo dulciter cātauerat: q̄ se similiter puocauerat ad canēdū. **C** Ultima vō die ante suum trāsitū interrogauit ancillas: quid acture essent si ad eas diabolus adueniret. Deinde q̄si diabolū licēriās fuge: tr̄ib⁹ vicibus exclamauit. **C** Appropinquāte vō nocte media: deo gr̄as egit: q̄ hora illa gloriosa veniret: in qua xp̄s nasci voluit: ⁊ mudo apparuit icarnatus. ⁊ his dictis emisit sp̄m: anno dñi. **D.** cccxxi. visitationis sue anno. r̄vi. xij. kal. decēbris. **C** Corp⁹ aut̄ eius miro refragrabat odore: qd tñ diebus q̄tuor: inhumatū nullū ex se fetore sed eadē emisit odoris suauitatē. **C** Hise sūt etiā am aues infinite alias nunq̄ vise: hoibus cūctis incognite: supra ecclesiā: vbi corpus eius iacebat: que mira modulatiōe cōcinebāt. In aere quoq; audita est in hora eius trāsit⁹ sua uisissima melodia: cuius lz v̄ba nō potuissent intelligi: nocte tñ cātus dephēse sunt fuisse illius respōsorij. **C** Regnū mūdi ⁊c. sepius repetitū: eius etiā corpus in tumulo positū oleo recondare reptū est. Sepulta est i castro margburch allemanie signis ⁊ prodigijs multiplicibus clarens.

C De sc̄to Isidoriano papa ⁊ mar. Cap. lxxx.

Dionysius papa ⁊ martyr natiōe romanus ex patre calphurnio vrbano p̄mo ep̄o romano in pot̄ficatu successit: ⁊ sedit annos. v. mēses. ij. dies. ij. **C** Qui ob cōfessionē nois christi vna cū quodā hippolyto p̄bytero iussu alex̄andri imperatoris in exiliū dāuatus ⁊ in insulā sardinia deportat⁹

est: ibiq; pro christi nomine fustibus mactatus: martyr effectus ē. xij. kal. decēb. **C** Lūius corpus a fabiano papa eius successore nauimā delatū: ⁊ in cimiterio calixti via apia sepultū est. **C** Hic fecit ordinationes. v. per mēses decēbris: p̄sbyteros. x. diacones. xxi. ep̄os per diuersa loca numero. xij. ⁊ cessauit ep̄iscopatus dies. x. circa annū domini. cccij.

C De sancto Fausto martyre. Cap. lxxxi.

Faustus martyr ⁊ diaconus rome passus est. **C** Hic tantū fiducie et magnanimitatis a deo habuit: vt cū ad xp̄ianos carceri detentos nemo auderet accedere: isti tamē de eusebio college suo gr̄a concessa est: vt inuitis oibus hostibus: eis ad cōfessores xp̄i nō negaret ingressus: ⁊ sic indefinēter eos reuisebat: eisq; necessaria ministrabat. **C** Qui gr̄adeus ⁊ plenus dierum perfectio martyrio sub decio imperatore obruncatione capitis cōsumatus est. xij. kal. decēb.

C De sanctis Severino Eruperio ⁊ Feliciano marty. Cap. lxxxij.

Seuerinus ⁊ Felician⁹ apud viennā passi sunt. xij. kal. decēbris. **C** Quorū corpora post multos annos curricula ipsis reuelantibus inuenta et a pot̄fice vrbis ipsius clero ac populo honorifice sublata in basilica sancti romani q̄ in ipsa ciuitate sita est: condigno honore tumulata sunt: ibiq; requiescunt.

C De sancto Done abbate. Cap. lxxxiii.

Doab bas cluniacensis cenobij claruit tempore henrici p̄mi ⁊ henrici secundū imperatorum. **C** Qui q̄dem cluniacensis ordo incepit anno domini. cccccccxij. anno primo conradi p̄mi sub abbate bernone eiusdem ordinis: ⁊ monasterij fundatore: ea videlicet cōditiōe vt ecclesia cluniacensis annuatim ecclesie gigniacensi censum. xij. denariorum solueret: in quo videlicet monasterio ab ipso bernone cōstructo seruabant instituta sancti patris eutychij viri chari ludouico imperatori. **C** Que quidē cōstitutiones atq; instituta a p̄dicto bernone abbate p̄decessore seci odōis i dicto mōasterio icobata ⁊ ordinata fuerūt. **C** Hic aut̄ sc̄tis berno: d extrēa deue-

niens: episcopos plures aduocās: seqz reuz
et indignum abbatem fuisse iudicans: ab or
dine seipsum dep'siuit. **Q**donēqz musicum
successorem constituit: qui cum hoc audiens
fugere voluisset: a fratribz captus: et coram
suo abbate violenter adductus: quibus dudum
renitēs: ebox tandē censura abbatis regimē
coactus assumpsit: qui et miraculis claruit.
Quadā nocte dudū pastores eqz dormi
rēt et fur veniēs equū ascensum asportaret:
frater gotofredus in orōne peruigil hoc vi
dēs: ne silentiū frangeret: i vita regularia in
stituta: tacuit vsqz mane. Die vō clara luce
scente: fur idem cū equo inuētus ē in eodē lo
co: quo ipm ascēderat affirus q̄ se inde amo
uere non poterat: nec ex equo descēdere: do
nec ad odonem adductus penitentiam egit:
et furtum restituit. **C**ui pater sanctus quin
qz dari solidos pro vigilie labore mandauit.
Tempore quo normani pictauiorū et turo
num fines vastabant: duo ex fratribus mona
sterij odonis turonum missi: a normanis no
cte capti (et manibus vincti sunt: qui tamen
nunq̄ silentiū frangere voluerunt. **C**ūqz ma
ne infimul psallerent: sed eos hostes ad lo
quendum nullatenus cogere possent: quidaz
dur eorum ense producto insiliens equo: eos
ferire voluit: quem equus subito in terrā col
lisit: et statim febricitare cepit. **E**teri vō
normani miserunt sortes: quē ex ipsis fratri
bus in vltionē dñi sui flagellarent. **S**ed dū
sepius missis sortibus neminem eoz soz co
tingere possit: conuersi illi pro salute dñi sui
fratribus per interpretē supplicarunt. **Q**ui
pro eius sanitate ad dominū erogaerūt. **E**t
continuo dur ille sanitate recepit: et fratres
dimitti mandauit. **Q**uadam vice dū odo cuz
pluribz hoibus et eqs rhodani nauigio trans
iret: equus qdaz calce tabulā manū pcussit:
et ipius pte excussit: statimqz aqua itrare ce
pit: et subito nauē totā repleuit. **Q**uē tñ cum
cris nimū formidatibz sic plēa ad ripā vsqz
deuenit: neqz aliq̄liter submergi valuit: do
nec equi omnes et hoies exierūt. ipozqz odone
cui meritū nauis sup aquas tenebatur: post
omnes egresso: nauis demersa ē cōtinuo. **I**te
diēs roma cū pluribz: iter alpes mūnū eq̄ta
bat cui equus subito in precipitium lapsus est.
Qdo vō vir sc̄tās leuatis manibus ramo
arboris desup eminēt alias nūq̄ vise: tā diu
se tenuit: donec equo ipi a nūibz absorptoz:
ipe a focis inuat: ille fus de scēdit. **S**tatimqz
tā ram? ille q̄ arbor: cūctis disparuit. **C**hic
latronē quēdā ad penitentiā reduxit et mona
chū pfectioris vite fecit. **Q**ui etiā triduo an
mortē suā fratribz affatibz dixit: q̄ mas mie
sibi apparuerat: atqz reuelauerat ipm i trāsi
tu suo odonis abbatis meritis esse saluādū.
Cū abbas odo eēt roma i monasterio san

cti pauli ap̄t: et libū de vita sc̄i martini ab
bati baldino corrigeret: et ad vespas ire vel
let: obliuioe libū ap̄tū dimisit in loco videli
cet vbi ex tribz tectis gutte pluuię collecte
fluebāt. **T**ūc subito pluuiā marīa descēdit:
sed nec odo p̄pterea libū recordat? fuit. **Q**uā
ne aut liber iuenit ap̄tū circuitu et in margi
nibz aqua pfusus: i sola vō lsa oino erat inta
ctus. **Q**uod dū meritū odonis ascriberet: ille
ex hūilitate: bti martini virtutē rettulit: qui
libū suā vitā p̄tinētē sic a pluuiā defensauit.
Cdū i monasterio quoda sc̄i helie theodar
dus qdā ab odone p̄posit? fuisse: in quo loco
piscēs nullo mō haberi poterāt nisi a longe
delati mltozqz p̄cio cōparati: et carnes ex re
gula comedere nō liceret: oratiōe sancti odo
nis vallis in q̄ cenobiū illud sitū est mōticu
lis pluribz inuētis se clausit: et aditū toz
rētis q̄ per eā fluebat adeo restrinxit: vt ex
mltis aquis collect? lac? fieret: et piscēs vsqz
in p̄sens fratribz ad abūdantiā p̄beret. **Q**uē
uit aut vir sc̄tū in dño. xij. kal. decēb. **E**uis
qz vitā frater iohanes descripsit. **C**orp? aut
eius ap̄ cluniacum sepultum quiescit et mi
raculis viuūt.

CDe sancto Crispino ep̄o
et martyre. **C**ap. lxxxiij.

C**Rispinus ep̄s**
et martyr apud ciuitatē astia
gensēm passus est. **Q**ui cū es
set pontifex eiusdem vrbis: et
ipm dominum p̄dicaret: a
paganis detentus et ad sacri
ficia deoz suafusus: dū imolare cōtemneret ca
pite ap̄putato martyrij gl̄iaz adēpt? ē. passus
est aut. xij. kal. decē. vt ait ado i martylogio.

CDe sancto Darimo martyre. **C**ap. lxxv.

C**Arinus presby**
ter et martyr: rome passus est sub
persecutione maximiani impera
toris. **Q**ui p cōfessioe nois ch̄risti diuersis
tormētis affectus: et multiplicibz inuriis la
cessitus tandē gladio capite cesus: et positus
est ad sanctū firtū. xij. kal. decēbris: is ado.

CDe sc̄to Stephano presby. **C**ap. lxxvi.

C**Stephan? presby**
ter ap̄d cōstā
tinopoli claruit: tpe
leonis pat̄oris. **I**du
tus pater zacharias noie sa
cerdos fm grecorum ritum:
vir sanctissim? et deuot? vro
rem habuit pudicissimam
noie theophanem: que cuz es
set sterilis: de tēplo probho
martyrs sc̄i stephani non di
scēdebat: sed iugiter orōni vacabat. **C**ū aut

De sc̄tis i mēse nouē. occurrētib⁹. Fo. cclxxxv.

post ānos plures hunc filium futurum: virū sc̄tissimū concepisset: toto tēpore quo ip̄m in vtero gestauit: nulla ratione carnes: oia: vel lacticiā: vinū: aut oleū gustare potuit: sed panē solū: et aquā cum folijs: et sale sumebat. Nato autē puero: auicula que ip̄m primo de terra leuauit: signū crucis lucidissimū in ei⁹ pectore cōspexit. **Lū** vō mater infantulū aleret: si quos aliqñ quos nō s̄tuenisset cibos acciperet: puer se ab ea abstinēbat: et vbera tāgere nōlebat. Si vō mater ieiunabat: puer sp̄o tangens ipsius māmas bibebat. **Baptizatus** est autē i ecclesia sancti stephani p̄omartyris: ex cuius reuerētia stephan⁹ est vocatus. **Sacerdos** autē quidā sc̄tus q̄ eū baptizauit: p̄pheticō sp̄u p̄nūciauit ip̄s apud deū magni meriti futurū. **Et** cū aliquatūlū creuisset sacris litteris erudiēdus traditus est. **Qui** p̄t̄rib⁹ subditus et obedies: et in sc̄tis opib⁹ p̄ficiēs: annoꝝ iam. xiiij. clericalē ordi nē suscepit: et patri in diuinis ministrare cepit. **Lū** autē ānos. xvij. impleuisset pater ei⁹ ex hac luce subtrahit⁹ est. **Qui** cū iam dudum vitā solitariā ducere cuperet: m̄ris tamē recētī dolore cōpaties: sanctū ei⁹ p̄positū bien nio distulit adimplere. **Tādē** suū deo q̄ genitrici cōplacere curas aium suū theophane apuit: eāqz blādis et diuinis s̄monib⁹ absces sū filij delectē p̄fortauit. **Ipsamez** cū duob⁹ alijs fr̄ib⁹ puulis deo comēdauit: et tēplū br̄i petri apli igredies ibidē se iclusit: et ieiunijs atqz orōib⁹ assiduis deo hūire cepit. **Ipsa** autē cū sale vir̄ cocta: ip̄i a matre q̄tidie delata: ad vesperū māducabat: q̄ ad sustentatiō nē nature nō ad corpis repletionē sumebat. **Scripturas** vō diuinās quotidie legebat: et psalteriuz quāqz nocte p̄ficiebat. **Lū** nocte quadā sedētī et pariter dormitātī br̄is petrus apl̄us apparuit: eiqz vt cepta p̄ficeret: dulci s̄mone p̄suasit. **Post** annos vō tres eidē orātī sc̄tus at̄ipas marty: apparuit: et in forib⁹ tēpli ip̄m tertio ex noie vocauit. **Qui** eū veste sacerdotali indutū vtī sacerdos fuerat asperit: et imaginē ei⁹ in icona depictaz p̄sideras: nullā eē inē ip̄az figurā et vultū sibi apparētis differētā iudicauit. **Sc̄tus** autē marty: vt sibi psalleret: admonuit: et p̄tinuo ab eo discessit. **Qui** itelligēs ad obsequiū ip̄i marty: eccl̄ie vocatū: lineā grossā et p̄uū cili cū accepit ad corpis op̄imētū: et abiit ad sc̄ti at̄ipe martyria tēplū: vbi i multa et mira ab stinētia ofōmb⁹ insistebat: ciliciū supra mar mor. p̄ lecto sedile et mēsa habebat: semel aut bis i septimana cibū sumebat. **Aliqñ** etiā nihil recipiebat. **Disciplo** vō quodā ip̄i ministrante folia sine sale vir̄ cocta manducabat. **Tādē** in sacerdotē a quodā theodolo ep̄o cōsecrat⁹: sacrificiū laudis q̄tidie deo immolabat: et ad aiariū salutē p̄plō frequētius p̄dica

bat. **Verba** vō illi⁹ diuinit⁹ plata persona bant. **Dulti** quoqz ex deuotiōe sacra eucha ristia de manib⁹ ei⁹ sumere studebat. **Vir** a culoz etiā gl̄ia isignis clarebat. **Cū** die quadā missam celebraret: vir quidā deuot⁹ hōza p̄secratiōis: vidit splēdozē mirabilē cū cū altare celitus ifusum. **Stephanū** vō a terra in aere cū ip̄so: qd̄ leuabat: corpe dñico leuatu: et facie velut flāmea ignitū. **Ad** cū vir ille beato viro post missam enarrasset: ille ei super inde donec vīueret: silentiū imperauit. **Alias** etiā dñi celebraret mulier immūdo sp̄u ānis plurib⁹ verata eidē adducta est: qui missa cōpleta eucharistia supra caput ei⁹ posuit: morqz ab ea demoniuz effugauit. **Que** sicut postmodū rettulit: vidit in ipsa hōza supra caput suū poni nudū infantē et ignē ex vultu stephani p̄deuntē: imūdū sp̄itū repellētē. **Ex** inde cū esset annoꝝ. xxx. facie mulier⁹ decetero nullatenus videre p̄posuit. **Ipsa** quoqz ipsius sc̄tatis crescere nimū cepit. **Die** quadā cū i aula impator⁹ michaelis: stephanus p̄byter a multis tanq̄ sc̄tissimus cōmendabat. **Quidā** vō iperatoꝝis itim⁹ ei detrahās: cepit eū asserere insipientē et ignarū: qd̄ per epistolā ei scribendā obrulit p̄batū: eūqz eplam sigillasset: eāqz viro dei p̄ nunciū destinasset. **Ille** oia p̄ sp̄itū cognouit: missoz ad nunciū venientē disciplo ip̄s talib⁹ verbis p̄uenit: q̄ hō corruptibilis sūū dei p̄bare nō posset: et q̄a que scripserat: nulla essent. **His** dictis discipul⁹ foras in facie missi clausit. **Nec** vltra eidē dudum pulsanti quicq̄ respōdit. **Ireuer** susqz missus ad iperatoꝝē et ceteros: q̄ gesta fuerat rettulit. **Ille** quoqz epistolā sua sigillatā ap̄iens: nihil in ea scriptū inuenit: et vtutē viri sancti cognoscētē cōmissi penituit. **Custasti** cuiusdā nepotis viri sancti vroz p̄gnās erat: que in puerperio posita parere nōq̄bat. **Ad** quē cū vir eius venisset: et p̄iugis piculū indicasset: stephanus illū nocte secū detinuit: et pro ea orauit. **Media** quoqz nocte custasti vocauit: et domū remittēs: vrozē filiā pepisse nūciauit: qui cōcitus rediit: et eadē hōza: qua ei sc̄tās dixerat: mulierē puellā enīrā iuenit. **Qui** dā dolore dētū grauē patiebat: vt neqz tri duo cōedere potuisset: q̄ ad p̄fessōzē sc̄tū veniēs: lapidē de eius core accepit: et cū eo dētes tetigit: et p̄tinuo a dolore liberatus fuit. **Plur** imi etiā languentes ab eo p̄ formiū admonebant: vt ad talē locū venirēt: et liberationē acciperēt. **Qui** cū virū dñi prius nū q̄ vidisset: ad locū designatū veniebat: et ip̄s eē: q̄ ip̄is appaauerat p̄tinuo cognoscebat: et sanitate p̄cipiebat. **Lū** autē annoꝝ. xl. ex terremoto marimo ecclesia in qua deo hūiebat: corruit: ip̄e ad quoddā antrū p̄fugit: ibi qz se includi fecit: vbi et vite asperitatē adan

Fit. Nā cū prius folia cocta comederet: nunc aut edebat cruda: et vñ nullū sapore haberet: ad solē faciebat ea pmo p discipulū ericari. In quo loco p ānos. xij. māsit: vbi nec solē vñ q̄ vidit: nec aerē. Unde ex nimia lassitudine barba et capilli ab eo deciderūt: dētes vō prope casuri erāt: vñ nec iā comedere poterat. Cōsilio igit quorūda viroz dei illū visitatū ad monasteriū quoddā delat' fuit: vbi et monasticū habitū suscepit. Cui cū p abbatē suū p obediētā mādatū esset: vt vini aliquātulū sumeret: ne ex nimia debilitate deficeret: ille i abstīnētia sua volēs p̄sistere: nolēs qz obediētā p̄terire: corticē nucis vino implebat: qd̄ in alio vase aq̄ p̄mischebat: et sic ois vini sapore et odore p̄dito illud bibebat. Is est iuis qz qz dieb' ex abbatis mādato p̄strictus: modi cas ficus in cibū accipiebat. Cū aut ad ianuā tēpli sancti martyris disrupti esset icona bē v̄ginis: arē quā lāpas depe: debeat. Veniētes ad se q̄seuqz lāgundos oleo ipius lāpatis ungebant: et continuo sanabant. Cyprius quidā ad eū horribilis accessit: quez sc̄tus vir duob' frib' spoliādū: et oleo toto corpe p̄gē dū tradidit. S; statū vt ex poliat' est tunica: appuit spoliat' et lepra. Ip̄z tñ iuxta p̄ceptū stephāi oleo punxerūt. et sanātū remiserūt. Quidā a demōio obsessus de ciuitate nicēdia ad eū uenit q̄ lras discere cupiebat: s; ip̄z demō nō p̄mtebat. p̄ eo igit sc̄tus i orone p̄noctauit: et mane hō a diabolo liberat' fuit: et subito litteras p̄ semetipm̄ didicit: et atēq̄ inde discederet in psalterio legit. Quidā puerritū lapidis patēs ad eū deducit: et ab eodē oleo icone ungi p̄cipit. S; anteq̄ illuc ueniret: sanat' fuit: et uinā cū lapide emisit. Cū post hec autē ab atie regimē suscepit: et plures discipulos i dei fuitio p̄gregauit. Ante vō cētēsimū sui exitus diē: vni ex fratrib' sabe noie quē sibi successores dimisit p̄pheti eo spū p̄dixit: qz oēs fratres i firmādi forēt: null' tñ eoz nisi ipse diē cētēsimū decederet. que oia sicut sc̄tus p̄dixerat euenerūt. Post q̄ aut oēs fratres i firmati ceciderāt: vnus qz post alter sanat' surrexerat: ipse mltis iā dieb' trasactis infirmitate corpe p̄ egrotauit: nec ob id tamē abstīnētia solūtā dimisit. Cūqz iam ad extrema deuenisset: et ip̄ra tor leo ipm̄ videre desideraret: ei qz p̄ nūciū suū optatū nūciaisset: sc̄tus vir ei remisit: qz nisi eū vsqz ad respas videret: āplius illū videre nō posset. S; cū imperator ad eū uellet accedere inundatione ibris maxima p̄pulsus ire nō potuit: nūciū tñ ad eū p̄ b̄ndictōe destinauit. Qui b̄ndictōes dñi illi p̄scriptā manu p̄pria i hereditatē direxit. Sic bono cōsumatus ope in pace q̄euit. xij. kal. decē. Anno etatis sue. lxxiij. ex quibus. lv. in abstīnētia exegit. Sepultus est constantinopoli mira-

culis coruscans.

De sc̄to Antipatar.

Cap. lxxviij.

Antipatar

presbyter et mar

tyr apud ostacino

polim passus est: de q̄ nihil aliud reperit: nisi qz sacerdotali dignitate fult': et p̄ xp̄i noie tpe p̄secutōis martyriū fuerit passus: et apud ipam urbē regitā tumultatus ecclesia eius noi edificata: in qua sc̄tus stephanus p̄sbyter et p̄fessor ānis plurib' deo fuit: vt supra p̄ime in eiusdē p̄fessor' historia dictū est. Cui' passiois dies eadē die domitio nis sc̄ti stephani apud ipaz urbē recolit: uidelicet. xij. kal. decembris.

De sanctis Samone et Gurias

Cap. lxxviij.

Samone et Gurias

martyres passi sunt tpe diocle-

ciani imperatoris sub antona du-

ce in ciuitate edessa. Qui p̄ ci-

uitates regionis illi' et castella

discurrētes: et xp̄m dominū p̄dicantes atqz xp̄ianos in eorum certamine cōfortantes tati sunt ab antona duce ciuitatis edesse. Et dū sacrificare nollēt: reclusit eos in carcere: vbi fuerat stabulū porcorum donec antiochia ad augustum: qui eū uocauerat: accederet: et rediret. Reuerfus igitur dur ex speciali ip̄ra toris iussione fecit fillos manibus suspēdit ab hora diei. iij. vsqz ad. viij. Sed dum immobiles p̄sisterēt: mandauit illos deponi: et nocte illa in carcere detineri pede s; in ligno concludi. Mane vō in fossam tenebrosam mitti: ibiqz per totum mensem augusti fame et inedia macerari. Et cum toto ip̄o tempore sine cibo v̄llo vel potu p̄mansissent: aperta ianua iussit eos aliquantuluz refici. Iterūqz p̄ totū mēsem septemb. et octob. ac partē nouēbris fame affligi. Et post hec de fouea leuari: et samonē sus quidē capite deorsum appēdi: et clauum pedi ipsius dextro cōfigi. Gurias autē quia grauitē egrotabat dimisit: nec ipm̄ amplius affligere uoluit. Cum autē ambo in laude xp̄i per seuerarent. Samonē est depositus et cū gurias i foueā p̄mā remissus. Post dies viij. abo ide ducti sūt: et cū oīno sacrificare p̄tēnerēt iussit eos antonas nocte custodiri: mane vō añ diē timore ppli: quoz mlti facti fuerāt xp̄iani: fecit illos extra muros urbis. educi: ibiqz capite trūcarī. Quoz corpa cū caputib' et sanguine a xp̄ianis collecta et i ciuitate edessa gl'iose sepulta sunt. xij. kal. decē. die passionē teophil' xp̄ian' q̄ erat officialis senar' i ciuitate ipa armēo p̄mōe descriptis.

De sanctis in mense noue. occurrentibus. Fo. cclxxxvi.

De sancto eadmundo rege et mar. Cap. lxxxix.

Eadmundus

rex anglie et mar-
tyr apud eadem insulam
passus est: ut dicit
guilelmus. Cum enim duces da-
uon hinguar et ybba: orietas-
lium anglorum de popularerur p-
uincia primorum eorum regem ead-
mundum non resistere: sed piec-
tibus armis solo perstratit ozatem

post aliqua tormeta decapitauit. Cuius caput
iter dumos proiecit. Quod dum ciues bulso re-
perto quereret: audierunt vocem capituli omnes ad
se iuuatis. Inueneruntque lupum caput ipsum la-
certis aperientes: et intactum custodiunt. Et dum
caput accepissent: luppus ipse illos baiulantes
post tergum eorum ad tumulum usque secutus est:
nemine ledens: nemine fugiens: et a nemine le-
sus. Super cuius corpus postmodum capella li-
gnea erecta est. Quae dum fures quida ex-
liare uellent: inuisibilibus locis irretiti. Inde
discedere non poterat: loco sentientes: vincula
nulla uidentes. Caput autem sancto corpori compa-
ginatum: diuina uirtute eidem conuictum: est signum
percussionis circa collum solummodo coccinea cic-
trice prehendens. Eiusdem sancti crines et ungues
ac pili barbe sensim pullulant: quos uisita mu-
lier sancta sepius percidebat: et per reliquias uenera-
bas: per quas incisores etiam de infirmitates langu-
dorum curabat. Passus est autem. xij. kal. decem-

De sancto Eadmundo alio
rege martyre et cofel. Cap. xc.

Eadmundus

dux alter rex
anglie regna-
re cepit anno
tertio ottho-
nis impato-
ris primi. Hic uir sanctissi-
mus fuit frater aldostani: qui
regnauit annis sex cum di-
midio: et glasconiensem ec-

clesiam magnis prediis et honoribus ditauit:
priuilegiumque concessionis litteris aureis
in libro euangeliorum conscripsit: et ipsum
librum eleganter composuit: et ecclesie in
perpetuum memoriale donauit. Hic etiam
pauperum sedulus amator: et ipsorum muni-
ficius benefactor: extitit. Qui speciales deu-
otionem in beatum iohannem euangelistam
habuit: in cuius nomine nulli unquam petenti
aliquid denegabat. Unde contingit: quod quidam
pigrinus absente camerario in nomine euange-
liste oportune a rege elemosinam postulauit.
Cui rex cum nihil aliud in promptu haberet: per
ciosum anulum dedit. Sed post dies plures quidam in-

les anglie in tres marinis partibus constituit: ab eo
dem pigrinum anulum regi referendum recepit: ipse in
ponere: ut regi diceret: quod ille cuius pro cuius amo-
re ipse anulum dederat: ei ipse remanere dedit. Unde
liquido patuit: quod iohannes euangelista eidem in for-
ma dicti pigrini apparuit. Cum autem per dicitur rex
latronem quendam de leos ciuitate per eius culpis eli-
minasset: ille post sex annos egressus in festo
quodam regis iter conuicias ipsius incognitum et in
opinatum ascendit et cum ceteris ex more discubuit.
Quae solus rex recognitum post mensas per capil-
los in terram elisit. Ipse autem latronem sicca de va-
gina produxit: et in peccato regis infirmit: qui mox era-
nimam spiritum reddidit. Raro autem a concurrerit
bus mebratis concisus nonnullos pro saucia-
uit. Hic uiderat hic rex finem sanctus distan-
tium abbas glasconiensis postmodum episcopus catua-
riensis. qui mox equum ascendens ad curiam properantem
currebat: sed in medio itinere nuntium gestu rei
suscepit. Sepultus est autem sanctus rex in ecclesia gla-
sconiensi: ubi et martyris uenerat de colit: qui per
iusticia iter factus: ibique miraculis clarescit.

De sancto Siluerino episcopo. Cap. xci.

Siluerinus

episcopus cabilo-
nenis apud eadem ci-
uitates claruit.

Hic ei exemplari uita insignis
fuit: et doctrine ac sapientie
admirabili eruditio reful-
sit. Qui bonus pastor grege-
rum dominicum uobis et ex-
cepit. Et plenus dierum ac-
quiritur. Hic sacerdotum ad
christum migravit. xij. kal.
decembris. Hec autem ad
martyrio suo.

De sancto Rufo discipulo. Cap. xcij.

Rufus discipulus

apostoli pauli: de quo idem apostolus ad
romanos. xvi. mentionem facit: unus
fuit ex. lxxij. discipulis christi: ut dicit abbas do-
doro theus: qui ab eodem apostolo episcopus thebarum ordinatus:
predicationis officium fideliter adimpleuit. Et
plenus sanctitate et uirtutibus in pace deuit:
atque apud ipsam urbem sepultus fuit. xi. kal.
decembris. Hec autem ad in martyrio suo.

De sancto Dauro martyre. Cap. xcij.

Dauro

martyr apud ur-
bem romam passus
est tempore nuer-
riani imperato-

ris sub prefecto uobis celeri-
no. Hic ex ciuitate castella
punciie aplice christianis
parentibus progenitus: qui
bus defunctis ipse seculum dereliquit: et ma-

nachus effectus annis deo seruiuit: deinde diuina inspiratus gra cuius esset annorum. xviii. ad apuloz limina uisitanda romam deuenit: ibiqz paupibus subuenire cepit: et per trienniu ibidez talibus opibus vacauit. Audiens aut edictum numeriani imperatoris de christi nomine perseuendo: fugies in spelunca latuit. Sed post menses tres uidit in somniis uirum splendidum aurea uoga se tangente: sibiqz mandate: ut roma intraret: et mar tyrium constanter susciperet. Ingressus itaqz urbem et tetus a celerino prefecto: dux sacrificare nollet: primo quidem nodosis fustibus cedidit: et plubatis in maxillis contudit: deinde in equuleo suspensus: et uingulis ferreis laceratus. Nouissime in christi professione persistens immobilis gladio capite truncatus non longe ab urbe roma. Nante uero quodam bicucine ex apulica corpora cocuius sui rapientes: nauis ipsos uerit ad sua patria deferendum. Sed dum hoc prefectus intellexisset: iussit nauas comprehendi. Qui hoc comprehenso territi fugerunt: et nauem dimiserunt. Prefectus uero nanus: in qua corpus martyris positum erat sarmetis repleta: iussit in medio mari comburi. Sed deo disponente nauis a uento sine naua idem repellit: et angelo duce ad littus parentine ciuitatis per uincie histrie deducit: ubi sanctum corpus a christianis condigno honore sepelitur: quod passus est. xi. kal. decembris.

De sancto colubano abbate. Cap. xciiij.

Colubanus abbas claustrum in gallia teporibus theodorici et clodonei regum francoz. Hic ex hibernia insula natus: cum adhuc matris uero gestaret uisit eum genitrix per somnium se sole parere mundum illuminante: quod adhuc puer liberalibus disciplinis instructus: relicta matre ipse ita defuncto a venerabili uiro senile sacris litteris et regularibus institutis ibutus est. Et cum esset annorum. xxx. assumptis. xii. comitibus uenit in italia: et inde accessit ad galliam uerbum domini predicando: cui a sigiberto rege astrosorum et burgundionum accessione fecit uasta heremum nomine uesagium cum sociis suis habitare cepit: et per annos. lx. nihil ultra quam herbas et radices manducauit. Abbas aut euozcius monasterij salicis diuinitus per uisum admonitus: beato uiro colubano necessaria uite eorum oneratis transmissit: quorum ductore marculum eius discipulum constituit. Sed dum ille uiam penitus ignoraret: deo duce ipse cum equis recto itinere ad cellam uiri dei peruenit. Hic multorum miraculorum gloria claruit. Cum in quodam specu: ubi orare solebat uisus reperisset: licetiam uisus: ab eo: locum ipsum nunquam repetit. frater quidam grauer egrotabat: et

abbas unde ipse reficeret: non habebat. Inspiratus ergo repente quidam diuinitus cum panibus et pulmentis uenit: eorum patri obtulit: et sic languenti subuenit. Et dum pro uxoribus benefactoris orasset: languente: continuo sanata est. Cum autem fratres aqua in primo non haberent: sed a longe ipsas multo labore deferrent: fontem de sarco sua oratione produxit: qui manat ibidem usque in presentem tempus. Deinde in castro luxurio monasterium latius construxit: propter fratrum multitudinem excresecere. Die quadam dum gallo monacho precepisset: ut ad piscandum ad flumen brusa iret: et ille ad ligone flumen primiore accessisset: et multos pisces inueniens nihil cepisset: correptus de obediencia ab abbate ad locum iustum adijt: et piscium multitudinem cepit. Aliquam existens in orone in quadam rupe: cognouit per spiritum omnes sanati surer erunt: et operari relictos esse languentes: et ueniens uix eos quod egrotis ministraret sanos repperit: eorumque omnibus ad menses preidentia surgeret impanit. Et continuo omnes sanati surer erunt: et operari ceperunt. Et cum illis metentibus pluuia marina erupisset: imbre a metentibus fratribus adeo comprehensit: ut pluuia circunquaque cadente: nec freres nec segetes in alio madidaret. Puerum etiam quod metedo sibi digitum falce preiderat: sola salua sanauit. Seipsus cum duobus sociis in heremo unico pane diuinitus multiplicato per dies. xij. indefinenter satiauit. frater insuper quodam qui cedendo ligna se grauer securi uulnerauerat in momento sanum effecit. Quidam coruo uisus ex chirotheccis eius asportauerat: ut illa reportaret precepit: et continuo ipsas retulit. Dum quadam uice triticum in horreo defecisset: et ex hoc guignocus procurator monasterij plurimum hesitaret: oratione fudit: et mane horreum tritico repletum inuenit: quod tunc clausum extiterat: eiusque clauis cellarius habebat. Apud fontanas monasterium. lx. freres terris colentes: duobus panibus et modico ceruicie: ad satietatem plene refecit. Cum uisum in nemo re iuxta cerui cadauer inuenisset: precepit bestie ne coruum lederet: sed fribus pro calcis dimitteret. Dissoz postmodum illuc nuncio: coruum sanum recepit. Duos gualdeleno eiusque coniugi flauie ad se accedentibus: ut sobole eis impetraret: tam faciliter optatum obtinuit: ut antequam domum redissent: pignas mulier esset. Natus ergo puerum et donatum noiatum. Colubano in monasterio parietes obtulerunt: per quos plures alios filios postmodum genuerunt. Theodorici cum rege de adulterio ierepabat: eo quod relicta regina natos de concubina precebat: uisus ab eo et bunicilde eius auia regi in crimine fauente multas insidias et persecuciones peressus de monasterio suo eiecit. Et in exilium actus sepius reuocatus. Iterum frequenter fugabat: pluribusque periculo mortis expositus: diuina tamen salute libe-

De sc̄tis i mēse nouē. occurrētib⁹. Fo. cclxxxvij.

ratus euasit. Apud verociensē oppiduz ubi a rege fuerat relegatus: cōpeditos oēs de carceribus diuina virtute solutos eduxit. Et dum ad carceres per satellites repetunt ad virum dñi ecclesia legēte cōfugiūt. Quo i trātes satellites ⁊ p̄sentē q̄rētes videre nō potuerunt ⁊ neminē absolutoz cape valuerunt. Tādēmet diuina vltide in sua gēte p̄cussus: deiq; t̄mēs iudiciū: columbanū ad pp̄ria reuocauit. Eū apud turonū pecuniā qua sanct⁹ paupib⁹ dare decreuerat fur exportasset: ⁊ abbas ad sepulchrū sc̄ti martini oraret: latro subito cōp̄ictus rediit: ⁊ ablata restituit. In villa q̄dā p̄pe sueuos: gētilēs quosdā cuppā marimā. l. modioꝝ vino repletas suo libare volētes inuenit: ⁊ in cuppā iussit. Statimq; cuppa p̄ frusta fragit: ⁊ vinū effundit: ⁊ barbari couertunt. Dñi frēs ad pomeriū p̄ pomis de ferēdis mississet: illiq; reuertētes vsus ingētem poma rapiētes nūciassent. Sact⁹ p̄ fratres vsō mādauit: vt assignatis sibi quozdā ramoz pomis: cōtētus existat: ⁊ reliq; fribus dimittat. Ad fera deiceps adimplere curauit. Spiritu p̄phetico plen⁹ clothario regi p̄dixit: ip̄m in breui regnat̄ theoberti ⁊ theodoric̄i regū obtēturū. Ad p̄dixerat sic cūenit. Nā oza guerra iter eos de terris regnoz: in tubianēsi castro ambo adinuicē bellū cōmittit: ⁊ theobert⁹ sup̄at: ⁊ cape⁹ ad brunichildem reginā destinat. Quē illa sicut eidē regi dudū sc̄tus colūban⁹ p̄dixerat clericū fieri fecit: ⁊ in monasteriū itrusit: atq; post modiꝝ ip̄suz eadē regina occidi mādauit. Sicq; theodoricus regnū illius obtinuit. Sed post modicū tēpus in vltionēz iniurie sancto viro illate: theodoricus iuxta mēdēse castrū flumine iterit: ⁊ sic clotharius vtrūq; ipsorū regnū acquisiuit: qui ⁊ theodoric̄i p̄geniē cunctā deleuit. Deinde vir dñi italia perēs: monasteriū bobieſe cōstruxit: ⁊ basilicā antiquā semiruptā reparauit: quo dñi p̄pter aditū arduū trabes ad edificium de nemore excisas. plaustris deferre nō possent: virtute viri sancti duo vel tres ex fratribus trabē quā vir q̄tuoꝝ boues trahere potuissent: humeris leuiter deferēbat: put vie angustia exigebat: donec cenobiū omne p̄fectus est. Cōsumato v̄o ope vir dñi post annū reuolutū feliciter in pace quieuit. xi. kal. decembris: ibiq; sepultus miraculis refulget.

De sancto colūbano cōfēs. Cap. xcvi.

Colūbanus alius fuit monachus cenobii luro uientis ex genere sancti columbani abbatis: ieiunq; disciplinatus: qui simul cum eo ex hibernia egressus est. Idic sanctissime vite fuit: cui ⁊ aues ⁊ bestie sicut ⁊ colūbano magno pare-

bant: ⁊ ad eius iperū veniebāt: seq; manib⁹ illius: ac si essent catuli attractari p̄mittebāt. Eū autē sanctus vir ad extremavenisset: dieb⁹ plurib⁹ febre cōrept⁹: vidit ad se virū splendidū venientē q̄ sibi dixit: q̄ tūc ipsum a corpore educere nō valebat: eo q̄ p̄ris sui p̄ces ⁊ lachryme ipsuz impediēbāt. Ad ille audiens ⁊ duri⁹ deflens: sc̄tū colūbanū abbatē p̄ nūciū accersitū rogat: vt trāsitu suū nō p̄diat: eo q̄ se ad vitā iturus nullatenus dubitabat. Cui sc̄tus abbas corpus dñicū obtulit: illeq; sup̄to pacis osculo de licētia p̄ris e carne migravit. Sepultus in monasterio luxouienſi: ubi ⁊ in miraculis viuūt.

De sc̄ta cecilia vgi. ⁊ mar. Cap. xcvi.

Cecilia

virgo ⁊ martyr rome pas-

sa est sub almachio vrbis p̄fecto tpe marci aurelii ⁊ cōmodi iperatoꝝ: que ex nobilissimo romanorū genere exorta: ⁊ ab ipsis cunabulis ⁊ si de xpi erudita: absconditū semp xpi euāgelium gerebat in pectore: ⁊ nunq; a colloquijs diuinis ⁊ orōne cessabat: suāq; virginitatē conseruari a dño exorabat. Cū autē cuidā iuueni noie valeriano desponsata fuisset: ⁊ dies nuptiarū instituta esset: illa subit⁹ ad carnē cilio induta: desup auratis vestib⁹ tegebāt: et cātātibus organis: illa in corde suo soli domino decātabat: ⁊ biduanis ac triduanis ieiunijs oras se dño cōmēdabat. Venit igit⁹ nor in qua cū sp̄so suo suscepit secreta cubiculi silentia. Quē cecilia alloquēs dixit: se habere secretū: qd ei cōfiteri velle: si ille iurat⁹ assereret: tota illud obseruācia custodire. Iurauit valerianus illud nulla necessitate detegere. Tūc illa ait: se angelū dei amatoꝝ habere: qui nimio zelo corpus eius custodiret: assidue: q̄ si sentiret: q̄ ipsam sp̄sus eius amore polluto cōtingeret cōtra ip̄m furorē suū exagitarēt: ⁊ ip̄m occideret. Si autē cognosceret q̄ illa sincero amore diligeret: ip̄m quoq; sic ⁊ ip̄am p̄fecte amaret: ⁊ gram suam ipsi ostēderet. Valerian⁹ iutu dei diuinitus ipsi raturū r̄ndit: vt ip̄s sibi angelū ostēderet: quē si vere angelum dei p̄barer: hortata sibi faceret. Si autē virū aliū diligeret: vtrūq; gladio feriret. Cui cecilia p̄misit: vt si in vno deum credere velle: ⁊ se purificari p̄mitteret: angelū videre posset: iponēs ei vt tertū ab vrbē militariū via apia p̄geret: ⁊ paupes inuentos elemosynā petētes ex parte cecilie salutarēt: eosq; rogaret: vt ad factū papā vrbānum eū adducerēt: qz ad ip̄m secreta quedā p̄ferēda haberet. Cui inuēto oia vba cecilie indica-

ret: et ab eo purificatus angelum rediens
 continuo videret. Tunc valerianus perrexit: et
 in accepta signa inuenit sanctum urbanum
 papa intra sepulchra martyrum latitante. Cui
 valerianus omnia cecilie vba exposuit: alleque ma-
 nus ad celum eleuans dominum benedixit. Et ec-
 ce apparuit eis senior: niuis vestibus indu-
 tus: tenens librum aureis litteris scriptum. Que
 videns valerianus timens quasi mortuus ceci-
 dit: sed a sene confortatus et leuatus sic legit.
 Unus dominus: una fides: unum baptisma etc. quod cum
 a seniore interrogatus: hec omnia se credere di-
 xisset: statim senior disparuit: ipseque a sancto
 urbano et per baptismum suscepit: et rediens do-
 mum cecilia in cubiculo cum angelo splendete col-
 loquente inuenit. Que videns valerianum nimio
 terrore corripit: sed ab angelo confortata. Qui
 duas coronas et rosas et lilys albes in ma-
 nu habebat: et unam cecilie: alteram valeriano
 tradidit: quas de paradiso dei eis delatas as-
 seruit: et ut eas immaculato corpore custodiret
 admonuit. Valeriano quoque dixit: ut qui atri-
 li castitatis consilio crederat: quodcumque vel-
 let: peteret: continuo a domino obtinendum. Qui re-
 spondit: quod nihil sibi esset dulcius quam unice fra-
 tris germani eius affectus: petens ut frater
 eius tyburtius una secum veritate agnoscere
 mereret. Angelus vero hec uti deo acceptissi-
 mum approbavit: promittens: quod non solum tybur-
 tius in christum crederet: sed ipsi ambo cum palma
 martyrii ad dominum peruenirent. Cum autem mane
 tyburtius ad ceciliam cognatam ingressus: eam
 oscularet: odorum nimium rosarum et liliorum sensisse
 se dixit: quibus confortatus admirabat: unde in
 tempestivas rosas habuissent tpe ibitis. Valerianus
 ergo ei respondit: quod coronas haberet
 a domino sibi per angelum missas: quas oculi sui vi-
 dere non possent: nisi credens se purificari per-
 mitteret. Qui cum valerianum interrogasset: an
 hec in somniis: an in veritate talia audiret.
 Valerianus respondit quod usque tunc in somniis am-
 bulauerat: sed nunc in veritate manebat: et quod hec
 omnia ipsum angelus docuisset: quem et ille videre
 posset: si in christum crederet: et idolis renun-
 ciare vellet. Cum autem cecilia romibus euidetis-
 simis omnia idola esse insensibilia comprobasset: et
 vitam futuram ista presenti feliciorum et magis
 gloriosam ostendisset: atque christus dominus eadem eu-
 gelizasset: et ad predicationem eius tyburtius
 in christum credidit: et a valeriano ad sanctum pa-
 pam urbanum adductus sacrum baptismum suscepit.
 Qui postmodum angelos dei sepius videbat
 et omnia: que postulasset: prius obtinebat. Cum
 autem utriusque fratres elemosinis iulisteret: et sa-
 ctorum corpora quos almachius prefectus occide-
 bat sepulture traderet: ambo ab ipso prefecto
 detenti: et pro christi nomine martyrii passi sunt: ut
 dictum est supra in eorum passione. xvij. kal. maij.
 Quibus peractis: almachius eorum facul-

tates exquirens: ceciliam quasi valeriani con-
 gem teneri precepit: ut facultates eorum prodes-
 ret et idolis imolaret. Sed virgo christi ma-
 datum eius preueniens: omnia que a sanctis
 martyribus sibi relicta fuerant pauperibus
 erogauit. Eumque ab apparitionibus vige-
 tur: ut aut sacrificaret: aut sententiam mor-
 tis acciperet: et illiuebementer flerent: quod pu-
 ella tam decora: et nobilis ultro se morti tra-
 deret: cecilia eis christi fidem predicare ce-
 pit: et omnes ad deum conuertit. Ipsaque a pre-
 fecto mortis inducias cecilie postulantibus:
 illa urbanum episcopum ad domum suam ve-
 nire fecit: qui gordianum virum clarissimum
 et omnes apparitores illos cum alijs pluribus
 numero quadringentis baptizauit. Quod
 audiens almachius ceciliam teneri fecit: et si-
 bi presentari. Que dum ei presentata chris-
 tus publice confiteretur: et idola omnia cre-
 craretur: iratus almachius iussit eam ad do-
 mum suam adduci: et die integro ac nocte in
 flammis balnealibus concremari. Que qua-
 si in loco frigido mansit. Ita ut nec una pars
 membrorum eius saltem sudoris signa lasas-
 set. Quod audiens prefectus iussit illam in
 ipso balneo decollari. Spiculator autem eaz-
 tribus ictibus in collo percussit: sed tamen
 caput eius amputare non potuit. Et quia de-
 cretum erat ne quartam percussione decol-
 landus acciperet eam semineces carnifer de-
 reliquit. Cuius sanguinem populi: qui per
 eam crediderat: linteamibus extergebat.
 Per triduum autem superuiuens omnia sua
 pauperibus tribuit: et omnes conuersos ad
 fidem: urbano episcopo commendauit. Dein
 de ad christum cum palma migravit decimo
 kal. decembris. Cuius corpus sanctus urba-
 nus inter suos collegas episcopos sepeliuit:
 et domum eius: ut ipsa ei mandauerat ecclesi-
 am consecrauit. Anno autem septimo lu-
 douici imperatoris. Paschalis papa corpus
 sancte cecilie ipsa reuelante dudum occulta-
 tum inuenit: aureis velatum vestibus: san-
 guine eius adhuc infusus: et ipsum inter cor-
 pora sanctorum tyburtij: et valeriani et mar-
 ti atque urbani pape: in ecclesiam nominum vir-
 ginis sancte dedicatam transtulit: ut ait sigi-
 bertus in chronica.

De sanctis Theonisto Tabra et Tabrata
 martyribus. Cap. xxvij.

Theonistus epi-

scopus: tabra et tabrata dia-
 cones et martyres apud ciuitatem
 altinensem passi sunt: tempo-
 re theodosij imperatoris pri-
 mi. Qui sanctus episcopus cum discipulis suis prefa-
 tis: et sancto albano coepiscopo: et vito clerico:
 de quibus dictum est supra in eorum pas-

De sanctis in mense noue. occurrentibus. Fo. cclxxxvii.

flone undecimo kal. iulij. a philippis egres-
sus est ex insula nauis: tunc predicti impatoris: ve-
neruntque roma: et ibidem ofone facta: medio-
lanum adierunt. Ibiq; a sancto ambrosio episcopo et
doctore: et prefato augusto tunc ibi degere: ho-
norifice suscepti sunt: inde ad gallias predicand-
do transierunt. Et cum ad augustam ciuitatem perue-
nissent sanctus versus a paganis comprehensus:
per multa tormentorum genera martyrium passus
est. Theonistus vero cum ceteris venit ad regem
rosinudum christianum: qui misit eos ad pauli-
num episcopum treuerensem. Indeque cum nauigio ma-
guntiam adierunt: ubi dum predicaret albanus: a
gentilibus tetus: et flagellis celsus nouissime
gladio capite truncatus est. Theonistus autem
cum tabra et tabrata multa cede mactati: in na-
ui pforata missi sunt. Qui deo duce cum naui
ad portum quendam incolumes puenerunt. Dumque
vestimenta eorum madefacta siccarent: a gothis
iterum capiunt: et in eadem naui pforata remittuntur:
alioque pelagio iterum appellunt. Sed dei
virtute restaurata nauicula: sancti iterum sine
periculo ad litus perducunt. Qui diuina admo-
nitione deuenerunt altinum. Et dum oderetur per-
uenissent: et christum dominum predicarent: a paganis
detenti: et extra ciuitatem educti verberibus afflicti
sunt. Cum autem essent in potestate: et theonistus
genibus fletis oraret: genua ipsius uti in
cera molle defixa sunt: quorum vestigia ibidem
usque in presens apparerent. Inde a gentilibus dimis-
si: altinum deuenerunt: ibique iterum ab infidelibus
comprehensi: capitali sententia excepterunt. Quo-
rum poena vero truncata surgentia: capita sua manibus
proprie summenta portauerunt: et inter eridanum
et silerem ea deposuerunt: ubi et a fidelibus tumu-
lata sunt. Passi sunt autem. x. kal. decembris.

¶ De sancto clemente primo papa et
martyre. Cap. xviiij.

Clemens

papa et martyr hu-
ius nominis primus na-
tione romanus ex

patre faustino de regione ce-
liomonte: electo romano pontifi-

ci in episcopatu successit: sedit annos nouem: menses
duos: dies decem. Hic constituit canonem super eu-
charistiam decernit: et ut episcopi electione cleri et
laude populi constituerent: et ut cathedra episcopi
seopalis in eminentiori loco statui debeat: in qua
residens episcopus omnes possit circumspicere: et ab omnibus
circumspici. Constituit etiam: ut baptizatus quicuius
cuius potest confirmet: et ne sit profectus christia-
nus: qui confirmationem non necessitate sed in-
curia ac voluntate omittet. Hic etiam fecit se-
pente regiones diuisi notarum: qui gesta marty-
rum sollicite et curiose uniusquisque per regio-
nem suam diligenter perquireret. Hic enim quis
a beato petro electus esset: ut supra dictum est

in passione sancti petri. iij. kal. iulij. Timens
tamen ne talis consuetudo errore in ecclesia dei
induceret: limum et electum ante se pontificari coe-
git. Et sic clemens primus fuit post petrum per ele-
ctionem: tertius vero per gradum. Qui ita morum
ornamento pollebat: ut iudeis et gentilibus: ac
etiam christianis omnibus complaceret. Singula-
rum inopes regionum scriptos habebat: et quos
baptismo nuper mudatos nouerat: non sine
bat publice fieri medicitati subiectos. Cum
itaque flauiam domitilla virginem neptem domitia-
ni impatoris sacro velamine consecrasset: de qua
supra dictum est in eius passione nonis maii. Et
theodora uxorem sifimini amici nerue impato-
ris ad fidem conuertisset: et in castitatis ea pro-
posito confirmasset. Sifinnius zelo ductus: eccle-
siam post suam uxorem occulte intravit: volens sci-
re propter quod ipsa ecclesia frequenter. At ubi
a sancto clemente oratio fusa est: et a populo Amen
responsus est. Sifinnius cecus et surdus statim
efficitur. Qui dum pueris suis madasset: ut ei
manus dantes foras educerent: pueri per totam
ecclesiam gyrantes eum ducebant: nec tanuas inue-
nire valebant. Quod videns theodora: puerum qui
dem ab eis declinavit: putas quod vir suus eam
agnoscere posset: postmodum autem ab eis didi-
cit: quid hoc esset. Tunc illa pro viro suo in ora-
tione se dedit: et postmodum pueris suis mada-
uit: ut securi a modo exiret: et dominum suum domum
adduceret. Quibus illi absissent: theodora cle-
menti quid factum fuerat exposuit. Ad quem
sanctus rogatu theodore venit: et ipsum aper-
tis oculis nihil videntem neque audientem inue-
nit: et cum pro eo orasset: ille auditu ac lumine re-
cuperavit. Et videns clementem iuxta coniugem
statem zelo ductus amens efficitur: et se magicis
dehinc artibus arbitrat: precipitque seruis su-
is: ut clementem et clericos eius funibus ligatos
traheret. At illi colunas et sara vincientes tra-
hebant: et tam ipsi quam sifinnius clementem et ei-
us clericos se trahere putabant. Clemens vero eis
dicebat ut quia sara deos existimabat: sara tra-
here meruerat. Sicque una cum clericis suis in-
de discessit: et theodora pro viro in oratione
perseueravit. Cui beatus petrus apostolus
apparuit: et per eius orationem virtus eius salua
dum esse permisit. Statimque sifinnius conuer-
titur: et una cum uxore castitatem proficitur:
accesito quoque clemente ab eodem in fide in-
struitur: et cum trecentis et tribus de domo
sua baptizatur. Unde et postmodum per ip-
sum sifinnium multi nobiles et amici nerue im-
peratoris in domino crediderunt. Tunc comes sa-
croz pecuniam multis dedit et contra clementem
episcopum seditionem in populo excitauit. Cuius
occasione Damertinus urbis prefectus
clementem quantum uultus tenuit: et impera-
tori traiano de eo scribens: responsum acce-
pit: quod aut ipse sacrificare compelleret: aut i her-

lesponti insulam ipsum in exiliū mitteret. Prefectus autem ei compatiens: lachrymas pro eius exilio fudit: et nauem ei cum omnibus necessariis delegauit. Quē multi de populo in exilium securi sunt. Veniēs igitur clemēs ad insulam: plusq̄ duo milia christianorum ibidem inuenit: iam dudum ad secāda maris mora damnatorū. Quē illi cum lachrymis excipientes: ab eo dulciter confortati sunt. Et cum ab eis didicisset: q̄ a seruo militario aquā in suis humeris deportarent: orationem pro eis fudit: omnesq̄ orare precepit: ut qui in deserto sinai aqua de petra producerat: confessoribus suis in ipso loco fontis venas aperiat. Et circūspiciens vidit agnum stantem: de retroq̄ pede erecto quasi locū ep̄o ostendētem. Quē christum esse intelligens: ad locū perrexit: et in nomine trinitatis ibidem fodi precepit. Sed cum nullus locū in quo agnus steterat contingeret: ipse accepto breui sarculo: leui ictu saruz sub agni pede percussit: et statim fons inde magnus erupit: et usq̄ in presens in flumē exerescit. Ad quod miraculum multi confluerunt: et plusq̄ quingenti ab eo baptisma susceperūt. Et idolozū templa destruentes per totā prouinciā infra annum. lxxv. ecclesias edificauerūt. Post annos vō tres imperator traianus hoc audiens: quendā duces nomine aufidiamū illuc misit: cui christianos exanimare cepit. Et dum libenter oēs mori cōspiceret: multitudinē cessit: et solum clemētem tenuit: ligatq̄ in collo ipsius ancora: eum in medio mari precipitari mādauit: ne xp̄iani corpus eius possent sepelire: et ipm̄ pro deo colere. Stante autē omni multitudinē iuxta litus: phebus et corhelius ei⁹ discipuli orare ceperūt: ut dñs eis ostēderet martyris sui corpus. Et primo mare per tria miliaria recedente: oēs per sicuz ingressi: inuenerūt in modū templi marmorei: habitaculū a deo paratum: et ibi in arca farea corpus sancti martyris positum et ancoram iuxta euz. Revelatū est autē discipulis ne corpus ipsius inde amouerent. Omni vō anno tēpore passionis ei⁹ per septē dies mare ad corpus eius venientibus tribuebat. Quod per annos plusq̄ ducentos durauit. Passus est autē. iv. kal. decēbris. Hic fecit ordinationes duas per mensem decēbris: p̄sbiteros. x. diaconos. ij. episcopos per diuersa loca numero. xv. et cessauit ep̄at⁹ dies. xxx. Hic plures libros xp̄iane religionis scripsit: cōposuit em̄ librum historie scolastice: quem quidam itinerariū vocant. Scripsit et p̄sona romane ecclesie ad corinthios epistolā valde memorabile: et illi que sub beati pauli apli nomine ad hebreos scribit⁹: stilo et sensib⁹ valde conformen. s̄fertur et alia ex eius nomine

disputationē petri et apionis continēs: quas eusebius in. iij. ecclesiastice historie redarguit. Sed et tertiā eiusdē clementis fuisse a nonnullis traditū est. Scripsit et alias duas epistolā q̄ catholice nominant. Nec hieronymus libro. de viris illustrib⁹. Leo episcopus ostiēsis tradit q̄ tēpore michaelis imperatoris p̄stantinopolitan⁹: quidā philipp⁹ sacerdos ceriona veniēs: de his que narrat in historia clemētis de maris aperitiōe habitatores interrogauit: qui nihil de hoc scire professi sunt: eo q̄ aduene plusq̄ indigene erāt. Siquidē miraculū illud iam dudum ob habitantū culpam cessauerat: et ob incursum barbarozū tēplum destructū fuerat: et arca cum corpore maris siue crucib⁹ obuta. Tūc assumpto ep̄o georgie ciuitatis: cum clero et populo accesserunt ad insulā: in qua putabā esse martyris corpus: vbi diuina reuelatiōe fodientes corpus inuenerūt: et ancora cū qua fuerat in mare pietum. Quod cerionā deportantes ibidem sepelirūt. Tēpore vō nicolai pape p̄mi: corpus ipm̄ a sancto cyzillo selauoz episcopo inde sublatū: et roma delatū: atq̄ in ecclesia eius nomini fabricata recoditum est: vbi requiescit miraculis clarens.

De sancta felicitate martyre. cap. xxix.

Felicitas mar

ty: rome sub antonino principe passa est agere publico vrbis p̄feto. Hic fuit mater sanctorū septē fratrum martyrum: de quibus supra in eorum passione dictum est. vi. idus iulij. Quos officia vna cum matre ad suggestionē pontifici idolorū antoninus imperator detēros! Publico vrbis p̄feto tradidit ad deozū sacrificia cōpellēdos. Tū autē felicitas nec blandimentis allici: nec ferroibus fragi posset: quin potius filios in xp̄i cōfessione persisterent hortaretur. Iussit eā prefectus alapis cedi: deinde in carcere per menses quatuor et dimidiū macerari. filios autē ipsius oēs singillatim vocatos et sacrificare nolentes p̄ diuersa supplicia iussit interim: ut superius de eis dictū est. Felicitatē vō post dictū terminū educi: et in perseuerantia xp̄iana nominis fecit decollari. ix. kal. decēbris. Eius corpus a xp̄ianis iuxta filioz corpora rome sepultū est. Hanc beatā mulierē vocat gregorius plusq̄ martyre: q̄ fuit octies martyr. Passa est enim septies in. vii. filijs et octauo in corpore proprio.

De sancta iustina regina et mar. cap. c.

Iustina regina

apud alexandriāz passa est sub marentio principe. Que cum esset ipsius casaris vxor a bea

De sc̄tis i mēse nouē. occurrētib⁹. Fo. cclxxxix.

ta katherina in carcere detenta: vna cum porphyrio principe militie couersa est: vt dicebat infra in passione katherine. viij. kal. decēbris. Sicq; in xpm corde credens: p̄ dies plurimos secretius xp̄ianitatē occultauit. Cum autē uidisset miraculum qualiter āgelus dñi de celo veniens rotas gladijs circumseptas diuellendo dissipasset: et beatā dei virginē a tam duro mortis piculo liberasset. Regina: que vsq; tunc se celauerat: ad ip̄eratōē descēdit: et de eius duritia ip̄s constant⁹ increpauit. Et cū se christiana diceret: et sacrificare contēpsisset. Parentius ira repletus iussit eam extractis p̄i⁹ māmillis decollari. Que dū ad martyriū duceretur: katherina rogauit vt pro se dominū precaretur. Quam illa in domo confortauit: et ad passionē constantius animauit. Dimisit igitur faustina tolentes: eaq; extra ciuitatē educentes māmillas ip̄s hastilibus ferreis euellit: et postmodū ei caput p̄cidunt. Cuius corpus porphyrius rapiēs sepeliuit. ix. kal. decēbris.

De sc̄to Chysogono marty. Cap. ci.

Chysogonus martyr apud aquileiā passus est sub diocletiano ip̄atore. Qui apud vrbē in vincula coniect⁹ sancte anastasiae alimonis fouebatur. Que nō solū ei: s; etiā alijs xp̄ianis in carcere detēt⁹ necessaria solcite ministrabat. In hac occasione vir eius public⁹ gētilis anastasia in artissima custodia reclusit: ita vt etiam ei alimoniam denegaret. Ip̄a autē chysogono epl̄as amaritudinis sue narratiuas destinabat: ille vō consolatorias remittebat. Sed inter ea vir in legationes ad perfidē misit anastasiae custodiam triplicauit: ita vt lucē ip̄s et victū ei negari iussisset: vt sic ip̄a fame tabefacta deficeret: et ille oīum facultatū eius domin⁹ permaneret. Que cū se putaret deficere: a beato chysogono per ep̄istulā confortat⁹: vt sperans in xpo celerē eius misericordiā p̄staret. Interea post dies paucos vir ei⁹ apud perfidē morit⁹: et ip̄a de carcere liberatur. que iterū carceres visitare cepit et xp̄ianis pauperib⁹ subuenire. Cū ergo imperator diocletianus apud aquileiā resideret: epl̄am romā scripsit: vt omnes xp̄iani uincti deberēt interfici: ad se vō chysogonum destinari. Cui cū sibi p̄sentato p̄fectura dignitatē et generis sui consulatū offerret: tm̄ vt dijs sacrificaret: illeq; oīa simulacra demonū thecas affirmaret. Iussit etiā diocletian⁹ duci ad aquas gradatas atq; ibidē decollari. Corp⁹ autē ei⁹ ad litus iactatū est iuxta possessionē q̄ dē ad saltus: caput vō in mare p̄iectū. Zoilus autē p̄ter sc̄ti chysogoni collegit: et in domo sua in loco subterraneo posuit: cui p̄ reuelationē indicatū est: quo caput martyris

mare iactasset. P̄gens ergo ad agroterē: ita illd̄ iuenit: q̄si eadē die fuisset abscisum: q̄dauerēs corpori ip̄i cōpaginauit. Passus est autē sc̄tus martyr. viij. kal. decēbris.

De sc̄to Crescentiano mar. Cap. cii.

Crescētianus martyr rome passus ē sub maximino filio diocletiani ip̄atoris: agere carpassio vicario. Qui maximian⁹ crescētianū clericū cū sc̄tis cyriaco largo et sinaragdo detinuit: oēsq; carpassio vicario puniēdos tradidit: sicut dictū ē sup̄ in passiōe sc̄torū cyriaci et sociorū. vi. idus augusti. Cū q̄ carpassi⁹ oēs ip̄dictos martyres decollasset: et crescētianū dudū in custodia detinuisset: ip̄s eadē ductū: et idolis imolare nolētē: iussit i equuleo suspēdi: et fustib⁹ cedi: atq; vnguib⁹ ferreis crudeliter lacerari. Et cū in his deo gr̄as ageret: p̄cepit flāmas ad latera ei⁹ apponi. Et cū diu icēdio cōstrictus v̄eret: emisit sp̄m. Cui⁹ corp⁹ in platea ante tēplū palatij iactatū a iohāne p̄sbytero noctu relictū: et i cimiterio priscille via salaria i arenario sepultū ē. viij. kal. decēbris.

De sc̄tis porphyrio et socijs mar. Cap. ciiij.

Porphyrus martyr cū socijs ducētis apud alexandriā passus ē sub marentio cesare. Die cū esset princeps militie ip̄eratoris: a regina faustina rogatus eā ad beatā katherinā in carcere detētā tam nocte quadā adduxit: et vidēs mirabilia que in carcere fiebāt apud virginē. vna cū p̄dicta regina xpi fidez p̄cepit: vt dicitur infra in passiōe ip̄s virginis. viij. kal. decēbris. Cū autē regina p̄ xpi noie passa esset. Porphyri⁹ corpus ei⁹ rapiēs sepeliuit: vt sup̄ dictū est i passiōe faustine. viij. kal. decēbris. Sequēti vō die dū de corpore regine questio fieret: et multos propter hoc ad supplicia pertrahi marenti⁹ iussisset. Porphyrius p̄ripēs i mediu⁹ exclamauit q̄ ip̄e esset: qui xpi famulā sepelisset: et xpi fide p̄cepisset. Et cū omnia que cōtigerat: suis comilitonib⁹ ducētis numero retulisset: illi similit̄ diuinit⁹ cōpūcti se xp̄ianos esse velle dixerūt: et vna cū suo p̄ncipe se moxi patos obtulerūt. Tūc cesar furibundus eos oēs p̄cepit vna cū porphyrio decollari: et corpora eorū canib⁹ deuorāda dimitti: q̄ tm̄ a xp̄ianis nocte collecta et extra muros ciuitat⁹ sunt tumulata. viij. kal. decēbris.

De sc̄is flora et maria. v. et mar. Cap. ciiij.

Flora et maria gigantes apud corduba ciuitatem hispanie passe sunt q̄ p̄mo diuinos carceres p̄ xpi noie passe: mltaq; famis et in edie maceratione afflicte: nouissime autem gladio interempte coronē martyrii per ceperunt. viij. kal. decēbris. Nec ado.

De sancta Katherina virgine et
martyre. Cap. cv.

Katherina virgo

et martyris apud alexandriam civi-
tatem passa est sub maxentio im-
peratore. Hec enim costii regis ale-
xandrie filia unica in ei' decrepi-
ta etate nata: puella admodum speciosa infra
annum. xviii. oibus liberalibus studiis imbuta
est: quam pater moriens succetrice in regno
reliquit. Cum autem patre defuncto a quoda
marino principe in coniugiu peteretur: et ipsa
de hoc a matre instatius pulsaret: virgo ad huc getilis: super-
ba mente denegabat: dicens qd nemine vnq in vix assumeret: ni-
si eque vt isa nobilis: speciosus: diues ac sapiens esset. Sed du
princeps ille amore virginis capt' instaret: cominas ciuitatem
alexandriam inuasurum: nisi eam mater sibi traderet: et ma-
ter ex hoc nimium formidaret: rogauit filiam: vt quenda here-
mitam christianuz atqz presbyterum virum boni consilii et pu-
dencie famosum: extra urbem habitantem adirent vt super in-
de consilium eius requirerent et audirent. Sperabat enim ma-
ter cum esset christiana: vel filiam ad coniugiu inducendam
vel saltem huius occasione ad fidem xpi conuertendam. Nam
puella philosophorum studiis dedicata xpm contemnebat: nec de
eo a matre quicq audire volebat. Cum ergo mater et filia ad
heremitas venissent: illeqz ad preces matris virginem de con-
iugio pulsaret: et ipsa eadem ei: que matri dixerat respondisset
heremita spiritu dei tactus: eidem promissit: qd sponsum ei
dare volebat ne dum ei similem: sed ipsam et creaturam quali-
bet in omnibus excedentem. Quem duz puella sibi ostendi pe-
tuit: ille tabulam pietam eidem tradidit deferendam: in qua
erat imago deuota virginis christum puerum baiulantis: dixit
qz virgini tilas esse imagines spoli et generitici: quos si deuote
oraret: se ab ea videri pmitteret. Virgo aut reuer sal: du nocte
illa ante tabulam orans aliquotulu obdormisset: vidit in somnijs cu
matre virgine xpm vltra oem pulchritudine speciosum. Qui du
dei genitrix katherina offerret in spoli: xps ea repudiavit:
eozqz no esse pulchram asseruit. De quo dum virgo excitata et
iam amore sponsi capta: tristaretur ad mortem: facto mane ma-
tre vocauit: et concita secum ad heremitam accessit: cui omnia
visa exposuit. Quam ille de christi fide plenius informauit:
et conuersam baptizauit. Promissione ei proculdubio facta:

De factis in mēse nouē. occurrētibus. Fo. cccc.

q̄ spōso amodo esset grata. **E**ū igit̄ virgo re-
 disse: et p̄strata ante iconā obdormisset. **I**te-
 rū eidē mater cū filio sole splēdidiorē: et cetū
 angeloz apparuit: mater filio spōsam obtu-
 lit: et ipse eā vti pulchrā et decora ac purifica-
 tam acceptauit: eāq̄ celesti amulo subarauit.
Ereitata v̄go anulū sibi in digito repperit: et
 matri sue cū gaudio ostēdit et visa rettulit: sic
 q̄ deiceps xp̄i amore succēsa: mūdi pompas
 cōtēnere cepit. **I**n palatio tñ diuitijs et pueri
 pleno p̄mansit: donec mater a seculo migrauit.
Eū aut̄ marenius iperatoz oēs tam diui-
 tes q̄ pauperes ad alexandriā cōuocasset: vt
 idolis imolarent: et xp̄ianos nolētes imolare
 p̄miret: katherina cū esset i palatio audiēs
 aialū diuersoz mugitus: et catatiū plausus:
 missū illuc nūcio inquiri iussit celeriter: quid
 hoc esset. **Q**uod cū didicisset: assumptis secū
 aliq̄ib⁹ de palatio signo crucis se muniēs il-
 luc accessit. **I**biq̄ multos xp̄ianos metu mor-
 tis ad sacrificia duci cōspexit. **Q**ue vehemē-
 ti dolore cordis sauciata ad iperatozē se auda-
 cter ingressit: nullaq̄ ei salut̄ rionē p̄misit.
Sed stās ante ianuā tēpli p̄ varias cōclusio-
 nes syllogismoz: allegorice et philosophice
 multa cū cesare disputauit. **D**einde ad cōmu-
 nie colloq̄ū rediēs: ipm cōfidenter redarguit
 q̄ incassum tantā multitudinē p̄regasset ad
 colendā stulticiā idolozū: verūq̄ deum celi et
 terre atq̄ creaturarū oim creatorē esse p̄pro-
 bās: ipm dei filium incarnatū et passū atq̄
 in celis gl̄iosū ascēdisse p̄stātius predicauit.
Et cū sapiēter plurima disputasset: stupefa-
 ctus cesar ad hec respōdere nō valēs: eam ro-
 gauit vt sacrificiū suū cōpleri sineret: et post
 modū ei responsa daret. **P**recepitq̄ eā ad pa-
 latū duci et cū diligentia custodiri: admirās
 eius p̄udētā et corpis elegantā. **V**eniēs
 ergo ad palatū iperatoz eā sibi presentari
 iussit et ipam de eius p̄genie requisit. **Q**ue
 respondit se filiaz regis costi fuisse: et in pur-
 pura natam ac liberalibus disciplinis pleni-
 ter instructā esse: omnia tamē propter chri-
 stum cōtempisse: deos autē quos iperatoz
 colebat nec se nec alios iuuare posse. **E**um au-
 tem per multa poetarum exempla: et philoso-
 phozum argumēta deos gentiū apertis ratio-
 nibus confutaret: plurimaq̄ cum cesare di-
 spūtas ipsum in omnibus vicisset: videns il-
 le q̄ eius sapientie obuiare non posset: man-
 dauit per litteras: vt omnes rhetozes et phi-
 losophi de circumstantibus regionibus ad ale-
 xandriam festinarent diuersa munera recē-
 pturi si cōtentionem virginem superarent.
Adducti sunt igitur de diuersis partib⁹ quin-
 quaginta oratores: qui oēs mortales in mūda-
 na sapiētia excellēbat. **Q**uib⁹ interrogatib⁹
 cur de remoris illuc pribus vocati fuissent: et
 causam eoz cōuocacionis didicissent: deridē-

tes q̄ vnus mulieris occasione tanta illuc sa-
 pientia uenisset: puellam ad se adduci iusse-
 runt: vt sua temeritate p̄uicta: nunq̄ se sapiē-
 tes vidisse cognosceret. **Q**ue cū certamen si-
 bi imminens audisset: dño se commendauit.
Quam angelus in xp̄o confortauit: et vt p̄stā-
 ter staret admonuit: quia nedum ab illis vin-
 ci nō posset: sed etiā illos victos et conuersos
 ad palmā martyrii destinaret. **E**rgo corā
 oratozibus adducta fuisset: et cū eis sapiētissi-
 me disputasset ac deos apertissime demones
 astruxisset: obstupefacti illi: et qd dicerēt nō
 habētes: muti penit⁹ sunt effecti. **T**ūc impe-
 ratoz furore repletus eos redarguit: q̄ sic tur-
 piter ab vna puella se vinci p̄mitterēt: vnus
 aut magister alioz sic respōdit: q̄ licet null⁹
 adeo sapiens añ eos nunq̄ stare potuisset: tñ
 ipsa puella in qua dei sp̄s loquebat: sic eos i
 admirationē p̄uerterat: vt p̄tra ipm aliqd oī
 nō dicere nescirēt aut penit⁹ formidaret. **E**t
 cū oēs vnayoce eadē assererēt. **I**rat⁹ iperatoz
 oēs in medio ciuitatis cremari mādauit: de
 q̄bus supra in eoz passione dictū est idib⁹ no-
 uēbris. **C**post hec iperatoz v̄gnē xp̄i ad sa-
 crificia iuitare cepit: p̄mittēs ei: q̄ post regi-
 nā in palatio ipsius sedā vocaret: et imagine
 illi⁹ fabricata: a cūctis vt dea veneraret. **E**ū
 cū v̄go diceret: vt talia nefanda loqui desiste-
 ret: et ipm dñm se adorare dixisset. **I**ussit eā
 iperatoz spoliata scorpionib⁹ cedi: et cesar in
 obscurū carcerē recipi: ibiq̄ dieb⁹ .vij. fame
 cruciari. **I**ste aut̄ extra regionis cōfina ex-
 cām p̄cedente: regina nomine faustina mar-
 ti⁹ vxor: nimio virginis amore succensa: cum
 p̄cipe militū nomine porphyrio: dato custo-
 dibus p̄cio media nocte ad carcerem p̄pera-
 uit. **V**ideruntq̄ carcerem mirabili claritate
 fulgentem: et angelos plagas virginis perun-
 gentes. **Q**uib⁹ katherina eterna gaudia p̄-
 dicauit: et ad fidē conuertēs martyrii coronā
 eis p̄dixit. **S**icq̄ eoz vterq̄ ad pedes ei⁹
 procidit: et porphyrius cum ducentis militi-
 bus fidē recepit. **I**nterea xp̄s p̄ colūbā de ce-
 lo missam celesti cibo virginē refouit. **D**ein-
 de cū multiti. dine angeloz et virginū ei ap-
 paruit: et vt cōstans esset blando colloquio cō-
 confortauit. **C**Rediēs autē iperatoz: eā sibi p̄-
 sentari iussit: et vidēs splendidam: quā tanto
 ieiunio ex istimabat afflictā: custodes torque-
 ri volebat: q̄ eos ei ministrasse putabat. **I**lla
 v̄o se a xp̄o celitus enutritā p̄hibebat. **E**t cū
 suadēte maritio illa oīno dñs imolare recu-
 sare: et ex hoc cesar nimio fureret. **P**refecit
 q̄dā ei suasse: vt infra tridūū q̄ttuor rotas ser-
 ris ferreis et gladijs circūscriptas p̄paret: vt
 tā terribile tormētū puelle mēbra dilēcāret
 et ceteros xp̄ianos terreret: qd et factū ē. **T**ūc
 v̄go beā dominū exorauit: vt ad cōuersionem
 circumstantis populi ipam machinā dissiparet.

Et ecce angelus dñi molē ipsam tāto impetu diuellēdo cōcussit q̄ quattuor milia gentilituz interemit. Quo miraculo paganorū multitudine cōuersa est. Regina autē faustina: q̄ vsq; tunc se occultauerat: descendit: et imperatores de tāta duritia icrepaui. Propter qd̄ ab ipso detenta et xp̄iana cōperta: ab eodē martyrizata est: vt dictū est supra in ei⁹ passioe. ix. kal. decēbris. Sed cū porphyrius corpus regine sepelisset: et ex hoc cū ducētis militib⁹ se christiani cōfessus esset: iubēte eodē imperatore ipse cū dictis militib⁹ decollanē: vt supra dictū est in eorū passioe. viij. kal. decēbris. De inde imperato: katherinā aduocans: eidem p̄posuit: vt aut statim dñs sacrificaret: aut caput amitteret. Sed cū sacrificare renueret: decollari iubet. Ducta igit̄ ad locū passionis cū lachrymis orauit: et xp̄m specialiter pro se in quacūq; necessitate inuocatibus exorauit. Effectus est ad eam vor de celo: q̄ ei celi ianua aperta esset: et q̄ in suis petitionib⁹ exaudita fuisset. Cū autē decollata foret: de eius corpore pro sanguine lac emanauit. Cui⁹ corpus ab angelis per aera subleuātū: et itinere dierū viginti ad mōtē synai in mōmēto deuectum: ibiq; honorifice tumulatū est. vij. kal. decēbris. Ex cuius tumulo oleū indefinenter emanat: qd̄ cūctoz debilitū mēbra sanat.

De scto Mercurio martire. Cap. cxi.

Mercurius

us martyr apud cesareas cappadocie passus est sub decio cesare: cuius tēpore dum barbari romanorū fines inuaderēt. Decius cū multis militibus cōtra eos bellaturus p̄cedit: iter quos erat mercurius miles. Cū autē aliquātulū certassent se subtrarerūt. Tūc apparuit vir quidā splēdidus mercurio militi dicēs se missus esse a deo ad eū in bello iuuādū: deditq; ei lācea: qua barbaros p̄strādos p̄misit: et vt habita victoria dei sui recordaret: admonuit. Initoq; plio mercurius eadē lācea regē ipsorū occidit: aliosq; multos ex hostibus strauit. Quod barbari vidētes in fugā cōuertunt: et a romanis expugnant. Decius autē post triūphuz mercuriū accersit: et interrogauit eū: quis esset: cuius virtute victoriā ipse obtinuisset. Qui respōdit se genere scytham: ortū armenia: patre gordiano p̄genitum: a cinabulis philopatores a militib⁹ mercuriū noiātū: ex militia: que marchia nūcupatur. Decius ergo ip̄m exercit⁹ sui principem cōstituit. Cū autē romā cū decio reuersus esset. Angelus iterū ei p̄ sōniū apparuit: et exercitauit: ip̄m quoq; de negligentia: quā circa verū deū cognoscedum percepta victoz

ria habuisset: acriter increpanit: et nisi cōuenteret minas subimire: atq; disjunct. Tūc decurios autē ex dictis angeli ad fidē cōuersus idola abhorre cepit et baptismū latēter suscepit. Et inuitatus ab imperatore: vt secum ad sacrificādū accederet: tertio venire cōtēpsit. Postmolationē vō eū accersitū iterrogauit: cur ad sacrificādū venire cōtempserit. Ipse autē clamidē et poliatā et cingulū solutū cesari restituit: seq; christianiū viuace p̄fessus est. Tūc cesar ip̄suz in carcerē mitti fecit: vbi angelica visitatione cōfortat⁹ est. Inde eductus est: dñs oēs cōfutare: pro nus extendit: et brachijs et pedibus ad quattuor palos a terra suspēsus alligat⁹: et diuiti⁹ sustibus verberat⁹: deinde igne ip̄s ardente subterstrato ad modicū assatur: sed ex sanguinis multa effusione carbones extinguebant. Inde in cubiculo modicū spiramē habēte recluditur: sed ab angelo visitatus: oia ip̄s vulnera solidantur. Cū autē mane eū p̄ductus et sanatū decius cōspēxisset: et hoc magice arti attribuisset. Iussit illū extensuz cādenti ferro vt cauterio per lōgū exuri: et subulis igne torētibus latera eius ac terga terebrari. De inde ipsum versis pedibus altius a terra suspendi: et ad mētū eius grauissimū lapidē aligari. Et cum nihilominus xp̄m voce q̄ poterat cōfiteret: madauit satum amoueri: et os eius obstrui ne xp̄m aliquāliter noiaret. De hinc fecit eū a quattuor viris tā diū flagellari: donec cutis eius sanie flueret. Et dūc bec omnia constantissime super asser: iussit eū decius apud cappadocie prouinciam in exilium duci et ibidem capite truncari quē milites p̄ dies plurimos terra mariq; trahētes cesaream peruenerunt: vbi christus dominus eidez apparuit: eūq; benigne cōsolatus est. Dāne vō extra urbem a militibus ducitur: et ibidez decollatur. vij. kal. decēbris. Cui⁹ corpus in hora sui transitus lucidissimum splenduit: odorq; mirus et eo fragrant. Quo miraculo plurimi ad fidem conuersi sunt. Sepultus est autē a christianis in cesarea ciuitate: basilicaq; supra tumuluz eius in ipsius noie edificata est: vbi et arma eius reposita pro reliquijs conseruantur.

De scto Mercuriale ep̄o. Cap. cxij.

Mercurialis

ep̄o liuicē. fuit. qui apud eandem ciuitatez vita et doctrina et miraculis claruit. Cū autē inter populicē et leuense oppidū draco immanis degeret qui hoies et animalia deuorabat: et flatu suo venefico multos

De sc̄tis in mēse nouē. occurrētib⁹. Fo. cccxi.

perimebat: mercurialis omni populo suo ieiunium triduanū indixit: et oratione premiffa cū omni clero ⁊ plebe vna cum sc̄to rophilo ep̄o populic̄i ad locum accessit. Abiqz ambo ep̄i draconem vt agnus mansuetissimū stolis suis alligantes: in puteo proximo demerserūt: eoqz recluso ip̄erpetui memoriale miraculi de super ip̄osuerunt: sicut de hoc supra dictum est in gestis rophili ep̄isopi. xv. kal. augusti beatus yomercurialis: ad diem proximum qz extremuz in pace quieuit.

De sancto romano presbytero. Cap. cxiij.

Roman⁹

presbyter et confessor apud castrū blaiuum claruit. Qui vite et sanctitate conspicuus in signiter effulsit: et scientia atqz doctrina multipliciter polluit. Qui et apud eadez ciuitatem in pace quieuit vij. kal. decēbris. Linius sanctitatis preconium miraculozū gloria declarat. Nec ado in martylogio suo ex chronis hieronymi sumpto.

De sancto alexandrino ep̄isopo ⁊ martyre. Cap. cxv.

Petrus

alexandrinus ep̄isopus et martyr apud ipsam ciuitate passus est sub maximiano ip̄eratore. Hic b̄to theone alexandrino pontifici in ep̄atu successit: et abeato marco euangelista. xvi. ep̄us eiusde ciuitatis sedem gubernauit: sapientia ⁊ sanctitate in signis admodū effulsit: multasqz p̄ fide xp̄i persecutiones prulit. Ita vt pene omni vite sue tempore in diuersis afflictionibus p̄bar⁹ extiterit. Nam pluries per secutozū declinās rabiem: de loco ad locū p̄fusus adijt plurimū in mesopotamia latitauit: ac perinde apud syriam phenicis: in vtraqz etia palestina atqz in insulis maritimis exulauit. Qui ⁊ quinquaginta ep̄os ordinauit. Cū aut ad sedē suā reuersus multa pericula euassisset: et meletius hycopolitanus ep̄s ab vnitae eccl̄ie discessisset. Petrus ei⁹ metropolitānus celebrato catholicozū ep̄ozū concilio ip̄m vt hereticū dā nauit: verū cuz arrius heretic⁹ a quo ⁊ arriam dicitur adhuc laicus dicto meletio adhereret: ⁊ aīo catholicos odiret: q̄si simulate meletū deserens: cōfugit ad petrū. Qui cuz in diaconē cōsecrauit. Postq̄ aut beatus petr⁹ oēs meletianos ab eccl̄ia segregasset. Arri-

usqz hoc moleste ferens ep̄o multa obloquendo detraheret. Petrus ep̄s arriū hereticū catholicā cōione priuauit: et vt hereticozū fautores damnauit. Cū aut atrocitate persecutionis in xp̄ianos sentiente: plurimi in provincia egypti martyrio coronarētur: ip̄osqz omnes sanctus ep̄s vt bonus athleta ad passionē hortaretur: maximian⁹ ip̄erator: hoc audiens misit: quosdā tribunos: vt ep̄m alexandrie detinerent: et detentū in carcere decolarent. Tribuni aut illum captū in custodia recluserunt. Ad quē xp̄ianozū multitudoverū usqz ferus et ois etatis concurrerunt: ⁊ lachrymas fundētes carcerem circūvallarunt: die noctuzqz ibidē p̄sistētes: vt ne q̄s pagano rū ad eū occidēdū ingredi possēt: vicissim custodientes. Quod vidētes tribuni habito cōsilio statuerunt: vt milites armati xp̄ianos carcerē obseruātes violenter irrumpērent: ⁊ aditum denegare volētes trucidarēt: atqz ita ad ep̄m occidēdū ingredi possēt. Interea arrius timens ne post exitū tati viri multatenus reconciliari possēt: nobiliores ex clero ad ep̄m misit vt simulati penitentiā p̄sentia ip̄etrarēt. Sanctus aut ep̄s per sp̄m eis p̄dixit arriū a gloria dñi semper alienū futurū. Deinde secretius achillā et alexandruz seniores in clericis: abos presbyteros cōuocauit: eisqz p̄dixit: q̄ vterqz eozū post se ep̄s alexandrie futurus esset: ⁊ primo quidē achillas: postea yoaalexander in ei⁹ sedē succederet. Admonens ne q̄s eozū arriū hereticū pestiferū futurū: aliquādo eccl̄ie dei reconciliare p̄simeret. Narrauitqz eis q̄liter in ip̄a nocte xp̄m inuenē q̄si duodenē vidisset: vestitum cadido colobio a summiorqz deozū cōseis: quia vtrqz manu illud circa pecc̄ suū cōiugebat: et q̄si nuditate suā opiebat. Qui ab eodem interrogat⁹ quid hoc eēt. Respondit: q̄ arrius hoc fecisset: qui vnitates fidei sacre cōseidisset: q̄i ⁊ icorpozabile sc̄isma in dei eccl̄ia generaret. Cū aut beatus petrus omnē ppl̄z predicasset: eos in pace dimisit. Vidēs vō q̄ sui occasione oib⁹ xp̄ianis eū custodientib⁹ mortis piculū imineret: misit ad tribunos p̄ quēdā seniore presbyterū: vt nocte sequētī ad carcerē accedat: ⁊ in loco quo ab itus ip̄m pulsare senserint parietē effodiant: ⁊ inde illū sp̄ote egressurū suscipiat: sicqz sine aliozū dano in se solū sibi iussa p̄ficiant. Qui venientes nocte ⁊ sine tumultu misitū locū obseruātes: vbi virū dñi in ofone p̄ noctate pulsantē audierūt: ibidē parietē effoderūt: ⁊ cūct⁹ xp̄ianis circa carcerē sopoza tis petrū ep̄m p̄foramē eduxerūt. Clerū cū dñivolūtas esset vt seruū suū ad se p̄ martyriū aduocaret: ⁊ ne q̄s ei⁹ passionē ip̄diret: tam valid⁹ tunc ibiū turbo collisione qz ventozū p̄streperūt: vt nemo eozū: q̄ obseruabāt

carcerem: sonū effodiētū audire potuisset. Egressus igitur martyr: xpi sibi quod eis p̄ miserat: et ab eis detentus: ad locū buculi ductus ē: vbi olim bris mare passus fuerat: vbi ab vno ex militib⁹ ense per femora tras̄ firus migravit ad dñm. vi. kal. decēbris. Sepultus quoq; est ar̄ p̄ianis in alerādr̄a ciuitate in loco: qui dicitur leocados in cimitario: quod ipse edificauit.

De scto Petro ep̄o et cōfess. Cap. cx.

Petrusepi

scop⁹ apud edessaz ciuitate claruit tpe anastasi p̄imi ip̄eratoris: qui sanctitate multaz sapiētia luculenta polluit ipsius q; ciuitatis sedē tenuit: virtutūq; iubar fidelibus tam opere q̄ sermone dereliquit. Declamator em̄ ignis fuit.

Haritari causari tractat edidit. Et in morem scti effrē eiusdē ecclie diaconi psalmos metro cōposuit: et apud ipsaz ciuitate in xpo quicuit. Hec gemadius de viris illustribus.

De scto Leonardo cōfess. Cap. cxii.

Leonardus

confessor apud corbiacenses ciuitate claruit. Hic eiusdem professionis et virtutis certitunus et alius sctus leonardus: de quo supra dictū est in eius legenda. viij. id⁹

novembris. eisdēq; sancto quasi per oīa similibus in miraculis fuit. Luz em̄ in monasterio prelati esset: tāta se humilitate desiciebat: vt oibus inferior videret. Sed cū oīs pene populus ex eius fama ad illū conflueret. Quidam emuli regi clothario suaserunt: q̄ nisi ei p̄deret regum francie det̄ imētū nō modicū sustineret. Naz leonardus multos sub obrenu religionis colligebat: et sic in dolo regi in sidias parabat. Quib⁹ rex credul⁹ eū expelli iussit. Venientes aut̄ milites adeo verbis ei⁹ cōpuncti sunt: q̄ se suos futuros discipulos obtulerūt. Rex quoq; penitēs veniā petijt: et detractores reb⁹ et honorib⁹ priuauit: et leonardū valde dilexit: ad cui⁹ etia p̄ces emulos eius dignitatibus eorū restituit. Qui adeo sil⁹ impetravit: vt quicq; in carcere tenerent̄ mor̄ iudicatio suo noīe solueretur. Cū autē die q̄daz ofoni incuberet: ser p̄s maximus a parte pedū vsq; in ei⁹ sinū itrauit. Qui pp̄ hoc nullaten⁹ ab ofone surrexit. Cōpletavo oratione dixit: ei vt si se data sibi fuisset vlla potestas: in eo faceret quicqd̄ meruisset.

Post hec autē cū duos ep̄os discordantes sedasset: in crastinū se finiendum p̄dixit. Qui et apud vendoperam monasteriū in pace feliciter obdormiuit. vi. kal. decēbris.

De scto Jacobo iter ciso mar. Cap. cxiii.

Jacobus

cognomēto intercisus est. Qui nobilitate genere sed fide nobilitate ex regione p̄sari et ciuitate elape oriū dus xp̄ianis parētib⁹ p̄genitus: xp̄ianus et ipse vxorē habuit xp̄ianaz. Eratq; notissim⁹ regi per sarum iter

optimates primus. Accidit autē: vt a p̄ncipe nimio amore seductus: ad colenda idola flecteretur. Quod mater et vxor audientes amaras litteras ei scriperunt: in quibus eū de idolatria acius recarguebant: et eidem decetero adherere repudiabant. Cum autem iacobus litteras legisset: amare fleuit: et pro errore suo penitentiam agens se diuinus afflirit. Quod dū per nunciū quendā p̄ncipi nunciatum esset ille iacobum aduocans interrogauit eum an nazarenus: et per consequens magus effectus fuisset. Qui respondit: se xp̄ianum esse: magum autem minime. Et cum eidem multa supplicia minaretur: et ille se nulla tormenta formidare protestaretur. P̄ncipis de consilio amicorū hanc sententiam super iacobum tulit: vt ad aliorū terrorem membratim punitur. Et cum quidam ex compassione super eum fleuerent: ille dicebat: ne plorarent: quia ipse ad vitā: ip̄o ad iter itū festinaret. Tūc carnicēs a manu dextra ichoates p̄mū pollicē: deinde quattuor alios digitos eidem successiue p̄sciderunt: deinde ad leuam accedentes omnes similiter eidem: quinq; digitos singul latim abstulerunt. Et deinde ad pedem dextrū se curuantes omnes digitos ipsius pedis successiue absciderunt. Quod postmodū similif et sinistro pedi fecerūt. Ad quoz singulorū oīū digitorū p̄cisionē sctus martyr: deo grās agebat: et semp aliqua noua et vtilia proferēbat: tormētazq; cuncta q̄ p̄ nihilo ducebat. Tūc accedentes ministri pedes dextrū absciderunt et deinde sinistrum. Absciderūt et dexteram manū et deinde sinistra. Absciderūt etiam brachiū dextrum vsq; ad humerū et sic postmodū et sinistrū. Itaq; carnicēs defecerant: eo q̄ a prima hora diei vsq; ad nonā in eius cessione sudasset. Tūc accedentes sciderunt suram dextrū cruris: scindentes vsq; ad femur. Deinde cōuersi sinistra cruris surā p̄scidendo: vsq; ad femur sciderūt. Beatus vō iacobus ineffabili dolore p̄grauat⁹ ad

dominum exclamabat: ⁊ gratias agens x̄po sinez suo martyrio imponi exorabat. Eratq; sicut truncum nullum habens sustentaculus nihilq; in eo hoīs apparebat nisi sola lingua: qua dominum collaudabat. Multi quoq; de affatibus eius tormētis compatientes desce- bant: ⁊ non audentes illum asp̄icere faciem suam operiebant. Tunc mandante rege vnus ex carnificibus accessit: ⁊ caput eius ampu- tauit. Cuius corpus xp̄iani i ep̄i ciuitate cla- pe sepelierunt. v. kal. decēbris.

De sancto clemente fl a- uio ep̄scopo. Cap. cxij.

Clementis ep̄scopi cogno- mento fl auis apud metēsem ciuitatem claruit. Hic cōsul romanorū ⁊ patruus clemen- tis pape fuit. Qui a brō pe- tro apostolo baptizatus ⁊ di- scipulus effectus: ⁊ ab eodez ep̄s ordinatus: ad galliā bel-

gicam euangelizandi gratia missus est: cum pluribus alijs ep̄is. Et dum ad metensem ci- uitatem peruenisset a quodam viro hospicio officiose susceptus fuit. Cui ⁊ xp̄m ei inco- gnitum ⁊ inauditum predicauit: in quo om̄ia signa se facturum promissit: a quo ⁊ didicit in arenario olim ab octauiano in ipsa vrbe cō- structo diaconem ingētem degere: qui alios diacunculos ex se genuerat: quoz fl atu mo- rifero aer adeo pestilens ⁊ infectus erat: vt multis iam extinctis: ciuitas om̄is in homi- nibus ⁊ animalibus morbida foret: multiq; languore depressi decumberēt. Cum autem sanctus clemens liberationem ciuitatis pro- misisset hospes primos vr̄bis ipsius aduocat: ⁊ audita narrat. Et concurrente om̄i popu- lo: sanctus ep̄scopus primo quidez egris ora- tione sua sanitatem restituit. Deinde ad am- phitheatrum accessit: vbi inuocato christi no- mine: diaconem alijs maiorem stola sua circa collum cinxit: eumq; vti mansuetum catulus post se trahere cepit. Vibus aut vt a sancto docti fuerant: kyri eleison clamantibus: ⁊ cle- mentem sequentibus: ipse vsq; ad flumen vr̄- bi contiguum: q; salia dicitur diaconem tra- xit: ⁊ in eodem fl uio demersit. Om̄nis vo- alia diaconum ⁊ serpentum multitudo maio- rem beluam secuta: ⁊ in eodez amne a sancto submersa fuit. Sicq; sanctus om̄ne populuz ad xp̄m cōuertit: ⁊ baptizauit. Vbiq; plurib⁹ annis sedem ep̄alem tenuit. Et post felix pa- storis regimē i pace quieuit. v. kal. decēbris. Et in eodem oppido tumulatus iacet.

De sanctis Barlaam ⁊ iosa- phat confesso. Cap. cxij.

Barlaam et

iosaphat heremite q; r̄vita iobes damasce- nus copilauit apud in- diā claruerūt. Cū em̄ vniuersa illa p̄ia xp̄i- anis ⁊ monachis iple- ta eēt. Rex qdā aue- nur xp̄ianos oēs ⁊ p̄ci- pue monachos p̄seq̄bat. Interea regi p̄cer- pulcherrim⁹ nascit: ⁊ iosaphat appellatur: p- cuius natiuitate rex cū om̄i populo dijs im- molauit: ⁊ quinquagintaquinq; astrologos: quid futurū esset de puero iterrogauit. Qui omnes ipsum magnuz in potentia ⁊ diuitijs futurum p̄dixerunt: tamen xp̄ianam religio- nem quas pater oderat coliturum p̄nostrari- sunt. Quod rex plurimū ex pauescens: in ciui- tate seorsum palatium speciosissimū construi fecit: ⁊ ibi puerum ad habitandū posuit. Vbi secum iuuenes pulcherrimos collocauit: man- dans illis: vt nec mortē: nec infirmitatē: nec senectutem: nec paupertatem: vel aliquid qd- posset afferre tristitiam nominarent ei: sed om̄ia iocūda illi proponerēt: quatenus nihil de futuris cogitare posset. Et siquis ex min- istris infirmabat continuo: ip̄o amoto alius surrogabat: nec xp̄s ab aliquo noīari p̄esu- mebat. Cū aut iuuenis adoleuisset in om̄i sapiētia edoctus admirās cur pater eum tali- ter reclusisset: quendā de seruis sibi familia- riorē de hoc interrogauit: dicēs se in multā tristitia positū eo q; sibi foras egredi nō lice- ret. Vd p̄ audies ⁊ dolēs: eqs pari fecit: ⁊ choros plaudātes aī eū mittere: ⁊ ne qd ei fe- dū occurreret diligēt phibuit. Ip̄o ergo ali- qñ p̄cedēte vnū leprosum ⁊ vnū cecū obuios habuit. Quos vidēs ⁊ stupēs qd h̄ eēt iōsuūt. ⁊ a ministris didicit: q; passioēs sūt q; hoīb⁹ ac- cidūt. De q; ille p̄p̄t iherudine talia videndi v̄l audiēdi anr̄ eē cepit. Alio die sene rugo- sū ⁊ icuruatū ⁊ balbutiēdo loq̄ntē iuenit: ⁊ ad- mirās de h̄ eēt req̄suūt. Audiuītq; q; p̄p̄t ano- rū mltitudine ad talē statū deuenit: cuius fi- nis est mors quā oēs v̄l i ip̄a etate v̄l i m̄iori- exp̄iri opteret. Que oīa iuuenis notās i mltā erat tristitia: s; corā p̄fe p̄debat leticiā desi- derās i via salutē edoceri. Cū aut h̄ oīa mona- chus qdā noīe barlaā habitās i deserto fr̄e se- naar p̄ sp̄m cognouiss; admonitōe d̄n̄ia mer- catoris habitu assumpsit: ⁊ ad ciuitatē illam deuenit. Locutusq; est pedagogo iosaphat: dicēs se lapidem p̄ciosum venalē habere: qui sua virtute quascūq; infirmitates curabat: quē regi iosaphat v̄dere volebat. Ille autēz cū sibi p̄io lapidem ondi petiuisset. Barlaā r̄ndit q; lapis ip̄e talē v̄tutē h̄ret vt siq; q; cor- pore nō eēt integer. ip̄m aspiceret: primo lu-

men oculorū amitteret: et quod filius regis vir-
gō erat: prout ipse audierat: id ipsi soli lap-
idem ostendere intendebat. Igitur pedagogus
hoc iosaphat nunciāns: ipsum ad eum in cōcla-
ui p̄torius introduxit: quē rex humanissime
et reuerenter suscepit. De quo barlaā ipsum
plurimū cōmendauit: et incipiens eum allo-
qui a quibusdam persuasionibus et exemplis
predicauit ei de mundi creatiōe: et hominis
preuaricatiōe ac filij dei incarnatiōe: passio-
ne: et resurrectione: necnon de die iudicij: et
bonorū et malorū retributiōe longū sermonē
cōteruit: seruicite s̄qz idolis plurimū expro-
brauit: et de illorū fatuitate exēpla proposuit.
Cepit etiam de vanā et falsā mundi delecta-
tiōe multa disputare: et sine omniū mores
cōprobare: et plurā ad hoc in modā fabularū
exempla inducere. Cū autē eū rex interrogas-
set: quot annorū eēt: et ubi habitaret. Ille re-
spōdit: se esse annorū. xlv. et in deserto semina-
re degere. Contra autem iosaphat illū plus
q̄. lxx. annorū ex apparentia iudicabat. Cui
barlaā ait: quod si a natiuitate sua oēs eius an-
nos querebat: recte existimabat. Si vō a
tēpore quo relicto seculo xpo viuere ceperat
nō plus q̄. xlv. annos habebat: q̄s in heremi
exegerat. Cū autē eū iosaphat ad heremū
sequi vellet: noluit barlaā: eo quod ex hoc rex is-
dignatus mortē oibus xpianis inferret: s̄ tē-
pore opportuno ad ipsum in posterū ueniret.
Barlaā igitur regis filij baptizās: et in fide
opime instruens: eum osculatus est: et ad so-
cum suū reuersus est. Post q̄ autē rex auenit
filij suū xpianū fecm̄ audiuit: i dolore nimio
postus est. Quē quidā amicus eius nomine
arachis cōsolans dixit: quendā senē pagani
nachor nomine: barlaā per omnia similit̄ eēt:
quē suauit̄: ut rex aduocaret: et ipse xpianū: et
barlaā se simulas cū philosophis disputans:
p̄mo xpianorū fidē defenderet: deinde se supe-
rari p̄mitteret: et omnia q̄ docuerat retracta-
ret: et sic iosaphat ad deorū cultū rediret. Igi-
tur dictus princeps cū ei exercitū ad querēdum
barlaā iuit: et nachor capto se barlaā cepisse
dixit. Quod filius regis audiēs magistrū su-
um captū amare fleuit: sed deo reuelate post
modū ipm̄ nō esse cognouit. Cū autē rex filij
nimis et blanditijs per dies plurimos ppul-
saret: ut ipm̄ ad suā uoluntatem inflecteret:
et ille nec nimis terreri: nec adulationibus
seduci posset. Tandē rex dixit ei: quod ad hoc ipz
declinare uolebat: ut barlaā: q̄ eū seduxerat:
et q̄ in carcere erat cū gentilibus ad disputa-
dū cōueniret: et siquidē ille obtineret: rex ei
cederet. Sinautē: ipse cū ceteris xpianis ipsi
cōsentiēt. Quō cū regis filio placuisset: illi
cū nachor ordinat: ut se barlaā simulas: p̄-
fidē xpianorū defendat: et tandē se superari p̄-
mittat. Cū ergo oēs in unū cōuenissent. Io-

saphat simulas se credere: quod nachor barlaā
eēt: ei dixit: quod si doctrinā suā: quā eū docue-
rat: defēderet i ipsa p̄petuo p̄maneret. Sim
autē superatus eēt: ipz mala morte puniret:
ne unq̄ aliqs filios regum decipere p̄sime-
ret. Quod audiēs nachor uehementer ex-
pauit: uidēs se in foueā incidisse: quā fecit: et de
liberauit meli⁹ filio regis adherere: et sic pe-
riculū mortis euadere. Rex autē tā palā ei di-
xerat: ut fides suam sine timore defenderet.
Incepta igitur disputatione cepit nachor fi-
dem christi euidenter defendere: et rōnibus
cōmunire: ita ut philosophi muti effecti: ni-
hil oino respōdere scirēt. Josaphat autē ex-
ultabat: eo quod p̄ ueritatis hostē dñs ueritatez
defendebat. Rex igitur furēs iussit cōciliū dis-
solui quasi de his sequēti die denuo tractatu-
rus. Josaphat autē a patre magistrū suū sibi
dari petijt: ut de respōsionibus adiuuicē ea
nocte cōferent: et ipse fecū suos cōuerso as-
sumeret. Quē ei rex p̄cessit: spem hns: quod eū
seduceret. Cū ergo regis filius nachor in do-
mum duxisset: ei manifestius ait: quod eū quis
eēt: non ignoraret: quod uidelicet nō barlaā: sed
nachor astrologus foret. Cū et fidē xpi p̄-
dicauit: et cōuersum mane ad heremū misit:
ubi baptizsmū suscipiēs heremiticaz uita du-
xit. Hec audiēs quidā magus theodas noie
regi promissit: quod filij suū ad patrias leges se-
duceret. Consultū ergo regi: ut a filio cū-
ctos remoueret: et ornatas ac decoras mulie-
res ad eum intrōmitteret: ut cum eis contis-
tue cōuersari posset. Ipse vō spiritus libi-
ditis ad eum mitteret: qui eum ad concu-
piscētiā inflāmarēt: eo quod nihil facili⁹ ho. em
q̄ mulier seducere posset. Quō cū rex p̄fecis-
set. Puella quidē inueni sp̄ assūtētes blādis
colloquijs demulcebant. Daligni vō spiri-
tus a mago missi camino ignis in ei⁹ animū
accendebat. Iuuenis vō se totū deo commē-
dans oēs tērationes superabat. Deinde quā-
dam puellā pulcherrimā unius regis filij a
p̄re orbatā: rex ad eū misit. Cū dū iosaphat
p̄dicare uellet. Illa ei respōdit: ut si eam ad
xpm̄ uellet adducere: ipz in cōiugē deberet
allumere: et sic eā a dānatōe p̄petua liberare.
Nā et xpiani matrimōia p̄hebat: et i eo statu
se saluari dicebat. Hec dicens puella turrim
animi Illius fortiter cōcussit. Ignisqz cōcū-
piscētiē a demonibus accensus intus ardere
cepit. Josaphat autē in angustia postus cū la-
chrymis in ofone se dedit: et orans aliquanti-
lum obdormiuit: uidiqz se duci ad pratum
amenssimū floribus et cunctis delectatiōi-
bus exornatum. Deinde in ciuitatem iuro
et gemmis rutilantem se intrōmitti cōspe-
xit: in q̄ tot diuitie et delictie relucebātq̄ ibi p̄-
petuo se dimitti postulabat. Dictiqz est ei:
quod ille locus esset beatorū: ad quē ei maritus

De sanctis in mense noue, occurrentibus. Fo. ccc. iij

labore ipsum deuenire oportebat. Deinde ad loca aspera terrerima adductus: audiuit ea loca esse impiorum et damnatorum. Eugilans autem et horum memoras pulchritudine pellarum velut stercorea contenebat. Valignus autem spiritus ad theodora reuersi retulerunt: quod signo crucis ab eo et oratione fuerant effugati. Ad quem dum magus una cum rege introuisset ut ei persuaderet: ipse ab eo quierit baptismum suscepit: et laudabilem vitam duxit. Iste igitur desperans de consilio amicorum dimisit ei dimidium regni sui. Ille autem quousque desertum affectaret: tamen propter fidei dilationem ad tempus regnum suscepit: et in suis ciuitatibus ecclesias fecit: et cruces erexit: et oes ad christum conuertit. Iste etiam tandem predicacionibus filii fidei suscepit: et baptizatus regnum totum filio dimisit: ac penitentie opibus vacans laudabiliter vitam finiuit. Iosaphat autem barachiam regem iudaeis pluribus fugere ad heremum voluit: sed a populo coactus remansit: vir tamen ad eum dimissus desertum petiit: et regalem habitum pauperi tradens ipse in pauperissima veste remansit. Cui diabolus multa impedimenta opposuit: aliquando in eum euaginato gladio irruens: aliquid in forma diuersarum ferarum in eum fradens. Quae omnia ipse inuocato christi nomine superauit. Biennio igitur iosaphat per heremum vagatus est: nec barlaam in eum eunire potuit. Tandem ad eum speliaca ueniens: statim ab extra se ab eo benedicti postulat. Cuius uocem barlaam cognoscens et foras exiit: osculantes se inuicem cum lachrymis et amplexibus constringebat. Iosaphat autem que acciderant omnia referebat. Ille uero immensas deo gratias agebat. Quasi autem iosaphat ibidem annis multis in abstinentia mirabili et sanctitate. Completis uero diebus uite sue barlaam in pace quieuit. Iosaphat autem in anno xxx. regni deserens. lxxxv. annis heremiticu labore sustulit: et sic multis claris uirtutibus in pace quieuit: et cum corpore barlaam sepultus fuit. Quorum amborum corpora barachias rex reuerenter inde assumpsit: et in eius ciuitate transferens honorifice collocauit. v. kal. decembris. ad quorum tumulum miracula fiunt.

De sanctis Faustulo Diuo et Amone martyribus. Cap. cxv.

F austus presbyter diuus et amonius cum alijs pluribus episcopus ex egypto: et clericis et laicis sexcentis et sexaginta apud alexandriam ciuitate passi sunt. Qui cum beato petro eiusdem uerbis episcopo comprehesi: et in carceres trahi. Iubente mariano impatore post ipsi beati martyris passionem: oes gladio trucidati sunt.

v. kal. decembris. Quorum oium corpora apud alexandriam tumulata seruant: ut dicit Ado.

De sancto Sofstbene discipulo. Cap. cxvi.

S ofsthenes discipulus apostolorum fuit: de quo beatus paulus. i. ad corinth. i. c. metio nem facit: ubi dicit rabanus in glossa: quod iste sofsthenes corinthus doctor erat: multumque pro fratribus sollicitus id specialiter ab apostolo est assumptus. scilicet propter suam humanitatem: et propter firmitatem narrationis confirmationem: ut in ore duorum uel trium testium staret omne uerbum. Hic fuit uero ex. lxx. christi discipulus: ut abbas dozortheus tradit: quod et colophonie episcopus fuit: et apud corinthum ciuitate sua sancto fine quieuit. iij. kal. decembris.

De sancto Gregorio papa. ij. Cap. cxvij.

G regorius papa huiusmodi secundus natione scythus ex patre iohanne: constantino patre primo in episcopatu romano successit: et sedit annos. xvi. menses. viij. dies. ix. Hic fuit uir castissimus diuine scripture eruditus: loquela facundus: animo constantis: ecclesiasticorum errorum destructor: et contrarius fide fortissimus impugnator. Hic bonifacium monachum a britania uenientem episcopum consecrauit: et per eum gentem germanorum sedente tenebris et umbra mortis: doctrina lucis ad christum conuertit. Hic etiam per petronium ciuem byzantie sem cenobium beati benedicti apud castrum cassinum reedificauit: quod plusquam centum annis a tempore logobardorum fuerat desolatum. Hic etiam cum leo imperator: imagines christi et beate uirginis et aliorum sanctorum in ciuitate constantinopolitana igne cremari iussisset: idem ipse facere precipiens: non solum facere renouit: sed etiam imperatorem pro ipso facto anathematizauit. Deinde distributis oibus ecclesijs et monasterijs atque omni clero in pace quieuit. Sepultus est ad sanctum petrum: et cessauit episcopatus dies tres.

De sancto Gregorio papa. iij. Cap. cxviii.

G regorius papa huiusmodi tertius natione romanus ex patre marcello gregorio. pape secundo in pontificatu romano successit: et sedit annos. x. menses. viij. dies. xxx. Hic erat uir mirissimus et ualde sapiens: in diuinis scripturis sufficienter instructus: greca latinaque lingua eruditus: atque exercitatus in sensibus diuinarum scripturarum subtilissima et hereticorum neclimatus: exhortator oium bonorum: plebiq;

Liber

florentissima catholice fidei ac salutaria prædicans: corda fidelium dicto factove corroboraſ orthodoxe fidei emulatoꝝ atq; defenſoꝝ fortiffimus: chriſtianam religionem diligenter complectens: paupertatis amator: erga inopum prouifionem non ſolum mentis pietate: ſed etiam ſtudij labore ſollicitus. Capriuum redemptoꝝ et debitoꝝ: orphanis quoq; et uiduis cuſ oĩ diligentia largiter neceſſaria tribuens. Quãobrem deo fauente non ſolũ ad ſacruſ præbyteratus ordinẽ puenit: ſed etiaz dũ in exequijs ſui deceſſoris ante pberetrum eius fuiſſet inuentus: oĩs romanus populus a magno uſq; ad paruũ diuina inſpiratione ſubito permoti per vim eum auferentes i pofitificatus ordinem elegerunt tempore leonis et conſtantini imperatoꝝ. Hic addidit in canone. Quoz ſolemnitas hodie in cõſpectu maieſtatis tue celebrat: domine deus noſter in toto orbe terrarũ: intra quozũ nos cõſortiuſ et. Hic etiã dum leonẽ iperatoꝝ ob deſitionẽ imaginũ xp̄i et ſanctoꝝ incorrigibileſ uidiffet: qui ab eius prædeceſſore anathematĩs pena fuerat inuolutus: romã et italiã et beſperiam totã ab eius iugo diſcedere fecit: et vectigalia interdixit. Synodiq; fere mille epozũ rome celebrã: uenerationem ſanctarum imaginum confirauit: atq; uolatores generali ſentẽtia anathematizauit. Hic etiam cum roma a rege ludprando longobardorum obſideret: miſit nauigio ad karolũ piĩni patrẽ regẽ francoꝝ: clauẽ conſeſſionis ſancti petri: rogans ut romanã eccleſiaz a longobardis liberaret. Nolens ab imperatore conſtãtinopolitano heretico queãdmodum hactenus fuerat conſuetudo: auxilium poſtulare. Et extunc cõſtãtinopolitani imperatoꝝes romane eccleſie patrociniũ amiſerunt. Et poſtq; omnia feliciter perfeciffet ipſe ſanctus uir in pace quieuit quarto kalen. decembꝝ. Et ſepultus eſt ad ſanctũ petrũ: et ceſſauit epiſcopatus dies. ix.

De ſanctis Pappyr̄io et manueto epiſcopis et martyribus. Cap. cxix.

Pappyr̄ius et manueto ſanctus epiſcopus et martyres tempore uadaliſe perſecutionis ſub Herſerico rege arriano paſſi ſunt. Qui pro catholice fidei defenſione candentibus laminis ferreis toto corpore aduſti: glorioſum agonẽ cõſumauerunt. iij. kalen. decembꝝ. Quo uidelicet tempore et alij ſancti epiſcopi ſcilicet eugenius cartaginẽſis: valerianus: urbanus: creſcens: euſtachiũs: creſcentianus: creſconius: felix hoztolanus: et florentianus: propter ueritatis eandem prædicationem damnati et iſidoro in cõfeſſione pietatis curſum uite ſue cõ-

Decimus

ſumauerunt: de quibus ſupra dictum eſt tertio idus iulij. Hec victoꝝ aphyricanus.

De ſanctis Rufo et locijs martyribus. Cap. cxx.

Rufus

martyr cuſ aliis pluribus de domo ſua rone paſſi ſunt: ſub perſecutione diocletiani imperatoꝝis. Hic nobilitate generoſa inſignis cum eſſet patri cõtribus p̄dicatoꝝ et exẽplo beati ſebaſtiani martyris ad fideſ chriſti conuerſus: et cum omni domo ſua a ſancto polycarpo præbytero baptizatus eſt. Quẽ cum omnibus alijs diocletianus detentum: et capitali ſententia punitum: chriſti martyres eos ſecit. iij. kalen. decembꝝ. Hec ado.

De dedicatione eccleſie materialis. Cap. cxxi.

Dedicatio

eccleſie ſolemniter inter alias feſtiuitates ſanctorum celebratur: que ideo ultimo ponitur quoniam certum diem non habẽs anniuerſaria dies conſecrationis cuiuſlibet eccleſie ſuo tempore recolitur. Et quoniam duplex eſt eccleſia ſive templum ſcilicet materiale et ſpirituale. Ideo primo agendum eſt de dedicatione templi materialis: deinde de dedicatione templi ſpirituales. Circa dedicationem autem eccleſie ſive templi materialis tria uidentur. Primo quare dedicatur. Secundo qualiter conſecratur. Tertio per quos prophanat. Et q; in templo duo ſunt que conſecrantur ſcilicet altare et ipſum templum. Ideo primo uideudum eſt. quare conſecratur altare. Secundo quare templum. Altare autem conſecratur ad tria. Primo ad ſacramentum domini offerendũ. gen. viij. Edificauit noe altare domino: et tollens de cunctis pecoribus et uolueribus mundis obtulit ſuper altare. Hoc autem ſacramentũ eſt corpus et ſanguis xp̄i: qd in memoria paſſionis dominice inſolamus. Habemus enim triplex memoriale dominice paſſionis. ſ. Paſſionis xp̄i imaginibus depicte: q; tum ad uifum: q; picture ſunt quaſi libri latroꝝ. Paſſionis xp̄i ſermonibus p̄dicare: q; tum ad auditũ. Et paſſionis xp̄i in ſacris reſplenditate: q; tum ad guſtũ: odoratũ: et tactũ: ut p oĩs corpis ſenſus paſſionis xp̄i memoria metibus ſidelium iprimat. Secdo ad nomẽ dñi inuocandũ.

De sc̄tis i mēsenouē. occurrētib⁹. Fo. ccciiij

gen. xij. Edificauit abrahā altare dño: q̄ appa-
ruit ei: et uocauit ibi nomē dñi. Hec aut uo-
catio fuit aplm̄ h̄z fieri p̄ obsecratiōes: q̄ fuit
pro malis remouēdis. Iſer orōnes q̄ fuit pro
bonis ipetrādis. Iſer postulatōes: q̄ fuit pro
bonis cumulādis. Et p̄ gr̄atiōes: q̄ fuit
pro bonis cōseruādis. Inuocatio autē q̄ fit su-
per altare dicit̄ missa: ex eo q̄ celestis missus
s. r̄ps a p̄e mittit̄: q̄ ip̄am hostiā cōsecrat: et
idē p̄ nos ad p̄em mittit̄: ut pro nobis inter-
cedat. Que quidē missa trib⁹ linguis canit̄. s.
hebraica greca: et latia. Hebraica sūt alleluia:
amē: sabaoth: ofama. Gr̄eca: h̄r̄i eleyso. La-
tina reliq̄ oia. Et hoc ad rēsentādis titulum
dñice passiōis: dicit̄ trib⁹ linguis descriptū:
vel qz ois lingua dz̄ x̄pm cōfiteri: quoz̄ oium
he tres sūt p̄ncipaliores. **T**ertio ad cantan-
dū. **E**ccl̄iast̄. xlvij. Stare fecit cātores cōtra
altare r̄c. Tres aut sūt sp̄s font̄ q̄ faciūt tres
modos: ut dicit̄ Hugo de sc̄to victore. fit eniz
sonus pulsu fiatu: et cātu. Ad cytharaz̄ ptinet
pulsus: ad organū flatus: ad uocē cāt⁹: ut huic
cōsonatiōe sonoz̄ referat̄ discordia moy. Si re-
ferat̄ ad pulsu cythare manu opatio: ad fla-
tū organi mētis deuotio: ad cātu uocis sermo
nū exhortatio. Hoc aut triplex gen⁹ musicoz̄
refert̄ ad triplicē differentia officij eccl̄ie: ut
dicit̄ in mitrali. Nā offiū eccl̄ie p̄stitit̄ in ps:
in catur: lectiōib⁹. **A**d primū gen⁹ qd̄ fit
pulsu ut in psalterio et silib⁹ referē psalmo-
dia. Ad sc̄m qd̄ fit uoce referunt̄ lectiōes.
Ad tertiu qd̄ fit flatu sicut in tuba referē cā-
tus. **T**eplū aut siue eccl̄ia cōsecrat̄ p̄pter
v. rōnes. **P**rimo ut ide diabolus et eius pote-
stas expellat̄: sicut refert̄ gregor⁹ i libro dia-
logoz̄. de quadā eccl̄ia arrianoz̄ in noie bti
sebastiani cōsecrata: de q̄ uisibit̄ demones i
forma porcoz̄ ide exisse plurib⁹ apparuerūt.
Secdo ut ad eā p̄uigretes saluent̄. vñ dicit̄
canon. **R**ecos sanguinis defendit̄ eccl̄ia: ne vi-
tā pdat̄ et mēbra. tali enī puilegio eccl̄ie de-
dicatē de iure coi potuunt̄. Et ob hoc ioab su-
git in tabernaculū dñi: et apphēdit cornū alta-
ris. iij. **R**egum. ij. **T**ertio ut ibidē orōnes
exaudiat̄. iij. **R**egū. vij. **Q**uicūqz̄ oraue-
rit in loco isto: tu exaudies eos in loco habi-
taculi tui in celo: et cū exaudieris pp̄it⁹ eris.
vñ in orōne dicit̄ eccl̄ia. **Q**uisqz̄ hoc tēplū be-
nesi. peti. igre. cūcta se ipetrā. letet̄. Adora-
mus aut in ipsi eccl̄is ad oriētē. **P**rimo
ut patriā nr̄am nos req̄rere ostēdam⁹. Nā de
us in oriēte paradisu placauit: ibiqz̄ hoīem
posuit: trāsgressum uo ad occidentem eiecit.
Secdo ut ad ip̄m crucifixū respiciat̄. Nā
dñs crucifixus ad occidentē respiciebat: et ita
adoramus ad ipsū respiciētēs. **T**ertio ut
uentē iudicē expectare mōstrēmus. Nam
assūptus ad oriētē sur suz̄ ferebat: et ita ue-
niet ad iudicādū ad occidentē aspiciēs. Hec

omnia dāmascenus libro quarto capitulo q̄n-
to. **Q**uarto consecratur ut ibidem deo lau-
des soluuntur: hoc autem fit in septez̄ horis
canonicis inter alias p̄uilegiatis. Nam in
nocte media qua matutinum celebratur: ch̄ri-
stus natus est: captus: et illusus a iudeis: et in
hac hora infernū spoliavit. In media etiā no-
cte et ad iudiciū uenturus asseritur. Addū-
tur etiam matutinales laudes: quia in mane
egyptios submersit in mare: mundum creauit:
et resurrexit. **I**n hora prima christus ad tē-
plum conueniebat: pilato presentatus fuit: et
surgens mulieribus apparuit. In hora ter-
tia a pilato ad colūnam flagellatur: morti ad-
iudicatur: et spiritus sanctus in apostolos mit-
titur. **I**n sexta clauis in cruce configitur:
tenebrę per totum mundum fiunt: et sol obs-
curatur: et in die ascensionis cum discipulis
recubēs conuertatur. **I**n nona christus
spiritum emisit: miles latus eius aperuit: ce-
tus apostolorum ad orandū uenire cōfueuit:
et christus in celum ascendit. **I**n uespera:
christus in cena sacm̄ sui corporis instituit:
pedes discipuloz̄ lauit: de cruce depositus fu-
it: discipulis in habitu peregrini se ostendit.
In cōpletorio christus sanguineas guttas
sudauit: in monumento positus quieuit: resur-
gens pacē discipulis nunciavit. In his ergo
horis predicta beneficia recolimus: et p̄ ipsi
deo gratias reddimus. **Q**uinto cōsecratur
ut ibidem sacramēta ministrantur quoz̄ que-
dā ministrant̄ intrātib⁹ ut baptismus: qdā
crentib⁹ ut extrema unctio: quedā cōmoran-
tib⁹: et horum quidā sunt ministrātes: his
datur ordo: quidā pugnātes: et horū quidā suc-
cubunt: his dat̄ penitētia: quidā infirmis: et
his cōfert̄ audacia animi ut roboent̄: et hoc
per cōfirmatiōē: cibus ut sustentent̄: et hoc
per eucharistic̄ sūptionē: fit remotio ipe dimē-
ti ne deiciant̄: et p̄ hoc p̄ matrimonij cōiun-
ctiōē. **S**ecundo uidentū est qualiter cōse-
cret̄: et p̄mo de altare: secūdo de ipsa eccl̄ia.
Ad cōsecratiōē autē altaris quinqz̄ con-
currūt: p̄mo quattuor cruces de aqua benedi-
cta in quattuor cornibus configurantur: secū-
do ipsum altare septies cū aqua eadē aspergit̄:
tertio icēluz̄ i ip̄o cremat̄: q̄rto christuare in-
ungit̄: quinto mūdis panis operit̄. Hec autē
representat ea que debēt h̄re ad altare acce-
dēs. Debēt enī habere charitatē q̄drupli-
cē. s. ad deū: ad seip̄os: ad amicos: et ad ini-
micos: et hec significat̄ quattuor cruces q̄rto
cornibus altaris facte. de his gen. xvij.
Dilataberis ad oriētē et occi. et septē. et meri-
diē. vel per quattuor cruces ostendit̄ q̄ i ip̄s
p̄ crucē q̄rtoz̄ mūdi p̄tes saluauit: vel ut ostē-
dat̄ q̄ q̄rtoz̄ modis debemus crucē portare
s. in corde p̄ meditationē: i ore p̄ cōfessionē:
corpe p̄ mortificationem: in facie p̄ imp̄es-

Liber

tionē. **S**eptē autē aque aspersiones sunt. vii. sanguis xpi effusio: quā p̄ma fuit i circuitu: scda in ofone: tertia i corpis flagellatione: q̄rta i capiti coronatione: quinta i manū p̄foratione: sexta i pedū cruci affixio: septia in lateri ap̄tione. **C**ircuitus autē altaris significat vigilantia et curā quā dñt h̄c ministri altaris erga subditos ne icidat in. vii. vicia capitalia. **L**at. Inuenerit me vigi. q̄ custo. ciuitatē rē. **D**ebēt etiā h̄c ofonē feruētē et deuotā: qd̄ significat p̄ cōcremationē thuris. **H**abet em̄ thuris virtutē ascendēdi et fumi leuitate: soliditā di ex q̄litate: p̄strigēdi ex glutinitate: p̄fortitā di ex aromatitate. Sic ofo ascendit i dei mēo: r̄iā: aiaz solidat q̄tū ad culpā p̄teritā i petrā do medelā: p̄strigit q̄tū ad futurā i petrā do cantelā: p̄fortat q̄tū ad p̄ntē i petrā do tute: lā. **N**el p̄t dicit q̄ deuota ofo p̄ th̄ significatur: qz h̄z ad deū ascendere. ps. Dirigat ofo mea sicut incē. rē. apoc. vii. Data sūt ei iēsa ml̄ta: vt daret de ofonib̄ sc̄toꝝ rē. **D**ebēt insup h̄c nitore p̄scie et odore hōe fame: qd̄ si significat p̄ ch̄rismatis vnctionē: qd̄ p̄ficiē ex oleo et balsamo. **O**leū em̄ est nitore p̄scie quā dñt h̄c purā. gal. **H**ia n̄ra hec est testimoniū p̄scie n̄re. **B**alsamū est odor bene fame quāz dñt h̄c clarā. i. timo. iij. **P**ortet ep̄m̄ testimoniū h̄c bonū: et ab his q̄ for̄ sūt rē. **D**ebēt p̄terea h̄c mūditiā op̄ationis sc̄tē: qd̄ si significat p̄ p̄anos albos r̄ mūdōs h̄bus altare vestit. Apoc. iij. Vestimētis albis iduaris: vt nō appareat p̄fussio nuditatis tue. **B**er. **D**o dicit̄ valet accedēti ad altare: si h̄z dignitatez sumā et vitā ifimā. **S**cd̄o vidēdū est de ecclesia q̄lter cōsecrēt: ad qd̄ q̄tuor cōcurrūt. **P**rimo em̄ ep̄s ecclesia ter circuit: et q̄libet vice ad ianuā veniēs baculo p̄cutit dices. **T**ollite portas rē. **S**cd̄o interi? et exteri? aq̄ b̄ndicta ecclesia asp̄git. **T**ertio in p̄uimēto cruce de cinere facit ex trāsuerso angulo oriētis vsqz ad angulū occidētē et ecōuerso: et ibi dē l̄ris grecis et latinis alphabetū describit. **Q**uarto i parietib̄ ecclesie. r̄i. cruces depingit: an̄ q̄s cereos. r̄i. accēdit et ip̄as ch̄rismate mūgit. **P**rimū q̄ s. triplex circuitus significat triplicē circuitū quē fecit xps p̄t ip̄i? ecclesie sc̄tificationē. **P**rimū q̄ de celo venit i mūdū. **S**cd̄m q̄ de mūdō venit ad libū. **T**ertiu quo de libo resurgēs ascendit ad celū. **P**rimū fuit ad saluationē pctōꝝ. **S**cd̄m ad libertate dānatōꝝ. **T**ertiu ad gl̄sificationē brō r̄i. **N**el triplex circuitus fit ad ostendēdū qd̄ ecclesie p̄secrat ad honore trinitatis. **N**el significat triplicē statū saluādoꝝ q̄ sunt v̄gines p̄tinctes: et p̄iugati: q̄ etiā designant i dispositione materialis ecclesie. **N**ā sanctuarium significat v̄gines: chor? p̄tinctes: corp? m̄bētes: stric̄tus ē sanctuarium q̄ chor? et chor? q̄ corp?: q̄ dignior. **S**cd̄o. dov̄ginū q̄ p̄tinentū: et cōtinē

Decimus

tū q̄ cōiugator: vt dicit **I**ricar. **S**cd̄m sc̄z trina ad ostiū p̄cussio: significat triplex ius qd̄ h̄z xps in ecclesia. **E**st em̄ sua creatioe redēptione et glorificatione: et h̄ triplici iure ei d̄z ap̄iri: vt dicit ansel. **T**ertiu. s. ex clamatō **T**ollite portas rē. significat trina ex potētia s. in celo: in mūdō: et in inferno. **S**cd̄m. s. aq̄ b̄ndicte interi? et exteri? asp̄io fit triplici de cō. **P**rimo p̄t demonis expulsionē: vt d̄z i exorcismo aque. **I**stias aqua exorcizata ad es fugadū iimicū rē. **I**st̄ aut hec aqua: ex aqua vino: sale: et cinere: qz quattuor marie expellit diabolū. s. lachrymarum effusio: que p̄ aquā. **S**p̄ialis exultatio: que p̄ vinū. **N**atura discretio que p̄ salē. **E**t p̄funda humiliatio: que p̄ cinerē. **S**cd̄o p̄t ip̄i? ecclesie expiationē. **N**ā em̄ terrena p̄t p̄t p̄t sunt corrupta: et iō locus aspegit: vt ab imūditia purge tur: vnde in lege oia p̄ne aqua mūdabatur. **T**ertio p̄t remouendaz maledictionē. **T**erra em̄ a principio cū oi fructu suo maledictionē accepit: aqua v̄o nulli maledictioni subiicit. **N**ā em̄ dñs comedie piscē: s. nun? q̄ legit̄ comedisse carnē nisi agni paschalis p̄t p̄ceptū leḡ. **T**ertiu. s. alphabeti de scriptio: vt p̄sentat p̄mo p̄uinctionē v̄riusqz p̄t: v̄z gentilis et hebrei p̄ cruce xpi facta. **E**nde r̄ illa crux ex trāsuerso ducit ab angulo oriētis vsqz ad angulū occidētis: ad significandū: qd̄ p̄t dexter factus est sinister: et qui erat in capite: factus est in cauda et ecōuerso. **S**cd̄o representat paginā v̄riusqz testamētū p̄ cruce xpi adimpleti: v̄n moziēs ait. **P**sumatu est. **E**t crux ex trāsuerso ducit: qz v̄n testamētū in alio cōtinēt: qz rota ē in rota. **T**ertio representat articulos fidei: quib̄ rudes et neophyti de v̄roqz p̄t erudiūt: q̄ se cinerē et puluere reputare debent: iuxta illud **1**en. xvij. **L**oquar ad dñm meū cū sim puluis et cinis. **Q**uartū. s. in. r̄i. locus crucis impressio illuminatio et mūctio fit triplici ratione. **P**rimo p̄t demonū terrore: q̄ inde expulsi sunt: vt vidētes signū crucis: illuc igredi nō p̄sumat. **S**cd̄o p̄t triumphalē ostētionē. **L**uces em̄ sunt v̄z illa xpi: vt ostēdat em̄ qd̄ locus ille dño xpi est subingatus cruces depingunt: sicut quado ciuitas aliqua ab impatore capie impiale v̄z illū in ea erigit. **T**ertio p̄t ap̄tōꝝ representationē. **N**ā. r̄i. luminaria an̄ cruces posita significat. r̄i. ap̄tōꝝ: q̄ p̄ fidē crucifigi mūdū illuminauerūt. **L**uces autē ch̄rismate v̄ngunt: qm̄ apli fidē passionis xpi ad cōguitionē istā amauerūt: et ad amozē v̄t erūt: v̄z delictat ad cōserētie nitore: qd̄ p̄ oleū: et ad bonē fame odore: quod p̄ balsamū. **T**ertio vidēdū ē qualiter et p̄ quos ecclesia p̄phanet. **S**cd̄m qd̄ domū dei p̄ tres legitimus p̄phanet. s. p̄ hieroboā: per nabuzardan et per antiochus. **H**ieroboā sicut legit. iij. reg. r̄i. duos vitulos

De scetis in mēse nouē. occurētib⁹. Fo. cccv.

fecit ponēs unū in dan ⁊ alterū in berbel: q̄
d̄ domus dei. ⁊ hoc p̄pter auariciā fecit: ne
s. regnum ad roboā rediret. Nabuzardan fi
cut legif. iiii. reg. xxv. domū dei cōbussit. Na
buzardan princeps coquorū significat gulā ⁊
lasciuiam. Rex antiochus qui fuit superbi
simus ⁊ ambiciosus domum dei polluit: ⁊ cō
taminauit: sicut habetur primo machabeorū
p̄rio. ⁊ significat ipsam superbiam. Ad deno
tandum q̄ per hec tria vitia clericorū dom⁹
dei. i. ecclesia prophanat. s. per auaritiā gulā
⁊ superbiam: p̄mā cōiter uiget i religiosis: sc̄d̄
i clericis: tertiū p̄relatis. Et sicut per tres
ecclesia fuit prophanata. Ita ⁊ per tres ali
os extitit dedicata: sc̄z per moysen: salomō
nem: ⁊ iudā machabeuz: per q̄ insinuat q̄
dedicantes domum dei debent habere humi
litate que in moysē: sapientiam ⁊ discre
tionē que in salomōne: vere fidei confessionē
que in iuda machabeo denotatur.

De dedicatione ecclesie spi
ritualis. Cap. cxxij.

Dedicatio
ecclesie siue tēpli
spiritualis: qd̄
sum⁹ nos: iuxta
illud ap̄ostoli. Tēplū em̄ do
mini sanctum est: quod estis
vos. Et iterū. Nescitis quia
corpora uestra templum sunt
spiritus sancti. Sub solenni

tate dedicatiōis materialis templi ab eccle
sia celebratur. Nā sicut ait angustinus. Quo
tiscunq; altaris vel templi festiuitatē coli
mus: si fideliter ⁊ diligētē attendimus: ⁊ san
cte ac iuste uiuimus: q̄quid in tēplis manu
factis agit: totū in nobis speciali edificatio
ne completur. Ipsa enim spiritualis ecclesia
cōstruitur ex lapidibus uiuis: prima petri se
cūdo. Tanq̄ lapides uiui sup̄edificamini ⁊c.
Ex lapidibus q̄dris. Nā q̄tuoꝝ latera lapi
dis spiritualis sūt fides spes charitas ⁊ ope
ratio: que equalia sunt: q̄ ut dicit gregorius.
Quantū credis tantū speras: quantū credis
⁊ speras tantū diligis: ⁊ quantū credis spe
ras ⁊ diligis tantū operaris. In hoc quidē tem
plo altare est cor nostrū: supra quod tria de
bēt deo offerri. p̄mū ignis dilectionis p̄pe
tue leuif. vndecimo. Ignis nunq̄ deficiet i
altari. sc̄dm̄ incēsum oronis odorifere: p̄rio
palip. vi. Barō ⁊ filij eius adolebunt incensū
super altare ⁊c. Tertiū sacrificiū iusticie: qd̄
sacrificiū cōsistit in oblatiōibus penitentie:
in holocaustis dilectionis perfecte: ⁊ in vitu
los carnis mortificare. psalmista. Accepta
bis sacrificium iusti. oblatiōes ⁊ holocausta:
⁊ tunc imponent super altare tuum vitulos.
Templi autē spirituale: quod sumus nos ad

instar templi materialis consecratur. P̄rio
enim summus p̄otifer christus ostium cor
dis clausum inuenies circuit: dum peccatum
oris cordis ⁊ operis ad memoriā eius redi
cit. De hoc triplici circuito dicit̄ Esaie vige
simo tertio. Sume citbaraz: quo ad p̄imum:
circuit ciuitatem scilicet cordis: quo ad secū
dum: mererit obliuioni tradita: quo ad ter
tium. Secundo ipsum ostium cordis clausum
ter percutit ut sibi aperiat. Percutit enī ip
sum cor ictu beneficij consilij ⁊ flagelli: de q̄
triplici percussioe dicitur p̄ouer. primo. Erte
di manu mea: quo ad p̄mū: desperistis: loq̄
tur ad malos: omne cōsiliū meū: quo ad secū
dū: ⁊ increpationes meas neglexistis: quo ad
tertium. Vel ter percutit dū ronālē mouet ad
peccati cognitiōē: cōcupiscibile ad dolores:
irascibile ad vindictam ⁊ detestationē. Ter
tio ip̄z tēplū sp̄ualiter aq̄ i ei⁹ ⁊ extra d̄z irri
gari. Hec autem trina irrigatio trina est la
chrymarū effusio: mens em̄ uiri sancti: ut di
cit gregorius: dolore afficitur considerando
ubi fuit: ubi erit: ubi est: ⁊ ubi nō est. ubi fu
it inquit in peccato: ubi erit in iudicio ubi. E
in miseria: ⁊ ubi nō est in gloria. huic autem
aque admiscetur sal uinum ⁊ cineres: q̄ cū
his lachrymis debet admisceri uinū sp̄itua
lis exultatiōis: sal mature discretiōis: ⁊ cinis
profunde humiliatiōis. Vel p̄ uinum lym
phatum intelligit̄ uerbū incarnatum: per sa
lem sanctitas eius uite: que est omnibus cō
dimentum: per cinerem passionis eius sup
plicij. His igitur debemus cor nostrū asper
gere scilicet beneficio incarnationis: per qd̄
prouocemur ad humilitatem: ex emplo eius
cōuersationis per quod informemur ad san
ctitatem: ⁊ memoria eius passionis per quas
incitemur ad charitatem. Quanto in hoc tē
plo cordis scribitur spirituale alphabetum si
ue spiritualis scriptura. Que quidē triplex
est scilicet dictamina faciendorum: testimo
nia diuinorum beneficiorum: ⁊ accusatio pro
piorum delictorum. Romano. ij. Cum enim
gentes que legem nō habent: naturaliter ea
que legis sunt faciunt. huius legem non ha
bentes: ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus
legis scriptum in cordibus suis: ecce p̄mū
testimoniū. reddente cōscientia ipsorum: ec
ce secundū. ⁊ inter se cogitationum accusan
tium: ecce tertium. Quinto debent pingi
cruces. i. assumi penitentie asperitates: que
debent inungi ⁊ illuminari: quia nō solū fe
rende sunt patienter: sed etiā libenter: quod
p̄ vnctionē: ⁊ ardēt qd̄ per ignē. In Ber.
Qui minatur timore crucem christi portat:
qui amore portat patienter: qui proficit i spe
portat libenter: sed qui consumuntur in car
ne amplectitur iam ardēt. Qui igitur hec
omnia habebit: uere templum ad honorē dei

dedicatum erit: dignus plane in quo christus in via habitet per gratiam: ut tandem in eo in patria habitare dignetur per gloriam. Ad ipse prestare nobis dignetur: qui uiuit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amē.

¶ Explicit liber decimus.

Incipit prologus undecimi libri.

Undecimus huius voluminis liber continet gestorum et passionum sanctorum differentias quatuor. Primo illorum sanctorum quorum dies festiui nobis fuerunt penitus ignoti: sed neque eorum legende potuerunt in aliqua superiorum librorum parte comode collocari. Scripsimus enim fauente domino gesta sanctorum: quorum festa per anni circulus occurrunt. Quibus etiam addidimus quedam alia sanctorum quorundam: qui vel ex nominis euatione: vel ex alia circa materiam dependentia: vel ex alia rationabili causa: potuerunt certis sanctorum legendis coniungi: sicut presentem legendibus catalogum patere potest. Restabat autem aliquę legende: que nulla occasione poterant certis diebus anni locari: quas in hoc undecimo libro reseruauimus describendas. Secundo illorum sanctorum gesta

que per obliuionem aliquam suis inferenda locis fuerunt omissa: quod diffiteri non presumo. Cui enim adeo presentis memorie occurrat: cuiusque legerit vel audierit per singula cordi recondere suoque recolenda tempore: facile in promptu ad uocum habere. Neminem certe arbitror tali potiri privilegio: nisi spiritu prius fuerit afflatus diuino. Tertio illorum sanctorum: quorum gesta et passiones post ceptum opus: mihi de nouo apparuisse contigisset: aut in posterum mihi vel posteris appareret: quod propter sanctorum infinitatem et librorum numerositatem accidere: de facili satis est. Quarto etiam illorum sanctorum qui per futurorum temporum successiones ab ecclesia militante canonizandi: et in sanctorum numero conseruandi forent: quod usque ad presentis seculi finem credimus affuturum. Quis non sit abbreviata manus domini: que et in terris homines de nouo sanctificare: et in celis multiplicare potest. Horum igitur etiam gesta presentem conseruanda volumini: non tam nobis quam posteris reseruamus. Quia de re nec ipsum opus nostrum certo fine concludimus: eo quod sanctorum infinitas usque ad seculi finem augenda: nec finem habet: nec numerum. Ad festa igitur que presentialiter habemus componenda ueniendum est. Et primo quidem librum ecclesiastice historie transcurrentes: quedam que ex ipso circa sanctos aliquos omissa fuerant recolamus.

¶ Explicit prologus libri undecimi.